

Hoe doen ze het toch? Modus Operandi Woninginbraak

Eindrapportage

Carolien van den Handel
Oberon Nauta
Paul van Soomeren
Pepijn van Amersfoort

Hoe doen ze het toch? Modus Operandi Woninginbraak

Eindrapportage

Amsterdam, 23 november 2009

Carolien van den Handel
Oberon Nauta
Paul van Soomeren
Pepijn van Amersfoort

Met medewerking van:
Paul Hulshof
Theo Nelissen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
	Dankwoord	6
	Leeswijzer	6
2	Onderzoeksopzet	7
2.1	Onderzoeksvraag, definiëring en afbakening	7
2.1.1	Kwantitatieve analyse	8
2.1.2	Kwalitatieve analyse	8
2.1.3	Geografische analyse	9
3	Context van de onderzoeksresultaten	11
3.1	Daderinterviews	11
3.2	Interviews sporencoördinatoren Technische Recherche / Forensische Opsporing	11
3.2.1	Typen woninginbrekers	12
3.3	Data-analyse	14
3.4	Geografische analyse	16
4	Modus Operandi woninginbraak	17
4.1	Welke woningtypen en welke buurten en wijken zijn kwetsbaar voor woninginbraak	17
4.1.1	Wat zeggen de daders	17
4.1.2	Wat zegt de recherche	19
4.1.3	Wat zeggen de cijfers	21
4.1.4	Wat zeggen de schouwen	21
4.2	Hoe verplaatsen woninginbrekers zich	23
4.2.1	Wat zeggen de daders	23
4.2.2	Wat zegt de recherche	24
4.3	Modus Operandi	24
4.3.1	Hoe komt de inbreker de woning binnen	24
4.3.1.1	Wat zeggen de daders	24
4.3.1.2	Wat zegt de recherche	25
4.3.1.3	Wat zeggen de cijfers	26
4.3.2	Welke methode wordt gebruikt om binnen te komen	28
4.3.2.1	Wat zeggen de daders	28
4.3.2.2	Wat zegt de recherche	30
4.3.2.3	Wat zeggen de cijfers	32
4.3.3	Welke hulpmiddelen biedt de omgeving van de woning	33
4.4	Hoe lang gaan inbrekers door en wát als de inbraakpoging mislukt	33
4.5	Wat doen inbrekers als ze eenmaal binnen zijn	34
4.6	Wat doen inbrekers met de gestolen waar	35
4.7	Periode en tijdstip inbraken	35
4.7.1	Wat zeggen de daders	35
4.7.2	Wat zegt de recherche	35
4.7.3	Wat zeggen de cijfers	36
4.8	Werken de daders alleen of samen	38
4.9	Inbraakherhaling	38
4.9.1	Wat zeggen de daders	38
4.9.2	Wat zegt de recherche	39
4.9.3	Wat zeggen de cijfers	39

4.10	De toekomst van de woninginbreker	39
5	Geografische analyse	41
5.1	Spreiding woninginbraak in relatie tot inkomen en woningbezit	41
5.2	Schouwresultaten	43
6	Tips van de geïnterviewden	50
6.1	Wat zeggen de daders	50
6.2	Wat zegt de recherche	51
7	Samenvatting en conclusies	53
7.1	De kaders van het onderzoek en de resultaten	53
7.2	Het profiel van de inbrekers	55
7.3	Aantrekkelijke wijken, buurten en woningtypen	57
7.4	Waar en hoe komen de inbrekers de woning binnen	59
7.5	De feitelijke MO	60
7.6	Preventie	61
7.7	Aandachtspunten voor het PKVW	62
7.8	Vergelijking met het MO-onderzoek van de jaren 80/90	63
7.9	En hoe nu verder	64
	Bijlagen	
Bijlage 1	Procesbeschrijving	67
Bijlage 2	Representativiteit	72
Bijlage 3	Kenmerken respondenten daderinterviews	74
Bijlage 4	Betrokken Penitentiare Inrichtingen	75
Bijlage 5	Geïnterviewden Forensisch Technische Opsporing	76
Bijlage 6	Kenmerken daders data-analyse politieregistratie	77
Bijlage 7	Verantwoording data-analyse	79
Bijlage 8	Toelichtingsvelden Xpol en toekomstige onderzoeksmogelijkheden	78
Bijlage 9	Plotkaarten en layers, mogelijkheden voor verdere uitwerking	79
Bijlage 10	Vragenlijst daderinterviews	83
Bijlage 11	Itemlijst interviews Forensisch Technische Opsporing	97

1 Inleiding

Begin jaren negentig van de vorige eeuw voerde DSP-groep het eerste grootschalige onderzoek uit naar de Modus Operandi woninginbraak¹. Dit onderzoek heeft mede ten grondslag gelegen aan de ontwikkeling van het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW).

Inmiddels is de wereld veranderd, ook die van inbrekers en inbraakpreventie. Daarom ontstond bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) – beheerder van het PKVW - behoefte aan actualisatie van de informatie over dit onderwerp.

Als onderdeel van een nationaal onderzoeksprogramma op het gebied van Maatschappelijke Veiligheid is het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) eind 2006 gestart met het research en development programma Veilig door innovatie. Het programma Veilig door innovatie heeft een aantal zogenoemde subarena's waaronder de arena Veelvoorkomende criminaliteit en overlast. Binnen deze subarena heeft de werkgroep Kwaliteitsbeheer PKVW de wens geuit weer een goed en recent zicht te krijgen op de Modus Operandi van woninginbraak.

Het ministerie van BZK heeft DSP-groep in het voorjaar van 2008 opdracht gegeven tot het uitvoeren van dit onderzoek. Het belangrijkste doel van het onderzoek is zicht te krijgen op de actuele werkwijze van woninginbrekers en met name van die groep die tot de zogenoemde 'gelegenheidsinbrekers' gerekend wordt. Daarbij gaat het om inbrekers die niet in georganiseerd verband opereren, zich hooguit beperkt voorbereiden, vaak geen vooropgezet plan hebben en zich in belangrijke mate laten leiden door de mogelijkheden die zich ter plekke of in de nabijheid voordoen. Onder de werkwijze (Modus Operandus; af te korten tot MO) wordt verstaan de manier waarop inbrekers zich toegang verschaffen tot de woning, welk gevelelement en welk punt daarvan wordt aangevallen, welke methode wordt gebruikt om hang en sluitwerk, glasvlakken of andere afsluitende elementen te forceren, en welke hulpmiddelen en gereedschap daarbij wordt gebruikt. In recente jaren hebben nieuwe manieren waarop sloten worden geforceerd veel aandacht gekregen en de slotenfabrikanten hebben hun hang en sluitwerk verder verbeterd. Hoewel nieuwe methoden veel aandacht krijgen is het nog maar de vraag in hoeverre het hier om een brede ontwikkeling gaat of dat het slechts een gering deel van de inbraak betreft.

In het onderzoek is ook aandacht besteed aan de vraag hoe woninginbrekers aankijken tegen alle ontwikkelingen die zich in de afgelopen jaren in preventiemaatregelen hebben voorgedaan, en als eisen in het PKVW zijn opgenomen. Ook is onderzocht welke situaties als gunstig en ongunstig voor een woninginbraak worden gezien. Dan gaat het meer om woningtypen, ligging, zichtbaarheid, vluchtmogelijkheden e.d.

Noot 1 'Modus Operandi Woninginbraak', A.E. Burik e.a. (Bureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners), november 1991, in opdracht van het Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven (Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken)

Voor het onderzoek naar de MO woninginbraak zijn verschillende lijnen gevolgd:

- Er is een data-analyse uitgevoerd op de politieregistratiesystemen.
- Er zijn interviews met gedetineerde woninginbrekers gehouden.
- Er zijn interviews met de medewerkers Technische Recherche / Forensische opsporing bij de politie gehouden.
- In drie regio's zijn woninginbraakgegevens op kaart geplot.
- De samenhang tussen woninginbraakgegevens en enkele kenmerken van de gemeenten in de onderzoeksregio's is onderzocht.
- Op hotspots (wijken met een relatief hoog inbraakcijfer) zijn met de politie schouwen uitgevoerd.

Om toegang te krijgen tot de politieregistraties en tot de gedetineerden was toestemming nodig van de Dienst Justitiële Inrichtingen en het College van procureurs-generaal van het Ministerie van Justitie. Op regionaal niveau werd bovendien een verzoek tot medewerking gericht aan de korpschefs van de geselecteerde politieregio's.

Medewerking werd bij alle korpsen verkregen, met dien verstande dat dit even zijn tijd nodig had en dat de toegang tot de registratie niet overal even ver strekte. We hoopten vooral uit de zogenoemde 'vrije tekstvelden' in de registraties veel informatie over de MO te kunnen destilleren, maar dit was niet overal toegestaan.

Het verkrijgen van toegang tot de gedetineerden kostte veel meer moeite. Enerzijds omdat daaromtrent aan veel formaliteiten moest worden voldaan, anderzijds omdat gegevensbestanden met informatie over de daders gekoppeld moesten worden om hen op te kunnen sporen, wat de nodige voeten in de aarde had.

De kwantitatieve data verzameling is uitgevoerd in 5 politieregio's rond de zomer van 2008. Om deze reden wordt er een aantal maal gebruik gemaakt van de jaarcijfers van 2007. Deze korpsen zijn geselecteerd op basis van urbanisatiegraad en landelijke spreiding. Het betreft de volgende politieregio's:

- 1 Amsterdam-Amstelland (G4, grootstedelijk gebied)
- 2 Brabant Zuidoost (stedelijk gebied gecombineerd met landelijk gebied, grensregio)
- 3 Flevoland (ingesloten poldergebied, stedelijke gebieden en platteland)
- 4 Drenthe (landelijk gebied)
- 5 Utrecht (G4, grootstedelijk gebied, centrale ligging in Nederland)

In deze regio's zijn ook de schouwen uitgevoerd.

Uitgangspunt was om ook de daderinterviews binnen deze regio's uit te voeren. Het bleek echter niet mogelijk voldoende gedetineerde woninginbrekers (voor een interview bereid) te vinden binnen deze regio's. Daarop werd besloten geen geografische beperkingen meer aan de daderlocatie te stellen. Uiteindelijk zijn in acht Penitentiaire Inrichtingen daderinterviews uitgevoerd, verspreid over het hele land.

De interviews met de Forensische Opsporingsdienst (FO) zijn gehouden in vier korpsen waar de FO in principe alle woninginbraken onderzoekt: Utrecht, Rotterdam-Rijnmond, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid.

De kwantitatieve data zijn verzameld over het jaar 2007. De daderinterviews zijn uitgevoerd in voorjaar en zomer 2009; in de zomer zijn ook de interviews met de Forensische Opsporingsdienst gehouden. De schouwen zijn uitgevoerd in zomer en najaar van 2009.

Dankwoord

Aan dit onderzoek werkten velen mee aan wie we dank verschuldigd zijn: de leden van de Werkgroep Kwaliteitsbeheer PKVW die vanuit hun rol als begeleidingscommissie waardevolle ondersteuning boden en het conceptrapport van deskundig commentaar voorzagen, de medewerkers van de Forensische Opsporingsdiensten van de geselecteerde korpsen voor hun uitgebreide informatie over woninginbraak in hun regio en de wijkagenten in de negen wijken met wie de schouwen zijn uitgevoerd. Onze dank gaat ook uit naar de medewerkers van de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Justitie en het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie voor het leveren van de VIP-nummers van de gedetineerde woninginbrekers aan de hand waarvan zij konden worden getraceerd. Voorts bedanken wij de korpschefs en de dataspecialisten in de vijf politieregio's waar de politieregistraties werden geanalyseerd, het hoofd gevangeniswazen van de Dienst Justitiële Inrichtingen en de directeurs van de Penitentiële Inrichtingen die ons toegang tot de gedetineerden verschaften. Ook bedanken wij de bouwkundig deskundigen (Chris van der Nat, Rein Meijer en Hein Stienstra) die de interviewers de kneepjes van het inbraakvak leerden en, tot slot, de geïnterviewde woninginbrekers zelf. Uiteraard zijn wij ook dank verschuldigd aan het Ministerie van BZK, die als opdrachtgever het onderzoek financierde.

Leeswijzer

Voor we de onderzoeksuitkomsten presenteren schetsen we in hoofdstuk 2 en 3 eerst de onderzoeksopzet en de kaders waarbinnen de resultaten moeten worden gelezen en geïnterpreteerd. Hoofdstuk 4 bevat de informatie over de Modus Operandi zoals we die in de verschillende bronnen hebben aangetroffen. Achtereenvolgens wordt beschreven welke buurten en woningen door de inbrekers worden geselecteerd, hoe zij de aanval op de woningen inzetten, welke methoden daarvoor worden toegepast en met welke hulpmiddelen de feitelijke braak wordt uitgevoerd. In dit hoofdstuk wordt tot slot geschetst wat inbrekers met de gestolen waar doen en in hoeverre sprake is van inbraakherhaling. Hoofdstuk 5 biedt een overzicht van de spreiding van woninginbraak in de onderzoeksregio's, waarbij tevens een koppeling met enkele andere buurtkenmerken wordt gelegd. In dit hoofdstuk zijn ook de schouwresultaten vastgelegd, geïllustreerd met foto's. In hoofdstuk 6 tenslotte, zijn preventietips opgenomen die van de zijde van daders en politie werden gegeven. Hoofdstuk 7 vat de resultaten samen en hier worden ook relaties gelegd met het MO woninginbraakonderzoek dat eind jaren 80, begin jaren 90 van de vorige eeuw werd uitgevoerd. Welke ontwikkelingen zijn te zien? Tot slot wordt een voorstel gedaan voor verder onderzoek.

Verantwoording van de onderzoekaankpak, gegevens over respondenten en geïnterviewde politiemedewerkers, en gebruikte vragenlijsten zijn in de bijlagen opgenomen. In bijlage 8 en 9 wordt een voorbeeld gegeven van toekomstige onderzoeksmogelijkheden, zowel voor data-analyse, als voor geografische analyse.

2 Onderzoeksopzet

2.1 Onderzoeksvraag, definiëring en afbakening

De centrale onderzoeksvraag betreft het verwerven van actueel inzicht in de Modus Operandi (MO) van woninginbrekers. De MO is geoperationaliseerd in de volgende thema's (inzoomend van buiten naar binnen):

- in welke wijken en buurten wordt ingebroken (en waarom daar)
- in welk type woningen wordt ingebroken (en waarom deze)
- via welke gevelopening wordt ingebroken (en waarom deze)
- welke werkwijze hanteert men bij het forceren van gevelopeningen en
- welke hulpmiddelen worden daarbij gebruikt
- hoe lang en hoeveel/welke pogingen werden ondernomen om binnen te komen
- op welke momenten wordt ingebroken (en waarom)
- vindt inbraakhertaling plaats (en waarom wel/niet)
- welke omstandigheden en/of preventiemaatregelen werken ontmoedigend (en waarom)
- welke voorbereidingen worden getroffen

Onder woninginbraak verstaan we in dit onderzoek zowel insluiping als daadwerkelijke inbraak in woningen, als ook pogingen daartoe, met diefstal als doel. Dit onderscheid is in de presentatie van de gegevens niet structureel uitgesplitst, maar komt in de toelichtingen wel duidelijk naar voren.

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is een combinatie van een kwalitatieve en een kwantitatieve aanpak gehanteerd. Voor de kwalitatieve benadering zijn interviews gehouden met gedetineerde daders en met sporencoördinatoren van de Technische Recherche / Forensische Opsporing. Voor de kwantitatieve aanpak is een data-analyse uitgevoerd op de politieregistratie in 5 politieregio's. Aanvullend zijn in deze regio's bovendien schouwen uitgevoerd, samen met de wijkagenten. De informatie uit de verschillende bronnen is in de rapportage geïntegreerd.

Selectie van respondenten (daderinterviews) en van data (politieregistratie) heeft uiteraard plaatsgevonden op het item 'woninginbraak'. De wijze waarop op dit in de verschillende politie- en justitiesystemen wordt vastgelegd is echter niet eenduidig. Met de gekozen aanpak menen we toch een zo goed mogelijke selectie te hebben kunnen maken van relevante personen en data.

In de politieregistratie is gezocht op voor woninginbraak relevante codes². De geïnterviewde daders waren/zijn allen gedetineerd en zijn geselecteerd op grond van de aantekening 'woninginbraak' die in het bedrijfsprocessysteem van het Openbaar Ministerie is opgetekend.

In de volgende paragrafen wordt iets uitvoeriger ingegaan op de kwantitatieve en kwalitatieve aanpak die werd gevolgd.

Noot 2 In Xpol zijn de incidenten A20 ('inbraak woning') en A30 ('diefstal in/uit woning (geen braak)') met de query uit het systeem gehaald. In BPS zijn incidenten met de incidentcode 221 ('diefstal uit woning') opgevraagd.

2.1.1 Kwantitatieve analyse

Het kwantitatieve onderzoeksdeel is uitgevoerd in 5 politieregio's, te weten Amsterdam-Amstelland, Brabant Zuidoost, Drenthe, Flevoland en Utrecht. Deze regio's zijn geselecteerd op basis van de kenmerken: stedelijk versus landelijk, verspreiding over Nederland, grensregio of niet. Met deze selectie verwachten wij een representatief beeld van woninginbraken in Nederland te kunnen geven. In de data-analyse zijn alle processen-verbaal van aangiften van woninginbraak (inclusief pogingen) meegenomen. Meldingen waarop geen aangifte is gevolgd, zijn buiten de analyse gehouden. Het aantal meldingen zonder aangifte is overigens zeer beperkt.

Voor zover kenbaar in de registraties zijn alleen inbraken in woningen meegenomen. Daarvoor zijn de volgende categorieën geselecteerd: Bejaardenwoning, benedenwoning, bovenwoning, drive-in-woning, woning in flat, hoekwoning, recreatiewoning, souterrainwoning, tussenwoning, twee-onder-1-kap, vrijstaande woning. Vele andere categorieën als recreatiepark, bejaardencentrum, woonwagencentrum, asielzoekerscentrum tot winkel en restaurant zijn daarmee buiten de analyse gehouden.

Primaire bron voor de analyse van de politieregistraties vormen de bedrijfs-processystemen van de politie in de vijf regio's waar ons onderzoek plaats vindt (3 regio's gebruikten BPS en 2 X-pol). In deze systemen worden registraties gemaakt van meldingen en aangiften van onder andere woninginbraken. Binnen de registraties hebben wij voor alle woninginbraken uit 2007 naar kenmerken gekeken die geautomatiseerd verwerkt kunnen worden.

De data met betrekking tot woninginbraken zijn geanalyseerd op:

- aantal inbraken per regio (ook afgezet tegen de woningvoorraad)
- tijd (tijdstip, dag, week, maand)
- plaats
- herhaald slachtofferschap
- Modus Operandi (MO) op basis van trefwoorden die de politie aan het delict kan koppelen
- kenmerken van de verdachten (geslacht, leeftijd, geboorteland, nationaliteit).

Om de gegevens te verzamelen is een tweetal query's (geautomatiseerde zoekvragen) geschreven; een voor BPS en een voor X-pol. De selectie van mogelijk interessante en relevante velden is gebeurd in overleg met deskundigen binnen de politieorganisaties. Deze selectie is terug te vinden in bijlage 7. Vervolgens hebben politiemedewerkers binnen de korpsen de gegevens verzameld en verstrekt aan de onderzoekers.

2.1.2 Kwalitatieve analyse

Naast de data-analyses zijn semigestructureerde interviews met woninginbrekers afgenomen en zijn (groeps-)interviews met de technische recherche/forensische opsporing gehouden.

Daderinterviews

Voor de selectie van woninginbraakrespondenten is eerst via een koppeling van registratiesystemen van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie, achterhaald waar tijdens de

looptijd van het onderzoek in Nederland personen gedetineerd zaten vanwege woninginbraak. Vervolgens zijn de penitentiaire inrichtingen benaderd waar relatief veel woninginbrekers gedetineerd zaten en hebben medewerkers van de inrichting de gedetineerden gevraagd of zij bereid waren tot deelname aan het onderzoek. Na toestemmingverlening werd vervolgens op locatie door een onderzoeker van DSP-groep het interview gehouden.

Het verkrijgen van de overzichtslijsten met gedetineerde woninginbrekers was een tijdrovende procedure. Toen we daar uiteindelijk mee aan de slag konden bleek regelmatig sprake van veroudering (gedetineerden waren al weer op vrije voeten of waren inmiddels naar een andere inrichting verplaatst) en vervuiling (opgenomen bleken bijvoorbeeld ook handlangers die ons niets over de inbraak zelf konden vertellen). Bij het maken van de interviewafspraken bleek tenslotte een deel niet beschikbaar of de gedetineerden weigerden zelf een afspraak. Andere keren kwamen zij niet op de afspraak opdagen, of waren net die dag naar een rechtszitting. Het was daardoor zeer moeilijk en tijdrovend voldoende daderinterviews te houden. Een uitvoerige toelichting op het gevolgde proces voor het bereiken van de gedetineerde woninginbrekers is opgenomen in bijlage 1.

Vanwege de tegenvallende respons en enorme tijdsinvestering die deze aanpak vergde, is, in overleg met de opdrachtgever, tijdens het veldwerk besloten te volstaan met zestien interviews. Deze werden gehouden in acht verschillende inrichtingen (zie bijlage 4 voor een uitsplitsing naar locatie van de penitentiaire inrichting waar de interviews plaatsvonden).

Interviews Technische Recherche / Forensische Opsporing

Gezien het bescheiden aantal daderinterviews is extra informatie vergaard bij de dienst Forensische Opsporing van de Technische Recherche. Met sporenzoekers en sporencoördinatoren van 3 korpsen is uitvoerig gesproken over het beeld dat zij in de loop der jaren hebben opgebouwd over de werkwijze van woninginbrekers. Er is een keuze gemaakt voor korpsen waar in principe alle woninginbraken worden onderzocht, om te voorkomen dat de informatie te zeer alleen gericht zou zijn op de 'leuke, bijzondere voorvallen' waardoor mogelijk wel veel meer gewicht aan een speciale MO zou worden toegekend dan verhoudingsgewijs gerechtvaardigd is.

In Utrecht, Rotterdam-Rijnmond en Gelderland-Midden en –Zuid, werden gesprekken gevoerd. In de gesprekken werd in grote lijnen dezelfde vragen voorgelegd als in de daderinterviews, maar nu vanuit het perspectief van de politie. Op deze wijze konden we het beeld dat de daders ons hebben gegeven toetsen, verbreden en verdiepen.

2.1.3 Geografische analyse

Om zicht te krijgen op de spreiding van woninginbraken over de verschillende gebieden is aan de politiekorpsen gevraagd op basis van de verzamelde gegevens uit de registratiesystemen, de inbraken op kaartmateriaal te plotten. In Amsterdam-Amstelland, Brabant Zuidoost en Utrecht is dit gelukt, de beide andere korpsen bleken de benodigde software en/of het benodigde kaartmateriaal niet beschikbaar te hebben voor onderzoek en analyse. De opzet was om ook sociaaldemografische gegevens en/of fysieke gegevens op kaart te plotten, zodanig dat beide beelden als layers over elkaar heen gelegd zouden kunnen worden en er een visuele relatie tot stand zou komen tussen de deze gegevens en de spreiding van woninginbraken.

Kaartmateriaal met de gezochte gegevens bleek echter niet beschikbaar, tenzij tegen hoge kosten. In overleg met de opdrachtgever is er voor gekozen dit onderdeel verder uit te werken door gegevens in tabelvorm aan te leveren. Woninginbraakgegevens zijn op deze manier gerelateerd aan inkomensgegevens en woningbezit. In bijlage 9 zijn van de wel beschikbare kaarten met inbraakgegevens enkele voorbeelden opgenomen.

De inbraakgegevens zijn voorts gebruikt om gebieden te selecteren waar in 2007, in relatie tot de woningvoorraad, veel is ingebroken. In deze gebieden zijn schouwen uitgevoerd om te onderzoeken welke kenmerken verantwoordelijk zouden kunnen zijn voor de relatief hoge inbraakcijfers. In alle onderzoeksregio's is in een of meer wijken geschouwd. De schouwen zijn uitgevoerd samen met gebiedsgebonden medewerkers van de politie, of er werd apart informatie bij hen ingewonnen.

3 Context van de onderzoeksresultaten

Voor we de inhoudelijke resultaten van het onderzoek presenteren geven we in een korte schets weer wat de verschillende benaderingen hebben opgeleverd en in welk kader de informatie over de Modi Operandi moet worden geplaatst.

3.1 Daderinterviews

De leeftijd van de zestien geïnterviewde woninginbrekers varieert van 25 tot 50 jaar. De helft is dertiger. Het betreft uitsluitend mannen en met een overwegend Nederlandse achtergrond. Slechts vier van de geïnterviewden zegt woninginbraak als hoofdactiviteit te hebben; slechts één persoon richt zich uitsluitend op woningen. De meesten hebben meer ervaring met inbraak in winkels, bedrijven, kantoren, instellingen, etc. Toch is het geschatte aantal woninginbraken bij een aantal respondenten ontstellend hoog: meer dan duizend(en) inbraken worden genoemd (4 respondenten). Bij ongeveer de helft beperkt het aantal zich tot maximaal 100. Vier respondenten noemen aantallen tussen de 100 en de 500.

De diepte-interviews met gedetineerde woninginbrekers zijn gehouden in de periode mei, juni en juli 2009. De interviews duurden ongeveer anderhalf uur. Voor het gesprek werd een semigestructureerde vragenlijst gebruikt en werd ter illustratie van verschillende vragen beeldmateriaal getoond waarin bepaalde situaties, preventiemaatregelen en werktuigen/hulpmiddelen werden aangeduid.

Geen enkele gedetineerde weigerde een bepaalde vraag te beantwoorden. Opvallend was dat de meeste gedetineerden gaandeweg het gesprek meer en meer informatie deelden met de interviewers. De vragenlijsten waren over het algemeen duidelijk voor de respondenten. Informatie die door de respondenten is gegeven en waarvan de interviewer het waarheidsgehalte (ernstig) betwijfelt, is buiten het onderzoek gelaten. Zo vertelde een inbreker ooit met een 'supermagneet' alle telefoonverkeer en alarminstallaties in een bepaald gebied buiten werking te hebben gesteld.

3.2 Interviews sporencoördinatoren Technische Recherche / Forensische Opsporing

In drie regio's zijn gesprekken gevoerd met de Technische Recherche of, zoals het in steeds meer korpsen heet, de Forensische Opsporing. Hier is gesproken met sporenzoekers, sporencoördinatoren en diensthoofden. De interviews zijn in de maanden juni, juli en augustus 2009 uitgevoerd. Opmerkelijk is dat het werk van de FO zo gespecialiseerd is dat de gespreksgenoten in veel gevallen slechts een gedeeltelijk overzicht hebben over het verschijnsel woninginbraak. Diegenen die het sporenonderzoek doen, werken van incident naar incident. Hun taak is niet het woningtype of de risico's van de buurt te onderzoeken of patronen te signaleren, maar sporen te zoeken op grond waarvan (hopelijk) een dader kan worden opgespoord en aangehouden. Op vragen naar veelvoorkomende MO's, bijvoorbeeld, moest regelmatig toch de registratie geraadpleegd worden.

Of inbraken aan voor- of achterzijde van de woning plaatsvinden, en of ramen of deuren worden aangevallen, is voor de sporencoördinatoren niet van primair belang. Door de focus zo op de details te leggen, verdwijnt het zicht op het geheel. Toch zijn zij binnen de recherche de beste informatiebron als het over de MO woninginbraak gaat.

Ook regio-overstijgende informatie is slechts heel beperkt voorhanden; over het algemeen heeft onderzoek naar actuele incidenten meer prioriteit dan het samenstellen van patronen die inzicht geven in de dynamiek van de woninginbraak. Zelfs het beeld over inbraakherhaling bleek beperkt, terwijl uit slachtofferenquêtes regelmatig herhaald slachtofferschap naar voren komt³. Een belangrijke factor is tenslotte nog dat sommige MO's, zoals de 'klopsleutelmethode'⁴ moeilijk vast te stellen zijn. Inbraak waar twijfel is over de zin van forensisch onderzoek, worden dan ook niet altijd aan de FO doorgegeven. Dat betekent dat de sporencoördinatoren toch maar een deel van de inbraken onder ogen krijgen. Ook bemerkten we dat ook bij de FO sprake is van beeldvorming op grond van voor de hand liggende veronderstellingen over logische keuzen van de daders, zoals: "Ik denk wel dat ze vooral aan de achterzijde inbreken, want dan ben je toch minder in het zicht".⁵ Zij kunnen dat vaak niet met cijfers onderbouwen.

Iets vergelijkbaars geldt voor verwijzingen naar Oost-Europese inbrekersbendes. Terwijl deze bendes moeilijk te pakken zijn – ze zijn goed georganiseerd en zorgen bijtijds de regio en het land uit te zijn – leeft over bepaalde inbraakzaken toch het vermoeden dat onze oosterburen daarvoor verantwoordelijk moeten worden gesteld. Dat kan lang niet altijd worden bewezen, maar is dan gebaseerd op aangetroffen sporen waarvan de recherche weet dat die in andere gevallen of in andere regio's gekoppeld zijn aan MO's die deze bendes vaak toepassen. Soms lijkt die basis echter niet erg stevig.

3.2.1 Typen woninginbrekers

Bij de politie onderscheidt men verschillende typen woninginbrekers.

Gelegenheidsinbrekers bereiden de inbraak doorgaans niet voor, opereren alleen of met een maatje en laten zich leiden door de mogelijkheden die zich voordoen. Een deel richt zich alleen op de eigen woonwijk, omdat men daar de beste kennis van heeft (zwakke plekken bij woningen, vluchtroutes, vakanties, surveillanceroutes politie, etc.), of op wijken elders waar men de weg en de gewoontes goed kent. Door sommige sporencoördinatoren worden gelegenheidsinbrekers die alleen in de eigen omgeving inbreken *lokale inbrekers* genoemd. Bij de lokale inbrekers zitten veel mensen die een voorkeur voor een bepaalde MO hebben. Zijn zij gepakt dan komt deze MO een tijd lang in de wijk niet voor. Overigens geldt voor alle gelegenheidsinbrekers dat zij over het algemeen slechts een of twee methoden beheersen.

Junks laten zich sterk door hun behoefte leiden, zijn vaak in binnensteden en uitgaansgebieden actief en zoeken daar naar gemakkelijk toegankelijke woningen. Junkers nemen relatief veel risico's. Meer ervaren inbrekers hante-

Noot 3 Zie onder andere CBS, 'Integrale Veiligheidsmonitor', 2008.

Noot 4 Zie hoofdstuk 4 voor toelichting op deze methode.

Noot 5 Van de geïnterviewden in Rotterdam-Rijnmond weten we dat medewerkers van de Forensische Opsporing tegenwoordig, na de reorganisatie van het korps, zelden meer zelf contact hebben met daders. Directe informatie wordt dus ook niet meer verkregen en de 'voeling' met de verdachten neemt af. In hoeverre dit ook bij de andere korpsen speelt, is niet bekend.

ren vaker meerdere MO's en MO's waarvoor meer oefening nodig is; bij de georganiseerde bendes is dit het meest pregnant. De gelegheidsinbreker zal eerder afhaken en zijn geluk elders beproeven, met de methode die hij het best beheerst.

Er is vaak een combinatie van MO, woningtype/buurt en dadertype te zien⁶. *Georganiseerde woninginbraak* wordt vaak uitgevoerd door internationaal opererende bendes (vaak van Oost-Europese herkomst, soms zigeuner-groepen). De woninginbraak is vaak goed voorbereid. Bendes opereren vaak in duurdere wijken met luxere vrijstaande/geïsoleerde woningen, vaak aan de randen van woongebieden (of in buitengebieden), zodat ze snel de wijk uit kunnen (de daders kennen de lokale situatie doorgaans niet en dus ook de lokale vluchtwegen niet). Zij verplaatsen zich zo door het hele land. Deze inbraken zijn vaak goed voorbereid, vaak in opdracht uitgevoerd, worden groepsgewijs aangepakt en zijn vaak gekoppeld zijn aan een bepaalde specialistische MO. Vaak is men op een bepaald soort buit uit (autosleutels, audiovisuele apparatuur, horloges, etc.). Woningen worden vooraf geselecteerd. Regio Utrecht schat het aandeel van de georganiseerde woninginbraak op ongeveer 20 à 30%. Een vergelijkbaar beeld is in Rotterdam-Rijnmond te zien. Dit is echter niet stabiel en gaat met vlagen. Golfbewegingen van bendes ziet men ook in alle regio's.

Van herkomst Nederlandse woninginbrekers werken zelden georganiseerd of in bendes. Wel is er uiteraard ook onder hen een verschil tussen de beginnende dilettant en de professional.

Er is bij de politie geen unaniem beeld over de vraag of inbreken in woningen een specialisme is of dat het werkgebied van inbrekers eigenlijk altijd breder is en zich ook uitstrekt tot bedrijfspanden, kantoren, etc. Overeenkomstig de informatie van de inbrekers zelf, bestaat ook bij de politie het beeld dat sommige inbrekers zich vooral op woningen richten en andere op meer soorten objecten. De rechercheurs hebben verder de indruk dat een deel van de inbrekers zijn carrière begint door bijvoorbeeld in kelderboxen in te sluipen/in te breken, zich vervolgens bekwaamt in woninginbraak, om daarna over te stappen naar bedrijfsinbraken. In het laatste geval zitten ook de ouders vaak ergens in het criminele circuit.

Uit de gecombineerde informatie uit de dader interviews en de politie (FO) interviews leiden we af dat de daderinterviews zijn uitgevoerd met zowel inbrekers die als 'gelegheidsinbreker' getypeerd kunnen worden, als met inbrekers met een meer professionele aanpak en staat van dienst. Dat is echter lastig vast te stellen, omdat de respondenten op het ene vraag 'als een gelegheidsinbreker' reageren – dan komt naar voren dat zij zich laten leiden door het zien van openstaande ramen en rondkijken naar gemakkelijke inbraakkansen, zonder zich speciaal voor te bereiden. Wordt de vraag op een ander moment in het interview op een iets andere manier gesteld dan reageert een aanzienlijk deel eerder als professional – ruim tweederde van

Noot 6 Sommige sporencoördinatoren maken weinig verschil tussen de lokale inbreker en de gelegheidsinbreker, andere zien in de gelegheidsinbreker juist die inbreker die snel geld of middelen nodig heeft (voor drank, drugs, of uitgaan). Het verschil is niet altijd duidelijk. Gelegenheidsinbrekers richten zich net als lokale inbrekers op de gemakkelijk toegankelijke woningen en hebben doorgaans geen vooropgezet plan of doelwit. Zij scannen als het ware de omgeving op mogelijkheden snel hun slag te slaan. De conclusie die hieruit te trekken valt is dat wat een 'gelegheidsinbreker' is, de inbreker waar het PKVW zich primair op richt, nader gedefinieerd zou moeten worden.

de respondenten geeft aan dat de keuze van de woning toch meestal vooraf werd bepaald, bijvoorbeeld omdat men een goede buit vermoedde of omdat men was getipt. Veel respondenten reageren vanuit jarenlange ervaring. Een deel van de inbrekers zal zich in de loop der jaren hebben geprofessionaliseerd. In de gesprekken zullen recente en oudere ervaringen soms door elkaar lopen.

Het feit dat alle respondenten Nederlands spraken (en zichzelf bij aanmelding daarop wellicht hebben geselecteerd) betekent waarschijnlijk wel dat onder de geïnterviewden geen, of nauwelijks bendeleden zaten.

3.3 Data-analyse

De informatie over de MO is in de registratiesystemen van de politie vaak opgeslagen in de vorm van trefwoorden en categorieën. Dat geldt voor zowel het systeem van BPS als Xpol. Daarnaast worden gegevens over de MO in Xpol opgenomen in vrije tekstvelden, waar nadere toelichting op het incident gegeven kan worden. BPS kent een dergelijke mogelijkheid niet. Voor het onderzoek konden wij in vier regio's alleen gebruik maken van de geregistreerde trefwoorden en categorieën. Van beide korpsen die Xpol gebruiken, Amsterdam-Amstelland en Flevoland, kregen wij alleen van Flevoland toestemming voor inzage in de informatie in de vrije tekstvelden. Deze velden kunnen mogelijk ook privacy gevoelige informatie bevatten, bijvoorbeeld over het slachtoffer, en werden in Amsterdam-Amstelland om die reden niet aan de onderzoekers verstrekt (zie voor verantwoording bijlage 1). In bijlage 8 geven we een voorbeeld van de informatie die in regio Flevoland in de vrije tekstvelden te vinden is. Het inmiddels nieuwe, landelijk in gebruik genomen registratiesysteem BVH, is te zien als een vernieuwde versie van Xpol en geeft ook de mogelijkheid voor toelichting in vrije tekstvelden. Gezien de hoeveelheid informatie die in Flevoland in deze vrije velden werd aangetroffen, kan naar verwachting in de toekomst dus een veel uitgebreidere data-analyse van woninginbraak worden uitgevoerd (vermits de velden ook worden gebruikt) met veel betere resultaten.

De data-analyse heeft betrekking op gegevens uit het jaar 2007⁷ en betreft in totaal 18.407 incidenten die in de vijf regio's werden aangetroffen.

De registraties van de MO in trefwoorden en categorieën, zoals wij ze nu aantreffen, blijken veelal summier en naar ons idee onvolledig. Diepgaand onderzoek naar de MO is op dit moment eigenlijk niet mogelijk, omdat veel informatie in de registraties ontbreekt. Dat betekent dat de cijfermatige informatie slechts een bescheiden deel van de onderhavige onderzoeksresultaten uitmaakt.

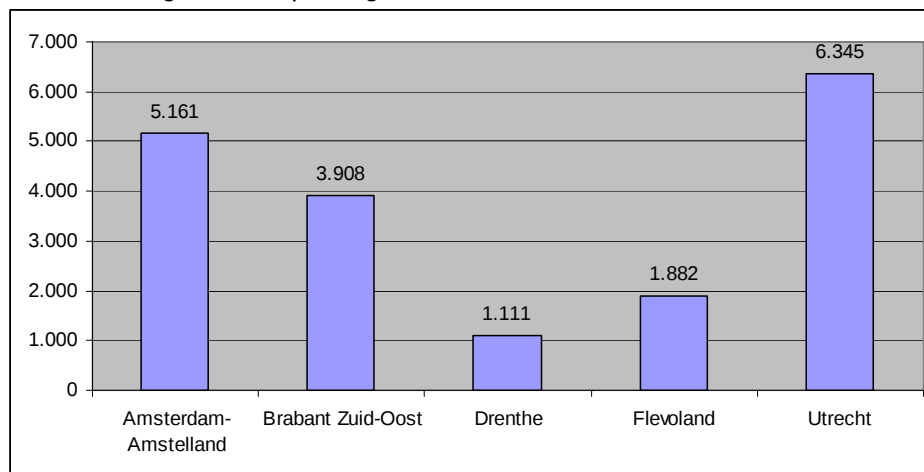
In het registratiesysteem van **Amsterdam-Amstelland** staat bij ruim 3 op de 10 woninginbraken niets geregistreerd over de MO.

De registraties van de MO zijn in **Brabant Zuidoost** uitgebreider; in alle gevallen werd informatie over de MO geregistreerd, maar vaak wel summier. Het registratiegedrag met betrekking tot MO-informatie is binnen het korps

Noot 7 Dat dit een eerdere periode betreft heeft te maken met de tijdrovende procedure die moest worden gevolgd om toegang tot de gedetineerden te krijgen. Toestemming voor de data-analyse werd in een veel eerder stadium verkregen (zie hiervoor verder bijlage 1). Er is gekozen voor het bekijken van gegevens uit één jaar. Omdat het onderzoek is gericht op een beschrijving van het fenomeen en de huidige stand van zaken, is onderzoek naar trends over een langere periode niet noodzakelijk.

Drenthe goed te noemen. Slechts bij 4% van de woningbraken ontbreekt informatie over de MO en is er niets geregistreerd op dit onderwerp. Ook in **Flevoland** zijn de MO-registraties erg beperkt. Evenals in Amsterdam-Amstelland is bij 3 op de 10 inbraken niets geregistreerd over de MO. De registraties van MO is redelijk binnen het korps **Utrecht**. Slechts in 8 van de 6.345 gevallen werd niets over de MO opgenomen. In heel veel gevallen werd echter zeer summier geregistreerd; slechts in 20% van de zaken werden 10 of meer trefwoorden aan het dossier gehangen. De registratiediscipline verschilt dus sterk per regio.

Figuur 1 Aantal woninginbraken per regio

Van de onderzochte regio's, heeft de politieregio Utrecht in 2007 de meest inbraken geregistreerd. In dit jaar werden daar 6.345 woninginbraken opgenomen in de politieregistraties, tegenover 1.111 in Drenthe. Relateren we het aantal inbraken aan de woningvoorraad dan blijkt dat in regio Flevoland relatief de meeste inbraken plaatsvonden (in 1,31 % van de woningen). Ook afgezet tegen de woningvoorraad blijft het aantal woninginbraken in Drenthe opvallend laag.

Tabel 1 Woninginbraken en woningvoorraad

Regio	Aantal inbraken	Totaal aantal woningen	Eigen woning %	Huur woning %	Inbraakrisico
Amsterdam-Amstelland	5.161	456.779	24,9	66,3	1,13
Brabant Zuidoost	3.908	303.400	58,3	38,0	1,29
Drenthe	1.111	214.544	61,8	34,0	0,52
Flevoland	1.882	143.619	62,4	35,1	1,31
Utrecht	6.345	497.227	56,1	40,0	1,28
Totaal	18.407	1.615.569	49,0	45,8	1,14

Bron woningvoorraad: CBS, StatLine

NB: De percentages 'eigen woning' en 'huur woning' tellen niet op tot 100% omdat van een klein percentage woningen (5,2%) onbekend is in welke categorie ze thuis horen.

3.4 Geografische analyse

Omdat een visuele weerslag van inbraakgegevens in relatie tot andere buurtkenmerken niet kon worden gemaakt, zijn de gegevens in tabelvorm opgenomen. In de vijf onderzoeksregio's is het inbraakrisico berekend (inbraakcijfer ten opzichte van woningvoorraad) en dit cijfer is gerelateerd aan enkele andere kenmerken. Daaruit kwam naar voren dat er een samenhang bestaat tussen inkomen en eigen woningbezit en inbraakrisico.

Wat het woninginbraakrisico betreft, blijkt uit de cijfers dat in de top tien van inbraakgevoelige gemeenten uit de vijf onderzochte politieregio's 5 gemeenten uit regio Utrecht, 2 uit Brabant Zuidoost, 2 uit Amsterdam-Amstelland en 1 uit Flevoland voorkomen. Gemeenten uit regio Drenthe komen in deze top tien niet voor⁸. Dit zegt echter uitsluitend iets over de inbraakspreiding in de vijf betrokken regio's. Hoe de verhoudingen in Nederland als geheel liggen is niet onderzocht.

Voor het uitvoeren van de schouwen is ook gekeken welke wijken relatief hoog scoorden op woninginbraak. Uit dat overzicht zijn 9 wijken met een hoog inbraakcijfer geselecteerd. Geschouwd werd in:

- twee wijken in regio Amsterdam-Amstelland;
- een wijk in regio Brabant Zuidoost;
- twee wijken in regio Drenthe;
- drie wijken in regio Flevoland;
- een wijk in regio Utrecht.

Schouwen werden uitgevoerd in september 2009.

Noot 8 Hoewel regio Utrecht, ten opzichte van de andere regio's, het grootst aantal gemeenten telt, kan dit niet verklaren dat gemeenten uit deze regio ook het meest in de top 10 voorkomen. Het gaat immers niet om een willekeurige selectie. Als dit wel het geval was, zouden Utrechtse gemeenten inderdaad meer kans maken in de top 10 terecht te komen.

4 Modus Operandi woninginbraak

We beschrijven de MO woninginbraak met een ruimtelijk steeds verder vernauwende focus: eerst komt de keuze van de wijk en buurt aan de orde en de omstandigheden die de plegers daar aantreffen, dan bekijken we op welke punten van de woning de aanval zich richt, waarna vervolgens de blik gericht wordt op de methode die wordt toegepast om zich toegang tot de woning te verschaffen en de hulpmiddelen die daarbij worden gebruikt. Daarna staan we stil bij de vraag wat inbrekers doen als hun (eerste) poging mislukt en wat ze doen als ze eenmaal binnen zijn. Ook komt aan de orde op welke tijdstippen en perioden inbraken veel worden gepleegd en geven we een beeld van inbraakherhaling. Afsluitend bieden we een overzicht van de preventietips die we van de respondenten kregen.

We beschrijven de bevindingen achtereenvolgens vanuit het perspectief van de inbrekers zelf, de sporencoördinatoren van de politie en vanuit hetgeen uit de registratiesystemen van de politie naar voren komt. Bij de beschrijving van de 'favoriete' wijken, buurten en woningtypen, worden ook de schouwresultaten betrokken.

Wat betreft het perspectief van de daders dienen we ons steeds te realiseren dat het aantal respondenten beperkt is. Toch vormt hun gezamenlijke informatie wel een beeld van hun manier van denken en werken. Generaliseren kunnen we dat echter niet.

Terwijl op een na alle inbrekers aangaven ook in winkels en bedrijfspanden in te breken is hen nadrukkelijk gevraagd zich bij het beantwoorden van de vragen te richten op woninginbraak. We kunnen niet garanderen dat in hun herinnering aan vaak tientallen zo niet honderden inbraken een en ander wel eens door elkaar loopt.

4.1 Welke woningtypen en welke buurten en wijken zijn kwetsbaar voor woninginbraak

4.1.1 Wat zeggen de daders

De geïnterviewde daders zeggen weinig voorkeur voor een bepaald type woning te hebben. Omstandigheden zijn meer bepalend en vooral weten of zien dat er wat te halen valt en de inschatting over het gemak waarmee men de buit denkt te kunnen bereiken spelen een belangrijke rol bij de keuze voor een bepaalde woning. De helft van de respondenten zegt (de een zegt soms, de ander regelmatig) door iemand te zijn getipt. In die gevallen bepaalt doorgaans niet het object maar de buit de woningkeuze.

In het onderzoek is een onderscheid gemaakt tussen eengezins- en meergezinswoningen.

Onder eengezinswoningen vallen vrijstaande woningen, rijtjeswoningen (hoekwoningen en tussenwoningen) en twee-onder-één-kap woningen. Onder meergezinswoningen worden begrepen: portiekwoningen, etagewoningen, appartementen boven winkels en (galerij)flats.

Tweederde van de respondenten heeft geen duidelijke voorkeur voor een-gezins- of meergezinswoningen (portiek-/etagewoningen of flats). Drie respondenten zeggen expliciet dat zij niet in bejaardenwoningen en in woningen van “arme mensen en mensen met kinderen inbreken, want dat is zielig, er is niets te halen”.

PKVW gecertificeerde woningen of woongebouwen worden niet gemeden. Twee respondenten zeggen dat eerder een uitdaging te vinden, drie personen stellen vast dat de bewoners in PKVW woningen lakser zijn en bijvoorbeeld (boven)ramen open laten staan of nachtsloten niet gebruiken. Ook gaan enkele respondenten er van uit dat in die woningen kennelijk wat te halen valt, wat dus ook weer een contra-effect heeft. Slechts een respondent geeft aan dat een wijk die PKVW gecertificeerd is een reden is om de omgeving te vermijden. Een bordje met ‘Attentie Buurtpreventie’ heeft in dit opzicht meer effect op het inbrekersgilde. Zes respondenten geven aan daar (soms) wel rekening mee te houden, vanuit de verwachting dat bewoners in deze buurten alerter zullen zijn. Anderen zijn van mening dat het allemaal niets voorstelt en bewoners ook hier eerder laks worden dan attent.

Door twee respondenten worden studentenhuizen genoemd als aantrekkelijk doelwit. De ervaring heeft hen geleerd dat deze vaak slecht beveiligd zijn en dat studenten slordig en laks zijn. In een studentencomplex bevinden zich dicht bij elkaar verschillende kamers met vaak elk een laptop, televisie en mp3-speler. “Als je eenmaal binnen bent, kun je zo doorlopen naar de andere kamers, omdat studenten vaak hun kamers niet op slot doen.”

De inbrekers geven aan dat de buurtkeuze nauwelijks weloverwogen is. We zijn in bepaalde buurten bepaalde woningtypen meer aanwezig, en dat kan wel een overweging vormen. Vier respondenten zeggen buurten met rijk uitziende huizen of huizen met dure auto's voor de deur wel aantrekkelijk te vinden. Soms bieden deze de combinatie van een aantrekkelijke buit en een goede beschutting (afgelegen of omheind). Een van de andere respondenten heeft juist weer de voorkeur voor achterbuurten “... want hier zitten vaak types die niet deugen en veel geld in huis hebben”.

Verder is de keuze van de buurt een gevolg van uiteenlopende zaken. De een werkt bij voorkeur in een afgelegen omgeving, de ander vermijdt buurten met camerabewaking; de een werkt liever in een rijke buurt, de ander in een oudere stadsbuurt. Slechts een persoon zegt expliciet op de hoeveelheid verkeer in de omgeving van het object te letten (hoe minder, hoe beter) en twee respondenten geven aan op de afstand tot het politiebureau en de surveillancepatronen van de politie te letten.

Vluchtmogelijkheden worden door tweederde van de respondenten vooraf wel verkend, maar slechts drie van hen zeggen een goede vluchtweg ook in de inbraakbeslissing een (zware) rol te laten spelen. Ook de kans om gezien te worden lijkt slechts een geringe rol te spelen. Over de aanwezigheid van een alarminstallatie denken de inbrekers verschillend. Sommigen zeggen woningen met alarm liever te mijden, anderen beweren dat een alarm installatie gemakkelijk onklaar te maken is. Een van de meer professionele inbrekers geeft aan geen problemen te hebben met alarmsystemen; hij achterhaalt de code en schakelt zo het alarm uit: “Voor vijftig euro koop je een cameraatje en zo kom je de code te weten”.

De keuze voor de in te breken woning is in de meeste gevallen vooraf bepaald. Slechts vier respondenten geven aan doorgaans ter plekke de keuze te bepalen. Deze inbrekers worden geprikkeld door het zien van een buit, weten dat er een buit te halen valt en/of zien dat ze gemakkelijk binnen kunnen komen (bijvoorbeeld via een openstaand raam)⁹. Anderen houden een object een tijdje in de gaten of gaan op grond van vooraf ingewonnen informatie of op basis van een tip of opdracht doelgericht op een bepaalde woning af.

Bijna tweederde van de respondenten breekt bij voorkeur buiten de eigen woonomgeving in, omdat hij daar minder kans loopt herkend te worden. Vier respondenten zeggen liever in de eigen woonomgeving in te breken. Als motief geven zij aan dat ze de eigen omgeving het beste kennen of heel snel aan geld moeten komen voor hun verslaving. Zij die buiten de eigen woonomgeving hun slag slaan, leggen daarvoor soms grote afstanden af. Tien, twintig kilometer wordt genoemd, voor anderen is dat 100 kilometer tot aan heel Nederland.

4.1.2 Wat zegt de recherche

Welke buurt of wijk aantrekkelijk is, is volgens de zes sporencoördinatoren die werden geïnterviewd afhankelijk van het type inbreker. In hun opinie is het type dader, het woningtype en vooral de mogelijke buit belangrijker dan kenmerken van buurt of wijk op zich. Men ziet patronen waarin bepaalde typen woningen en bepaalde buurttypen worden gekozen door bepaalde daders met een bepaalde MO. Het is dus niet zo dat in bepaalde buurten of woningtypen structureel meer wordt ingebroken dan in andere. Middelhoogbouw met veel balkons is bijvoorbeeld doewit voor een inbreker die zich heeft gespecialiseerd in het opklimmen via balkons. Verdwijnt deze inbreker, dan is ook de inbraak voorbij. Een inbraakgolf waarbij uitzetramen worden geforceerd doet zich bijvoorbeeld plotseling voor in de omgeving waar een inbreker (tijdelijk) actief is die zich daarin heeft bekwaamd. Als hij verhuist, opgepakt wordt of een ander maatje vindt, is de inbraakgolf voorbij. In de ogen van de politie gaat het dus om (toevallige) combinaties, die in de tijd fluctueren; ze doen zich in hozen en golven voor. Dat beeld van combinaties van dader, buurt, woningtype en MO herkent men in alle regio's.

De politie maakt onderscheid tussen de gelegheidsinbreker, de meer professionele inbreker en de inbraakbendes. De gelegheidsinbreker kiest voor gemakkelijk toegankelijke woningen en vaak voor de eigen wijk, omdat hij daar de lokale omstandigheden en de vluchtwegen goed kent en bijvoorbeeld weet hoe de politie surveilleert en of de achterburen op vakantie zijn. Deze inbrekers bekijken het doel vooraf niet, hebben geen vooropgezet plan en bereiden de inbraak niet voor. Dit type inbreker is erg gericht op openstaande ramen en het gemak deze te bereiken, daarbij maakt het woningtype hen weinig uit.

Noot 9 Vanuit dit gegeven lijkt het aannemelijk dat ongeveer driekwart van de geïnterviewde daders niet onder de categorie gelegheidsinbrekers valt. Op andere momenten, bijvoorbeeld als het gaat om de concrete werkwijze, lijkt het handelen van een groot deel van de geïnterviewden meer op dat van de gelegheidsinbreker.

Gelegenheidsinbrekers werken vooral alleen of soms met een maatje. Dat kan handig zijn voor afvoer van de buit en om de pakkans te verminderen (één van beiden staat op de uitkijk).

Junks en gelegenheidsinbrekers die uit zijn op het snel verwerven van geld of middelen, slaan hun slag behalve in de eigen wijk vaak ook in binnensteden en uitgaansgebieden. Junkers nemen relatief veel risico's.

De politie heeft in alle drie de regio's, waar medewerkers van de FO werden geïnterviewd, de indruk dat over het algemeen meer in oudere (huur)woningen wordt ingebroken. Deze woningen hebben vaak een minder goede beveiliging, er zijn meer kieren (tussen kozijnen en draaiende delen) en er is bij de bouw gebruik gemaakt van zachtere houtsoorten in de kozijnen. In alle regio's wordt geconstateerd dat inbraken in huurwoningen afnemen als een woningcorporatie het hang- en sluitwerk van de woningen verbetert (of het bezit op PKVW niveau brengt).

In Rotterdam-Rijnmond ziet men dat ook nieuwbouwwoningen 'in aanbouw' vaak doelwit zijn; hier worden opvallend vaak cv-ketels ontvreemd, waarschijnlijk worden de inbrekers getipt. Woningen waarvan duidelijk is dat de bewoners (op dat moment, langere tijd of op geregelde tijden) niet aanwezig zijn, zijn ook gewild.

De recherche in regio Gelderland heeft de indruk dat eengezinswoningen vaker doewit zijn van woninginbraak dan meergezinswoningen. In de regio's Utrecht en Rotterdam-Rijnmond ziet men deze voorkeur voor eengezinswoningen niet. Inbraak vindt overal in gelijke mate plaats.

In Gelderland ziet men verder, net als enkele gedetineerden ons vertelden, dat studentenwoningen interessant zijn voor gelegenheidsinbrekers. Als men eenmaal een studentenpand binnen is (men loopt gewoon mee), blijkt dat veel kamers niet op slot zijn en de inbreker op meerdere plekken zijn slag kan slaan. Laptops en geld zijn op dit moment favoriet om mee te nemen.

In deze regio ziet men verder dat de gelegenheidsinbrekers de dure wijken over het algemeen mijden; de vaak betere beveiliging van de woningen (alarm, hekken) vormt een belemmering.

In alle regio's zijn in vlogen ook georganiseerde inbraakbendes actief. Opmerkelijk is dat vooral de bendes voor de politie moeilijk te pakken zijn. De bendes zijn 'footloose', verplaatsen zich door het hele land en zijn vaak de regio of het land al uit voor men hen op het spoor is. Zij opereren planmatig en snel. Voor de bendes zijn wijken aan de buitenranden en aan uitvalswegen, provinciale wegen en rondwegen aantrekkelijk. Ook landelijk gebied, met geïsoleerd liggende woningen, is voor hen aantrekkelijk. De bendes (vaak Oost-Europees) kennen de lokale situatie niet, komen meestal met de auto en willen snel weg kunnen komen. Bendes opereren vaak ook niet al te lang in een bepaalde regio, om de pakkans te verkleinen. Zij weten dat de recherche vaak niet buiten de eigen regio werkt.

Georganiseerde bendes werken in groepjes van 3, 4 of 5 personen (waar een grotere internationale organisatie achter schuil gaat). De politie ziet de inbraak gedurende een aantal jaren in bepaalde periodes enorm toenemen en dan weer dalen; het gaat in golven, waarbij vooral de winterperiodes favoriet zijn. In regio Gelderland noemt men in dit verband specifiek nog de zigeunerbendes (overigens doorgaans ook uit Oost-Europa). Nederlanders

zijn niet zo geneigd om in groepen te opereren; zij breken bij voorkeur alleen of met één maatje in.

Bendes richten zich vaak op duurdere wijken, waar veel te halen valt. Vaak betreft het wijken met vrijstaande woningen en 2-onder-een-kappers. Voor hen vormt goede beveiliging geen belemmering; ze beschikken over veel ervaring, veel vaardigheden en meerdere methoden om de boel te forceren en binnen te komen, en hebben daarvoor het benodigde gereedschap op zak.

PKVW wijken worden volgens de recherche niet vermeden; wel wordt hier vaak een andere MO toegepast. In Leidsche Rijn bijvoorbeeld, waar in een bepaald gebied alle woningen op PKVW-niveau zijn gebracht, ziet men het gaatjesboren toenemen. Omdat de gevelelementen en het hang- en sluitwerk in PKVW gecertificeerde woningen is getest op manipulatie middels gaatjesboren, is waarschijnlijk sprake van onzorgvuldig gedrag van de bewoners, waardoor de effectiviteit van de gecertificeerde producten sterk afneemt.

Ook constateert de politie, net als de inbrekers zelf, dat als mensen de ramen open laten staan je ook PKVW woningen gemakkelijk binnen dringt.

4.1.3 Wat zeggen de cijfers

In de registratie van **Amsterdam-Amstelland** is geen informatie te vinden over woningtype.

In de regio **Brabant Zuidoost** is in de registraties het vaakst aangetroffen dat in tussenwoningen (30% van de registraties) en vrijstaande woningen (25% van de registraties) is ingebroken. Van de overige inbraken ontbreekt dit gegeven of is het onduidelijk. Omdat er veel meer tussenwoningen zullen zijn dan vrijstaande woningen (getallen ontbreken) valt hier vooral het percentage inbraken in vrijstaande woningen op; dat lijkt dus erg hoog.

In regio **Drenthe** is de meest voorkomende registratie over het type woning 'vrijstaande woning' (31% van de registraties). De typeringen 'tussenwoningen' (16%) en 'hoekwoningen' (14%) komen daarna het vaakst voor.

Uit de registraties van de woninginbraken in regio **Flevoland** blijkt dat de meest voorkomende registratie van de plaats delict de 'rijtjeswoning' is (56% van de registraties). Deze uitkomst zegt niet zo veel, omdat rijtjes woningen het meest voorkomende woningtype zijn. Verdere registraties zijn uitermate summier

Binnen de regio **Utrecht** werd het vaakst registratie 'tussenwoning' (30%) en 'hoekwoning' (22%) aangetroffen. 13% van de registraties betreft een inbraak in een flatwoning en in 12% gaat het om een vrijstaand huis. 2-onder-een-kap woningen en benedenwoningen zijn minder vaak opgenomen in de registraties als plaats delict, in respectievelijk 7% en 5% van de geregistreerde woninginbraken.

4.1.4 Wat zeggen de schouwen

Ook door middel van het schouwen is inzicht vergaard over wijken en buur-

ten met een verhoogd inbraakrisico. In deze paragraaf vatten we de bevindingen van de schouwen samen. Het uitgebreide verslag van de schouwen is opgenomen in hoofdstuk 5. Geschouwd is in die wijken in de onderzoeksregio's waar in 2007 meer dan gemiddeld werd ingebroken.

Uit de schouwen blijkt dat het niet makkelijk is een eenduidig antwoord te vinden op de vraag waarom juist deze wijken frequent slachtoffer van woninginbraak werden. Ook de wijkagenten konden daarover vaak niet veel zeggen, al wezen de meesten wel op risico aspecten in de wijk.

Enkele kenmerken kwamen in alle schouwgebieden terug: lange, slecht verlichte achterpaden en brandgangen, veel en slecht onderhouden groen, slecht onderhouden woningvoorraad met verouderd hang- en sluitwerk. Wat het laatste punt betreft ziet of verwacht de politie aanmerkelijke verbetering als hierin wordt geïnvesteerd. Niet alleen door onderhoud, maar vooral door op grotere schaal eigentijds hang- en sluitwerk aan te brengen. Op enkele plekken was afname van inbraak duidelijk vast te stellen na het aanpassen van het hang- en sluitwerk, in andere gebieden wijst men op het belang zonder dat met cijfers aan te kunnen tonen.

Ook betere verlichting en afsluiten of compartimenteren van achterpaden ziet de politie als noodzakelijk om woninginbraak terug te dringen. Een duidelijke relatie tussen deze aanpak en vermindering van woninginbraak kan echter nauwelijks een van de wijkagenten hard maken. De ervaring leert hen op diverse plekken echter wel dat smalle doorgangen en slechte afsluitingen de daders mooie vluchtwegen bieden, waar de politie bij achtervolging op fiets of in auto op vast loopt. Achterinbraken worden door de wijkagenten regelmatig aan de risicovolle achterpaden en het vele groen gekoppeld. In hoeverre deze veronderstelling daadwerkelijk klopt, is niet bewezen, het lijkt echter een niet al te gewaagde veronderstelling, al weten we niet of wijken met vergelijkbare structuur elders minder kwetsbaar zijn (er zijn geen controlewijken geschouwd).

De wijken met een ingewikkelde stedenbouwkundige structuur blijken vooral last te hebben van lokale inbrekers die de zwakke plekken en de vluchtmogelijkheden goed kennen. Zoals de vele achterpaden, het uitbundige groen, de frequent afwezige bewoners en de hier en daar beperkte verlichting. De dure villawijk met veel vrijstaande woningen in Brabant Zuidoost is juist weer meer interessant voor de meer professionele (Oost-Europese) inbrekers, die weten dat de buit aantrekkelijk is. De open stedenbouwkundige structuur biedt in deze wijk gemakkelijke vluchtwegen. De veronderstelling van kwetsbaarheid van wijken door ligging aan doorgaande (uitvals)wegen, werd ook naar voren gebracht in de geschouwde gebieden in Drenthe. Echter, deze mening staven aan de hand van cijfers kan men niet.

Ook in een van de bezochte wijken in Amsterdam-Amstelland bestaat bij de wijkagent het beeld dat het bij veel daders om van buiten het gebied komende Oost-Europeanen gaat. Deze daders worden afgezet, breken in en worden later weer opgehaald. Ook hier viel dat echter niet aan te tonen. De veronderstelling is gebaseerd op aspecten van de MO (aangetroffen sporen) waarvan men weet (bijvoorbeeld uit andere regio's) dat die vaak aan deze bendes gekoppeld zijn.

Veel wijkagenten gaven aan dat veel woninginbraken niet worden opgelost en dat de pakkans niet groot is. Daders die gepakt worden, worden meestal op heterdaad aangehouden. Probleem is dat er relatief weinig capaciteit is

voor de noodhulp van de politie. Dit betekent dat soms maar 1 of 2 politiewagens rondrijden in grote surveillance gebieden. De aanrijtijden kunnen dan relatief lang zijn en dit verkleint de kans op een 'heterdaadje'. Het gegeven van de lange aanrijtijden in de praktijk staat natuurlijk in schril contrast met de tijd die een inbreker gemiddeld nodig heeft om binnen te komen (en de inbraakwerendheidseis in het PKVW van drie minuten (contacttijd gereedschap-gevelelement)¹⁰).

Voor het gebrek aan kennis en inzicht bij veel politiemedewerkers over specifieke MO's en redenen waarom op bepaalde plekken meer of minder wordt ingebroken wijzen zij op het feit dat woninginbraak vaak geen prioriteit heeft in de opsporing. Er wordt, zeggen zij, weinig tot geen tactische en strategische analyse naar dit onderwerp gedaan en ook uitgebreide rechercheonderzoeken zijn zeldzaam. Prioriteitskeuzes en gebrek aan capaciteit liggen hieraan ten grondslag.

4.2 Hoe verplaatsen woninginbrekers zich

4.2.1 Wat zeggen de daders

Voor het bereiken van de pleegplek worden, met uitzondering van het openbaar vervoer dat maar één keer genoemd werd, alle vervoersmiddelen ingezet. Sommigen verplaatsen zich altijd op dezelfde wijze, anderen laten dat afhangen van de omstandigheden.

Door zeven respondenten werd het gebruik van de auto genoemd, vijf noemen brommer of scooter, vijf noemen de fiets en zes kiezen er voor zich (soms) lopend te verplaatsen. Als primaire keuze komen brommer en scooter het minst naar voren. Enkelen splitsen hun verplaatsing in voor- en na-transport (bijvoorbeeld het eerste stuk met de auto en dan ter plekke overstappen op de fiets of lopend naar het adres en na het stelen van de autosleutels met de auto weg).

Alles blijkt zijn voor- en nadelen te hebben. Als voordeel van de auto wordt genoemd dat je (behalve grote afstanden overbruggen) veel buit kunt inladen en snel weg bent. "... en zeker bij vrijstaande huizen kun je 'm vaak voor de deur zetten, zonder dat het op valt, [...] alsof je daar aan het werk bent of er thuis hoort". Een auto biedt ook de mogelijkheid om wat meer gereedschap mee te nemen.

Als voordeel van lopen wordt genoemd dat je beter en snel kunt vluchten en je beter kunt verstoppen. Ook met brommer en fiets kun je snelle vluchtwegen kiezen, omdat je "overal tussendoor kunt glippen". Voor de fiets pleit verder dat je goed verkenningen en observaties rond het object kunt uitvoeren. En op de fiets kan je altijd meer buit meenemen dan als voetganger. Een van de respondenten vertelt daar overigens wel wat op gevonden te hebben: hij wandelt vaak met de kinderwagen naar de nabijgelegen villawijk.

Noot 10 In de praktijk betekent dit circa 8 minuten inbraakwerendheid; de drie minuten eis betreft het feitelijke contact gereedschap-gevelelement.

4.2.2 Wat zegt de recherche

Dat het type dader de voorkeur voor een bepaald vervoersmiddel bepaalt, strookt met de ervaring van de politie. Naar de ervaring van de recherche verplaatsen de lokale- en gelegenheidsinbrekers zich meestal te voet, per fiets of (brom)fiets. Met name lokale inbrekers die de omgeving kennen en via brandgangen en achtertuinen woningen benaderen, hebben voordeel bij fiets, brommer en de benenwagen. Georganiseerde bendes nemen de auto of het openbaar vervoer. Zij benaderen woningen minder vanuit brandgangen en steegjes, maar kiezen woningen die aan doorgaande wegen liggen, of in de nabijheid van stations.

4.3 Modus Operandi

4.3.1 Hoe komt de inbreker de woning binnen

4.3.1.1 Wat zeggen de daders

Eengezinswoningen

Driekwart van de zestien geïnterviewde inbrekers zegt geen voorkeur te hebben voor een bepaald punt in de woning om de aanval op te richten. Slechts drie personen hebben een voorkeur voor de achterkant. Meestal bepalen de omstandigheden de keuze voor de (eerste) poging. Men bekijkt of er iets open staat, of ergens zwakke plekken zijn en soms speelt beschutting mede een rol. In de praktijk lijken deuren het iets vaker te moeten ontgelden dan ramen; deuren bieden meer mogelijkheden voor het toepassen van verschillende technieken en zijn handig om het pand te verlaten. De meeste daders richten de (eerste) aanval bij voorkeur op een plek op de begane grond. Vier respondenten zeggen zich juist meestal op een bovenverdiepingen te richten. Zij doen dat uit de ervaring dat daar vaker een raam open staat of zich minder beveiligde gevelelementen bevinden. Uit de antwoorden blijkt daarbij geen voorkeur voor de voor- of achterzijde van de woning. Opklimmen gebeurt bij eengezinswoningen vooral langs regenpijpen. Opstapjes kunnen daarbij behulpzaam zijn (afdakjes, schuurdaken, afvalcontainers, bierkratjes). Een van de respondenten heeft voor zijn (reguliere) werk een ladder in de auto liggen; die komt soms ook goed van pas.

Ongeveer de helft van de geïnterviewden zegt soms of regelmatig omhoog te klimmen om via een dakraam naar binnen te komen (meestal achterzijde). Over de nok klimmen zegt niemand te doen, te gevaarlijk.

Het inslaan van ruiten gebeurt iets vaker op de begane grond, maar ook op de bovenverdieping worden ruiten ingeslagen. De meeste ruitbreuk vindt plaats om het slot of raamboompje aan de binnenzijde te openen of omdat de buit zich vlakbij het raam bevindt. Een respondent gaf aan de glaslatten te verwijderen en dan de hele ruit er uit te halen om zo naar binnen te kunnen stappen.

Meergezinswoningen

Breekt men in meergezinswoningen in, dan wordt meestal voor de hoger gelegen verdiepingen gekozen (hoger dan de 2^e verdieping). Over het algemeen gaat men langs de buitengevel, en werkt zich via de balkons omhoog. Vooral de balkons met verticale spijlen bieden veel houvast. Slechts een enkeling loopt met een bewoner/bezoeker mee naar binnen (gaat dan zelf

naar boven of opent voor zijn compagnon de nooduitgang en verdwijnt zelf). Eén respondent vertelt weleens met een speciale takel om zijn middel van balkon naar balkon, naar de bovenste verdieping van een flat geklommen te zijn. Maar dat was eenmalig.

4.3.1.2 Wat zegt de recherche

Voor- of achterzijde

In Gelderland en Rotterdam-Rijnmond ziet men dat inbraken vaker aan de achter- dan aan de voorzijde plaats vinden. In Utrecht veronderstelt men ook dat dat zo is, maar kan dat niet hard maken. De veronderstelling is dat grotere beschutting, vluchtwegen (achterpaden) en de ervaring dat woningen daar vaak slechter beveiligd zijn daarbij een rol spelen. Dat geldt dan vooral voor de lokale- en gelegenheidsinbrekers. Inbrekers die per auto komen, laten hun keuze waarschijnlijk meer afhangen van de plek waar men de auto kwijt kan (belangrijk voor verzamelen van de buit en snelle vluchtmogelijkheid). Overigens hebben alle geïnterviewden de indruk dat de keuze voor het punt om de woning binnen te gaan, sterk bepaald wordt door dadertype, favoriete MO en omstandigheden ter plekke.

Meergezinswoningen en opklimmen van gevels

Bij eengezinswoningen kiezen inbrekers vaak voor de begane grond, tenzij men boven een open raam ziet en er gunstige opklimmogelijkheden zijn. Bij meergezinswoningen/flats bestaat bij veel inbrekers een voorkeur voor de hoger gelegen verdiepingen, om het risico om betrappt te worden te beperken (er lopen minder mensen langs) en omdat zij weten dat bewoners van hogere verdiepingen vaak geneigd zijn deuren minder goed af te sluiten. Vaak staat er beneden een maatje op de uitkijk die een seintje geeft als er mensen naar boven komen. De feitelijke pleger heeft dan alle tijd zich rustig te verwijderen en loopt vriendelijk groetend met de buit onder de arm naar beneden.

Voor sommige inbrekers zijn juist de lager gelegen etages aantrekkelijk. Dan betreft het daders die handigheid hebben in het opklimmen van de balkons. Ook op 1^e, 2^e en 3^e verdieping hebben mensen de neiging ramen en deuren minder goed af te sluiten.

Het opklimmen langs gevels van galerijflats ziet men in Gelderland vooral veel in de oudbouw. In deze regio vinden veel inbraken plaats door Oost-Europese inbrekers die het klimmen als specialiteit hebben. Men komt inbraken tegen waarbij inbrekers via dakramen binnen zijn gekomen, die op het oog bijna onmogelijk bereikbaar lijken. Voor deze daders blijkt, in contrast met de mening van de geïnterviewde daders, het overklimmen van de nok dan ook geen probleem. In de andere regio's komt men dit niet of hoogst zelden tegen. En dan betreft het zeker niet de gelegenheidsinbreker.

In Rotterdam-Rijnmond is het minder gebruikelijk om langs de gevels omhoog te klimmen; als dit gebeurt dan meestal niet verder dan de 1^e verdieping. Hier ziet men dat als er in meergezinswoningen wordt ingebroken dat in 9 van de 10 keer gebeurt door de centrale toegangsdeur te forceren (met menskracht wordt de dagschoot uit de sluitkom geduwd), door met iemand mee naar binnen te lopen of door willekeurig bij iemand aan te bellen. Daarna hebben de bovenwoningen de voorkeur, omdat de kans om betrappt te worden het geringst is en men het meest tijd heeft (als een gewone bezoeker) weg te komen als er onraad dreigt. In meergezinswoningen met een grote centrale hal of overloop kiezen inbrekers vaak voor de woningen die

het verst van het stijgpunt afliggen.
In galerijflats is de keuze van de woning vaak willekeurig.

Ramen of deuren

De aanval richt zich het meest op ramen en deuren, waarbij in twee van de drie regio's de laatste favoriet zijn. Voor het afvoeren van de buit en voor vluchten is dit wel handig. In Gelderland heeft men geen gegevens die hier op wijzen; ramen en deuren worden even vaak aangevallen. Schuifpui en draai-kiepramen even vaak als draaiende gevelelementen. Men kiest bijna standaard voor de slotzijde van het gevelement, zelden voor de scharnierzijde.

In regio Rotterdam-Rijnmond heeft men door de activiteiten van een bepaalde dader ervaren dat aluminium en kunststof kozijnen een risico vormen, omdat de ruimte die voor het uitzetten van het materiaal is uitgespaard, ook gelegenheid biedt om deuren met enig geweld open te trekken. Oorzaak is volgens onze gesprekspartner dat door de uitzetruimte de schoot te kort in de sluitkom valt. Omdat met dit fenomeen bij het testen van het gevelement rekening wordt gehouden, betreft dit waarschijnlijk oudere of bepaalde typen kozijnen. Een dergelijke MO is overigens vaak moeilijk vast te stellen, omdat er weinig sporen zijn. Ze staan in de registratie dan bijvoorbeeld te boek als 'valse sleutel'.

Tijdens het schouwen vernamen we van een van de wijkagenten dat schuifpui uit oudere bouwperioden (jaren 70 en 80) soms zonder al te veel moeite (met de schouder) uit het kozijn te drukken zijn.

Inbraken via uitzetraampjes en bovenlichten komt overal met regelmaat voor. De bovenlichten staan vaak in de tochtstand, waardoor ze een gemakkelijk doelwit worden. Het uitzetmechanisme wordt gedemonteerd, zodat men er door kan kruipen, of via deze gevelopening kan men een sleutel/slot of klink bereiken dat geopend kan worden. Vooral de oude uitzetmechanismen zijn zwak, maar ook met de nieuwe hebben de inbrekers weinig moeite, als de raampjes open staan. In Gelderland ziet men dergelijke inbraken vaak in de oude volkswijken, gepleegd door daders uit de eigen wijk.

Dakramen hebben een periode grote aantrekkingskracht ugeoefend op woninginbrekers. De oudere types waren gemakkelijk te forceren. Dit probleem lijkt af te nemen.

4.3.1.3 Wat zeggen de cijfers

Zoals aangegeven ontbreken van veel inbraken concrete gegevens over de MO. Dat heeft consequenties. Behalve dat we de aard van de 'missing values' niet kennen en dus niet weten of de bevindingen te generaliseren zijn, blijkt er regelmatig sprake van uiteenlopende wijzen van registreren.

Zo blijken de registraties 'achterzijde' en 'achterdeur' typeringen binnen een en dezelfde registratiecategorie te zijn; in die situaties sluiten de noteringen elkaar uit en kunnen beide cijfers worden opgeteld om het totaal van de aan de achterzijde gepleegde inbraken te omvatten. Andere keren blijkt de registratie 'achterdeur' echter een verbijzondering te zijn van een inbraak aan de 'achterzijde'. In dit geval kunnen deze cijfers dus niet worden opgeteld om alle inbraken aan de achterzijde mee te benoemen; 'achterdeur' is dan een subcategorie van 'achterzijde'. Processen verbaal zouden stuk voor stuk moeten worden doorgenomen om te begrijpen wat precies heeft plaats-

gevonden. Binnen het kader van dit onderzoek een onmogelijke zaak (en zoals gezegd deels ook ontoegankelijk voor de onderzoekers). Een ander punt betreft het aantal noteringen over de MO. In sommige registraties komen we meerdere MO's tegen, die elkaar principieel uitsluiten (bijvoorbeeld 'achterdeur' en 'raam'). We vermoeden dat het in die gevallen gaat om inbraken waar meerdere pogingen werden gedaan om binnen te komen; het kunnen echter ook registratiefouten zijn. Met deze wetenschap in het hoofd moeten de onderstaande bevindingen worden gelezen.

MO-gegevens in het bedrijfsprocessysteem van **Amsterdam-Amstelland** ontbreken in 16% van alle aangiften van woninginbraak; hierover staat niets geregistreerd. Waar wel informatie is opgenomen, is het aantal kenmerken dat aan de inbraken is gekoppeld zeer beperkt. Bij 28% van de geregistreerde woninginbraken staat vermeld dat de dader(s) zijn binnengekomen via de voordeur. In 21% van de zaken werd niets geregistreerd over de plek van binnenkomst. De typering van de overige 35% is zo uiteenlopend en betreft bovendien vaak zoveel combinaties van gegevens, dat we daar (met de gekozen aanpak) niets uit kunnen opmaken.

De registraties van de MO zijn in **Brabant Zuidooost** uitgebreider dan bij het korps Amsterdam-Amstelland. In alle gevallen werd informatie over de MO geregistreerd, maar vaak wel summier. In 35% van de geregistreerde inbraken werd opgenomen dat de dader(s) zijn binnengekomen via de achterzijde van de woning. Daarnaast werd geregistreerd dat de inbraak in 16% van de gevallen via de voordeur plaatsvond, in 11% via de achterdeur en in 12% via een raam (voor of achter is niet bekend). In 31% van de zaken is niets geregistreerd over de plek van binnenkomst bij de inbraak.

In regio **Drenthe** is in 33% van de geregistreerde inbraken genoteerd dat de dader(s) zijn binnengekomen via de achterzijde van de woning, in 19% van de registratie via de voorzijde. Daarnaast werd bij 14% van de zaken vermeld dat de inbraak plaats vond via de achterdeur, bij 11% via de voordeur. In 10% van de inbraken is geregistreerd dat de inbrekers zijn binnengekomen door een raam (voor of achter is onbekend). Er zijn nauwelijks inbraken via de bovenzijde/dak geregistreerd; dit wordt slechts bij 1% van de inbraken vermeld. Inbraak via balkon of via luifel/afdak staat bij respectievelijk 1% en 0,2% van de registraties vermeld. Bij 28% van de woninginbraken wordt niets geregistreerd over de plek waar de inbrekers zijn binnengekomen.

Slechts in 11% van alle geregistreerde woninginbraken in regio **Flevoland** is informatie aangetroffen over de wijze waarop de inbraken zijn gepleegd. In 5% van alle 1.111 zaken is geregistreerd dat de daders zijn binnengekomen via de achterzijde en in 4% van de gevallen via de voorzijde. Iets meer is bekend over de plek van binnenkomst. Bij 12% van alle inbraken is geregistreerd dat men via een raam is binnengekomen; bij 7% via een deur.

In de regio **Utrecht** lijken de daders nauwelijks voorkeur te hebben voor de achterzijde of de voorzijde van de woning; de registraties laten hierover percentages van 31%, respectievelijk 27% zien. Bij 28% van alle inbraakregistraties is opgenomen dat de inbrekers via een raam zijn binnengekomen, 14% via een voordeur, 11% via een achterdeur.

In 2% van de geregistreerde zaken staat vermeld dat de inbraak plaats vond via een schuifpui. Ook hier zien we nauwelijks inbraken via het dak (0,1% van de registraties).

In 25% van alle inbraken wordt niets geregistreerd over de exacte plek waar de inbrekers zijn binnengekomen.

4.3.2 Welke methode wordt gebruikt om binnen te komen

4.3.2.1 Wat zeggen de daders

Vijf van de zestien respondenten geven aan zich eigenlijk vooral op één methode te richten; dit zijn met name de wat oudere respondenten. De methoden die zij toepassen zijn:

- een schroevendraaier aan de slotzijde tussen deur of raam en kozijn steken en met kracht openbreken. Dat heeft, vertellen zij, vooral gemakkelijk succes bij aluminium en kunststof kozijnen;
- het forceren van raamboompjes/uitzetijzers bij openstaande uitzetramen;
- het gebruiken van bruto geweld door aan de slotzijde heel hard tegen de deur te trappen;
- hengelen bij eengezinswoningen.

De meeste daders zeggen meerdere vaardigheden te beheersen om binnen te komen; lukt de ene methode niet, dan zet men de andere in. Zij laten zich leiden door de mogelijkheden ter plekke. Als er niets open staat is ook bij hen het gebruik van schroevendraaier en koevoet om deur of raam open te wrikken, het flipperen en het forceren van de raamboompjes bij uitzetramen en bovenlichten favoriet. Drie respondenten hanteren naast 'het gewone werk' ook meer specialistische methoden: (het afbreken van de slotcilinder (Bulgaarse methode), het in de slotcilinder indraaien van een schroef om de cilinder er uit te kunnen trekken (kerntrekken) en het 'openfriemelen' van het slot (lockpicking), maar de meeste daders beperken zich tot de meer eenvoudige methoden. We laten de verschillende technieken achtereenvolgens de revue passeren¹¹.

- Het gebruik van de schroevendraaier om een raam of deur *open te wrikken* staat bovenaan de lijst; op de tweede plaats volgt het gebruik van een koevoet of breekijzer. Meer dan de helft van de respondenten zet schroevendraaier en/of koevoet in om de boel te forceren. Het gereedschap wordt meestal aan de slotzijde tussen het draaiend element en het kozijn gestoken en met geweld wordt raam of deur geopend. Een respondent zegt daarvoor ook wel een autokrik te gebruiken, een ander hanteert een beitel. Het forceren van deuren wordt vaker genoemd dan ramen. Slechts één persoon richt zich op de scharnierzijde van de deur.
- Zes respondenten geven aan (te pogen) zich toegang tot de woning te verschaffen door te *flipperen*. Behalve allerlei soorten pasjes, telefoonkaarten etc. leent het materiaal van petflessen zich goed voor flipperen.
- Uitzetraampjes en bovenlichten moeten het ook nogal eens ontgelden. Zes personen hanteren deze methode (wel eens). Als het uitzetraam open staat, is het voor de meesten een koud kunstje om het *raamboompje te forceren*. Met enig geweld kan men met de hand of met behulp van een schroevendraaier het scharnier vernielen (dat breekt af) of het raam-

Noot 11 In dit overzicht zijn ook de technieken van de personen die slechts één methode toepassen opgenomen.

boompje op de bevestigingspunten loswrikken.

- Het verwijderen van houten of kunststof *glaslatten* (met een scherp mes, een beitel of schroevendraaier) wordt door vijf personen genoemd. Als de glaslatten weg zijn verwijdert men de ruit en stapt rustig naar binnen. Deze methode is handig als je niet te veel lawaai wilt maken¹².
- Het *ingooien of –slaan van een ruit* doen de inbrekers eveneens regelmatig (tien respondenten geven dat aan), maar vaak pas als andere methoden geen succes hadden. Ook als men snel moet handelen kan dit een handige methode zijn. Een zichtbare (en gemakkelijk bereikbare) buit of een zichtbare sleutel aan de binnenkant van de deur kunnen ook doen besluiten een ruit te forceren. Heeft men die keuze eenmaal gemaakt, dan gaat men net zo lang door tot de ruit het begeeft. Een koevoet of breekijzer, of een enkele keer een moker, kan daarbij goede diensten bewijzen. Door gelamineerd glas zegt niemand zich te laten weerhouden. Dan sla je gewoon wat vaker of harder. Sommigen zijn er juist blij mee, want je snijdt je aan dit glas niet (dus geen verwondingen en geen DNA-sporen) en “na een flinke klap kun je het omvouwen”¹³. Een respondent gaf aan dat ook draadglas handig is voor inbrekers. Hij snijdt een kruis in het glas van de voordeur, slaat dat met de vuist naar binnen en haalt daarna de stukken glas een voor een weg. Aanvallen op glas richten zich zowel op ramen als deuren en bij eengezinswoningen zowel beneden als boven. Het inslaan van ruiten gebeurt zowel in eengezins- als in meergezinswoningen.
- *Hengelen* (een ijzerdraad door de brievenbus steken en dan het slot optrekken) wordt toegepast door drie respondenten.
- *Veiligheidsstrips* aan weerszijden van een deur vormen niet voor alle inbrekers een belemmering; ten minste twee respondenten vertellen deze te lijf te gaan met nijptang en/of schroevendraaier. Een respondent had zich een handigheidje aangeleerd door een stoeptegels tegen de onderzijde van deur te plaatsen (lukt alleen als er ruimte is aan de onderkant van de deur) en door hefboomwerking de druk op de veiligheidsstrip te verhogen. Vaak schiet de deur dan al vanzelf open; zo niet, dan gebruikt hij nog een sterke schroevendraaier om bovenin extra druk op te bouwen, waarna het slot het alsnog begeeft en de deur opengaat.
- Twee respondenten geven aan (met koevoet) het beslag van de deur te halen en dan met een bahco *de cilinder af te breken*. Met een bouwsleutel of een ander hulpmiddel wordt vervolgens het slot geopend (Bulgaarse methode)¹⁴.
- Een respondent vertelt het *kerntrekken* goed onder de knie te hebben. Hij vervaardigt zijn benodigdheden zelf (hij gebruikt een ijzeren plaat ter grootte van het deurbeslag, heeft daar bouten in gezet en plaatst dat op de cilinder, waarna hij de bouten aandraait met een ratel en de cilinder er uit trekt).¹⁵
- Dezelfde persoon zegt ook vertrouwd te zijn met *bumpen*, wat hij vooral bij cilinders van een bepaald merk een makkie zegt te vinden.¹⁶ Bij de doe-het-zelf winkel haalt hij van sleutelsetjes bij cilinders één sleutel af

Noot 12 Dit kan alleen bij zogenoemde ‘droge’ beglazing, dus zonder kitrand.

Noot 13 Of hen dat ook nog lukt bij de glaskwaliteit die nu binnen het PKVW wordt geëist weten we niet.

Noot 14 Het verwijderen van het beslag lukt echter alleen bij oudere sloten met afschroefbaar beslag, bij SKG gecertificeerd beslag lukt dit niet of alleen met zeer veel moeite.

Noot 15 Een van de andere respondenten geeft overigens aan dat de nieuwe cilinders (met kogeltjes en gaatjes) zich niet goed lenen voor de kerntrekmethode.

Noot 16 Ook een van de andere respondenten laat ons weten dat bumping alleen kans van slagen heeft bij cilinders van een bepaald merk.

en schuurt daar de scherpe puntjes vanaf. Hij slaat deze met een zorgvuldige tik in de cilinder, waarna hij het slot kan openen. Omdat deze methode door de politie nog nooit werd aangetoond is het niet zeker of het hier om waarheidsgetrouwe informatie gaat.

- Een respondent vertelde een combinatie van *lockpicking*¹⁷ en flipperen toe te passen. Hij beschikte daartoe over een speciaal lockpicking-setje. Met het lockpicken worden de permutatiestiften van de cilinder in de juiste positie gezet, waarna met het flipperen de klus wordt afgemaakt. Waarom hij dit zo doet is niet helemaal duidelijk. Wie het lockpicken goed beheerst kan het slot zonder flipperen openen.
- Een persoon gaf aan met een *accuslijptol het hout* in de deur naast het slot kapot te maken, waarna hij het slot weg kan breken.
- Een enkele respondent zegt van tijd tot tijd gewoon met *grof geweld* de deur in te trappen (aan de slotzijde). In een geval ging het om een nogal potige respondent die zijn kilo's het werk liet doen.

Het *boren van gaatjes* om dan met behulp van bijvoorbeeld een ijzerdraad het slot of een raamgreep aan de binnenkant te kunnen openen, zeggen geen van de respondenten toe te passen. Twee respondenten geven aan dat dit een verouderde methode is, die alleen nog gehanteerd wordt door 'de oude garde' en jongens die deze techniek van hen hebben geleerd. Roma/woonwagenbewoners, Bulgaren en Joegoslaven zouden deze methode nog wel toepassen (ook in Nederland).

4.3.2.2 Wat zegt de recherche

In alle drie de regio's, waar met de technische recherche werd gesproken, komt het *openwrikken* van deuren en ramen (nog steeds) het meest voor. Inbrekers zetten een schroevendraaier (met brede bek), een breekijzer, koevoet, beitel of bandenlichter in de sluitnaad van deur of raam en duwen deze open. Soms door brute kracht, soms door meerdere schroevendraaiers (beitels, etc.) te gebruiken en langzaam omhoog te werken en uiteindelijk de spanning zo hoog op te bouwen dat de schoot uit de sluitkom springt.

In Rotterdam-Rijnmond komt het *afbreken* van de *slotcilinder* op een goeie tweede plaats. Terwijl daar het openwrikken vooral bij eengezinswoningen wordt aangetroffen is het afbreken van de slotcilinder vaker het geval in meergezinswoningen (als verklaring geeft men aan dat het daar vaker om huurwoningen gaat, met verouderd hang- en sluitwerk). In Rotterdam-Rijnmond schat men dat beide MO's samen ongeveer 50% van de woninginbraken betreffen.

Slotcilinder afbreken (en met schroevendraaier slot openen: Bulgaarse methode) komt ook in de beide andere regio's veel voor, maar meer met vlaggen. Vooral door bendes, maar ook wel door personen die alleen op pad gaan. Sinds begin van dit millennium ziet men een gestage toename van de Bulgaarse methode.

Gaatjesboren (en vervolgens slot open hengelen) komt in alle drie de regio's voor, met vlaggen en wordt vooral toegepast door Oost-Europeanen die in

Noot 17 Belangrijkste kenmerk van deze methode is dat het slot wordt opengeprutst, met een speciaal daarvoor geschikt lockpicking setje, of met andere geschikte hulpmiddelen.

georganiseerd verband werken. In Gelderland treft men gaatjes boren en slotcilinder afbreken vaak gecombineerd aan. Kennelijk gaat het zo dat als de ene methode faalt, de andere wordt ingezet. Beide methodes worden hier bovendien vaak toegepast om autosleutels te stelen (die vaak ergens in de buurt van de deur hangen).

In Gelderland is ook het *inslaan van ruiten* opmerkelijk populair; meer dan in beide andere regio's. Vooral in situaties waar veel onrust en lawaai is, en bij geïsoleerd liggende woningen. Daarbij laten de inbrekers zich niet door dubbelglas of gelamineerd glas weerhouden. Het afplakken van ruiten komt niet veel meer voor. Het inslaan van de ruit gebeurt doorgaans om via de opening een hendel of slot te kunnen openen, waardoor men naar binnen kan. Men ziet dat over het algemeen meer bij bedrijfsinbraken. Het risico van ruiten inslaan of ingooien is dat het, behalve lawaai veroorzaken, ook een kans op het achterlaten van DNA-sporen met zich mee brengt.

In alle drie de regio's is het forceren van *raamboompjes* bij *bovenlichten* eveneens een veel voorkomende inbraakmethode. Deze bovenlichten laten bewoners nogal eens open staan. Dat geeft de inbrekers gelegenheid de boel te forceren. Met behulp van een schroevendraaier worden de uitzetijzers of raamboompjes vrij gemakkelijk vernield of het uitzetijzer wordt losgeschroefd. Ook is bekend dat uitzetmechanieken die van kunststof zijn worden weggesmolten. Bij velux ramen worden ook schuifjes wel weggetikt. Het forceren van de bovenlichten gebeurt soms om door te klimmen, maar meestal om ondergelegen gevelelementen te kunnen openen. Als er geen slotjes op de raamboompjes van ondergelegen ramen zitten, kunnen de ramen via hengelen geopend worden.

Flipperen en *hengelen* (via de brievenbus) lijkt in Utrecht en Gelderland minder voor te komen dan in Rotterdam-Rijnmond. In laatstgenoemde regio schat men dit aandeel op ongeveer 25% van de inbraken, in de beide andere regio's denkt men dat dit percentage veel lager ligt. Deze methoden zijn voor de recherche echter moeilijker vast te stellen, en zijn daardoor wellicht minder goed in beeld.

Ook het verwijderen van de *glaslatten* is geen veelvoorkomend verschijnsel, het duurt te lang. Dergelijke MO's ziet men bij vlagen, als een bepaald type inbreker actief wordt. Flipperen is vooral bij ouderen woningen met slechter sluitende deuren mogelijk.

Kerntrekken komt in regio Rotterdam-Rijnmond wat vaker voor dan in beide andere regio's. Doorgaans is dit gekoppeld aan activiteiten van rondtrekkende bendes en niet aan gelegenhedsinbrekers.

Lockpicking vormt volgens de recherche in alle drie de regio's een verwaarloosbaar percentage van de woninginbraken. De politie meent dat het wel wordt toegepast maar kan het vaak moeilijk bewijzen omdat het geen sporen achter laat.

De slagsleutel- of klopsleutelmethode kan door de recherche nergens worden aangetoond.

In Gelderland was een periode een ploegje actief, gespecialiseerd in het van buitenaf omdraaien van sleutels die aan de binnenkant in het slot staken. Na verloop van tijd is dit fenomeen verdwenen (opgepakt of verplaatst). In Rotterdam-Rijnmond was een tijd iemand actief die een verfroller gebruikte om via een geboord gat of brievenbus de sleutel in het slot om te draaien. Een

ander had zich gespecialiseerd in het met behulp van een waslijn ontgrenzen van op een kier staande draai-kiep-ramen.

Tot slot benadrukken alle geïnterviewden dat het slordig omgaan met preventiemaatregelen en het open laten staan van ramen regelmatig ten grondslag ligt aan inbraken. Insluipingen doen zich vooral in de zomermaanden voor.

4.3.2.3 Wat zeggen de cijfers

Ook bij de typering van de inbraakmethoden deden de schaarse en uiteenlopende wijzen van registratie zich voelen. Onderstaande beschrijvingen bevatten ook nu weer veel percentages die niet optellen tot het totaal aantal geregistreerde inbraken in de regio. Anderzijds kunnen per inbraak door de recherche meerdere MO's zijn geconstateerd (bijvoorbeeld meerdere pogingen van de inbreker worden vastgesteld), waardoor het aantal MO's ook weer niet overeenkomt met het aantal inbraken. Tot slot is ook nu weer aan de orde dat registraties elkaar de ene keer wel en de andere keer niet uitsluiten. Bij veel registraties troffen we omschrijvingen als 'toe-eigenen', 'wegnemen' of 'doorzoeken' aan. Soms als verbijzondering van bijvoorbeeld 'verbreken' of 'hengelen', soms als enige omschrijving van de MO. Omdat deze omschrijvingen niets zeggen over de concrete werkwijze van de daders om de woning binnen te komen, hebben we informatie hierover wegge laten. In de registraties troffen we verder informatie aan over de hoeveelheid en aard van de sporen die werden gevonden. Omdat het behalve over het onspecifieke 'werktuigsporen' vaak gaat over 'schoen-/voetsporen', 'biologische/DNA-sporen' en 'oorafdrukken' hebben we ook deze informatie buiten beschouwing gelaten. Informatie over de buit is soms wel, maar vaker niet genoteerd, en daarom in onderstaand overzicht ook niet opgenomen.

In 13% van alle 5.161 inbraakregistraties in regio **Amsterdam-Amstelland** is in de registraties opgenomen dat een knip-/breekvoorwerp werd gebruikt om in te breken. We veronderstellen dat de MO hier getypeerd kan worden als 'verbreken', maar het kan ook gaan om bijvoorbeeld het afbreken van de slotcilinder of het forceren van een raamboompje.

Voor het verbreken werden verschillende hulpmiddelen gebruikt. Meest voorkomende registraties zijn: een breekijzer/koevoet (6% van alle geregistreerde inbraken) en een schroevendraaier (3%). Daarnaast werd in 2% het gebruik van een sleutel geregistreerd. Of het hier wellicht om de 'slagsleutelmethode' gaat is onbekend.

In 82% van alle woninginbraakregistraties staat niets geregistreerd over de methode die werd gebruikt om binnen te komen.

Meest geregistreerde MO binnen de 3.908 woninginbraken in regio **Brabant Zuidoost** is: 'openbreken' (35% van alle geregistreerde inbraken).

In 6% van alle geregistreerde inbraken werd 'hengelen' als kenmerk opgenomen en in 5% van de gevallen 'Bulgaarse methode'. In een klein aantal gevallen (2%) werd 'boren' als methode geregistreerd.

In een groot aantal gevallen werd niets over de MO geregistreerd.

In de beschrijving van de MO binnen de 1.111 woninginbraken in regio **Drenthe** werd 'openbreken' bij 23% van de inbraken genoteerd. In 8% van alle woninginbraken was sprake van registratie van 'insluiping' en in 7% van alle woninginbraken werd 'inklimming' genoteerd. In hoeverre het bij 'in-

klimming' ook om 'insluiting' gaat is niet bekend. Bij 4% van de geregistreerde inbraken staat de 'Bulgaarse methode' genoemd en in 2% van alle inbraken werd 'hengelen' geregistreerd.

In een groot aantal gevallen werd niets over de MO geregistreerd.

Voor zover geregistreerd lijkt de MO in regio **Flevoland** vaak 'verbreking' te zijn daar het trefwoord 'breekvoorwerp' in 11% van de 1.882 woninginbraken is opgenomen in de registratie. Het kan echter ook het afbreken van de slotcilinder betreffen. Dit is de grootste geregistreerde categorie.

In een groot aantal gevallen werd niets over de MO geregistreerd.

Meest geregistreerde breekvoorwerpen zijn een schroevendraaier (genoemd bij 3% van alle geregistreerde inbraken), een breekijzer/koevoet (eveneens 3%). In 1% van alle inbraken staat geregistreerd dat de inbraak gepleegd is met behulp van een steen. In 4% van alle zaken werd geregistreerd dat het om 'insluiten' of 'inklimmen' ging. De 'Bulgaarse methode' wordt nauwelijks geregistreerd (3 gevallen).

In een groot aantal gevallen werd niets over de MO geregistreerd.

Ook bij korps **Utrecht** blijkt de meest geregistreerde MO 'openbreken' te zijn (33% van alle 3.645 woninginbraakregistraties). In 15% van de inbraken is geregistreerd dat sprake was van 'inklimmen' van de woning. In 5% van alle inbraken werd geregistreerd dat 'insluiting' had plaatsgevonden. (Uit de registratie valt niet op te maken of het inklimmen gebeurt om in te kunnen sluiten.) De 'Bulgaarse methode' staat in 4% van alle zaken in de registraties opgenomen, 'hengelen' in 3% en 'boren' eveneens 3%. Weinig registraties vinden plaats van het maken van een 'gaatje in de ruit' (minder dan 1%) en het verwijderen van de glaslat (0,5%).

In een groot aantal gevallen werd niets over de MO geregistreerd.

4.3.3 Welke hulpmiddelen biedt de omgeving van de woning

Over het algemeen zeggen de inbrekers genoeg te hebben aan de eigen vaardigheden, handigheden en het eigen gereedschap. De respondenten geven aan niet vaak gebruik te maken van hulpmiddelen ter plekke. Als dat zo is, betreft het vooral afvalcontainers (als opstapje) of ladders. Soms is een dakje handig om omhoog te komen. Eenmaal worden stenen genoemd om ruiten in te kunnen gooien en eenmaal stoeptegels om de anti-inbraakstrips te lijf te gaan.

4.4 Hoe lang gaan inbrekers door en wát als de inbraakpoging mislukt

Op één na geven de geïnterviewde inbrekers aan dat 10 minuten wel ongeveer de grens is waarna ze hun inbraakpogingen staken, als al je technieken mislukken. Overigens zeggen de meesten dat het staken van een inbraakpoging zelden of nooit gevolg is van tekortschieten van eigen vaardigheden. Men geeft aan vooraf voldoende te weten waaraan men begint en zelden te falen. De wetenschap (of het vermoeden) dat er een aantrekkelijke buit te halen valt, geeft voldoende motivatie om door te gaan. Er zijn wel enkele externe redenen om af te haken. Als teveel lawaai geproduceerd wordt/moet worden, of als men gestoord wordt (bijvoorbeeld door de burens) kan dat een reden zijn om de pogingen te staken. Twee personen geven aan wel eens te stoppen als de zenuwen (voor mogelijke betrapping) ze te erg worden.

Omdat het bij veel respondenten om vele tientallen, honderden of zelfs duizenden inbraken/inbraakpogingen gaat, is het lastig hierover meer harde gegevens te krijgen. De ene keer gaat het zus, de andere keer zo. Dat geldt ook voor het aantal plekken waarop ze proberen de woning in te komen. Drie respondenten geven aan de aanval over het algemeen slechts op één punt in te zetten. Dat houdt direct verband met de hoeveelheid vaardigheden en technieken die zij beheersen. Zo geeft een van de geïnterviewden aan meestal slechts op één plek een poging te doen om de deur in te trappen) en als dat niet lukt naar het volgende object te gaan. Het overgrote deel zoekt, wanneer de eerste poging niet lukt, echter naar een andere plek voor om dezelfde techniek te herhalen of een andere in te zetten. Drie of meer pogingen zijn heel normaal. Zoals een van de respondenten het zegt: "Ik probeer binnen 1 minuut binnen te komen met behulp van lockpicking en flipperen. Lukt dat niet dan eventueel glaslaten forceren. Lukt ook dat niet, dan met grof geweld naar binnen". Of een ander: "Na drie pogingen worden de ruiten er uit gegooid".

Het maakt wel wat uit of men weet mogelijk gehoord te kunnen worden door bijvoorbeeld burens, of informatie heeft over de (duur van de) afwezigheid van de bewoners. Zijn de omstandigheden gunstig, dan ga je langer door, net zolang tot je binnen bent.

Een van de respondenten gaf aan dat verslaving en de noodzaak daarvoor geld of goederen te verwerven tot het nemen van meer risico's leidt.

4.5 Wat doen inbrekers als ze eenmaal binnen zijn

Eenmaal binnen vertelt driekwart van de respondenten direct op de buit af te gaan. Vier personen geven aan eerst nog even de voordeur op de knip te doen en twee personen zeggen eerst een extra vluchtweg te regelen (achterdeur open zetten). Een respondent zegt het licht aan te doen en een sluit de gordijnen.

Tenzij men een ruit inslaat omdat de buit zichtbaar voor het grijpen is, gaan veel inbrekers eerst naar boven, want daar (vooral in de slaapkamer) verwacht men geld, juwelen en kluizen. Soms heeft men vooraf een tip gekregen waar de spullen te vinden zijn (bijvoorbeeld bij verzekeringsfraude, wanneer het slachtoffer zelf opdrachtgever is).

In de helft van de gevallen is men niet langer dan 10 minuten binnen. Maar 20 minuten, een half uur komt ook voor. Dat lijkt wel het maximum te zijn. Als men langer binnen is gaat het meestal om situaties waarin het duidelijk is dat de bewoners niet thuis zijn.

Sommige inbrekers attendeerden de onderzoekers op interessante vindplekken. Zo vertelden zij te weten dat bepaalde bevolkingsgroepen geen gebruik maken van een bank en daardoor veel cash geld in huis hebben. Ook weten sommigen dat er bevolkingsgroepen zijn waar het gebruikelijk is dat de moeder van de bruid de bruidschat cash in eigen huis bewaart. Tot slot is de aanwezigheid van cash geld bij bepaalde handelaren bekend. Bij al deze groepen, stelt de politie vast, doen zich periodiek inbraakgolven voor. Woningtype, buurt en wijk spelen daarbij geen rol. De buit is dan gewoon de belangrijkste verklarende factor.

Van daders en politie hoorden we dat veel inbrekers, als zij eenmaal binnen zijn, direct naar de slaapkamer gaan, want daar bewaart de Nederlander zijn geld (pasjes, kluis) en waardevolle zaken (sieraden, etc.). Bij de politie noemt men dit 'de gouden greep'.

Nieuw is woninginbraak die uitsluitend gepleegd wordt voor het verwerven van autosleutels, waarna de auto wordt meegenomen en verkocht (en/of gebruikt voor een ramkraak). Zowel in Utrecht als in Gelderland komt dit meer en meer voor.

4.6 Wat doen inbrekers met de gestolen waar

Het merendeel van de geïnterviewde inbrekers zegt vooral geld en spullen voor eigen gebruik te stelen. Van vier respondenten is bekend dat verslaving daarbij een rol speelt. Vijf respondenten geven aan (ook) in opdracht te werken. Tien respondenten vertellen dat de verkoop van (een deel van) de waar vooraf afgesproken is of dat men weet de spullen altijd wel ergens te kunnen verkopen. Vaak is dus sprake van een combinatie van diefstal voor zichzelf en voor heling/verkoop.

4.7 Periode en tijdstip inbraken

4.7.1 Wat zeggen de daders

Voorkeur voor bepaalde dagen of periodes zeggen de respondenten niet te hebben, hoewel wel momenten werden genoemd die als meer of minder gunstig worden ervaren. Men kijkt daar overigens verschillend naar. Zo is de vakantieperiode voor de een een aantrekkelijke tijd, omdat meer bewoners afwezig zijn, de ander ziet dat juist als periodes dat meer voorzorgsmaatregelen worden getroffen en de burens meer alert zijn. Sommigen zien de zomermaanden als gunstig, omdat dan vaker ramen open staan.

Het tijdstip van handeling wisselt. Alleen in de ochtenduren houden de geïnterviewde daders zich rustig, maar de middag, avond en nacht zijn in gelijke mate favoriet. Wel wordt de keuze van het tijdstip door veel respondenten gemotiveerd door de wetenschap/inschatting of mensen thuis zijn. Zeven respondenten zeggen bij voorkeur in donker te werken (nemen een zaklamp mee), vijf respondenten maakt het niet uit en drie personen werken liever bij licht.

4.7.2 Wat zegt de recherche

Soms zien de geïnterviewde korpsen een lichte afname van woninginbraak in de twee zomermaanden ("Inbrekers gaan ook op vakantie"), andere jaren zien zij een toename, omdat meer bewoners afwezig zijn. Er is weinig informatie beschikbaar over inbraakpieken tijdens evenementen, op koopavonden, etc. Soms ziet men een kleine piek voor de feestdagen; inbrekers verzamelen dan het een en ander om weg te kunnen geven.

Georganiseerde bendes uit de Oostbloklanden duiken vaak in het najaar op (september) om in het voorjaar weer te verdwijnen (rond mei). Er is dan voldoende bereikt om de rest van het jaar in eigen land op de lauweren te rusten ("Die zit naast jou, als toerist, met een pilsje aan het plaatselijke meer van het mooie weer en het uitzicht te genieten").

4.7.3 Wat zeggen de cijfers

Uit de politieregistratie komt naar voren dat woninginbraken tamelijk verspreid over de week worden gepleegd. Onderstaande tabel laat zien dat in de vijf onderzoeksregio's samen op vrijdag iets meer en op zondagen iets minder wordt ingebroken; de verschillen zijn echter gering.

Tabel 3 Dag van de week, 2007

Dag van de week	aantal	%
Maandag	2.743	15
Dinsdag	2.551	14
Woensdag	2.546	14
Donderdag	2.653	14
Vrijdag	2.856	16
Zaterdag	2.611	14
Zondag	2.423	13
Totaal	18.383	100

Voor het bepalen van de tijdstippen waarop ingebroken wordt, is een selectie gemaakt uit de inbraakregistraties. In de politieregistraties wordt opgenomen 'vanaf' welk tijdstip de inbraak kan hebben plaatsgevonden en 'tot' welk tijdstip. Als bewoners bijvoorbeeld een weekend zijn weggeweest, kan de inbraak op zaterdag of zondag hebben plaatsgevonden. Voor een zinvolle analyse van het tijdstip van de inbraken hebben wij daarom alleen die inbraken meegenomen waarvan bekend is dat er binnen maximaal een periode van 4 uren is ingebroken. Van deze inbraken is dus redelijk bekend hoe laat de inbraak heeft plaatsgevonden.

Uit onderstaande tabel blijkt dat in de vijf onderzoeksregio's tezamen tussen 04:00 en 13:00 minder wordt ingebroken dan op de overige uren. In de middag en vooral in de avonden, van 18:00 tot 00:00, vinden vaker inbraken plaats.

Tabel 4 Tijdstip van de inbraak, 2007

Uur van	uur tot	aantal	%
00:00	04:00	367	4
01:00	05:00	314	4
02:00	06:00	354	4
03:00	07:00	319	4
04:00	08:00	280	3
05:00	09:00	179	2
06:00	10:00	124	1
07:00	11:00	115	1
08:00	12:00	209	2
09:00	13:00	237	3
10:00	14:00	311	4
11:00	15:00	304	4
12:00	16:00	405	5
13:00	17:00	439	5
14:00	18:00	461	5

Uur van	uur tot	aantal	%
15:00	19:00	449	5
16:00	20:00	449	5
17:00	21:00	430	5
18:00	22:00	534	6
19:00	23:00	571	7
20:00	00:00	500	6
21:00	01:00	380	4
22:00	02:00	373	4
23:00	03:00	413	5
totaal		8.517	100

Ook hebben we bekeken in welke periode van het jaar vooral woninginbraken plaatsvinden. In onderstaande tabel zijn de aantallen woninginbraken per maand en per politieregio weergegeven. De kleuren in de tabel geven de verhouding aan tussen de absolute aantallen per maand en het gemiddelde per maand over het jaar 2007. Cellen die rood gekleurd zijn, staan symbool voor maanden waarin het aantal woninginbraken boven het jaarlijks gemiddelde uitkomt. Groene cellen geven de maanden aan waarin gemiddeld minder woninginbraken hebben plaatsgevonden.

Tabel 5 Aantal inbraken per regio, per maand, 2007

Maand	Amsterdam-Amstelland	Brabant Zuidooost	Flevoland	Drenthe	Utrecht	Totaal
januari	565	458	154	95	812	2.084
februari	436	394	153	75	659	1.717
maart	436	356	183	111	738	1.824
april	348	291	204	119	518	1.480
mei	409	302	201	98	454	1.464
juni	385	245	164	80	364	1.238
juli	384	265	133	112	325	1.219
augustus	404	281	142	99	336	1.262
september	383	288	123	78	374	1.246
oktober	396	330	126	68	541	1.461
november	475	327	155	77	474	1.508
december	540	371	157	99	713	1.880
totaal	5.161	3.908	1.895	1.111	6.308	18.383

Voor het totaal van alle regio's blijkt dat in de onderzoeksperiode in de donkere wintermaanden, januari t/m maart en (november plus) december, relatief vaker werd ingebroken dan in de maanden april tot en met oktober/november. In de regio's Flevoland en Drenthe is echter een ander patroon zichtbaar. Daar blijken in 2007 relatief meer inbraken plaats te hebben gevonden in het voorjaar (maart tot en met mei/juni) en in Drenthe werd ook relatief vaak ingebroken in de zomermaanden juli en augustus. Dit afwijkende patroon is niet zomaar te verklaren.

4.8 Werken de daders alleen of samen

De politieregistraties bevatten ook informatie over de relatie tussen verdachten/daders en specifieke inbraken. Dit is echter alleen het geval als de verdachte of de dader bekend was ten tijde van de registratie. Aangezien slechts een zeer klein deel van de woninginbraken wordt opgelost, is ook maar in een klein deel van de gevallen informatie over de verdachte/dader bekend. En dan nog is het de vraag of de politie alle betrokkenen in beeld heeft.

In de vijf onderzoeksregio's samen waren in 2007 in 1.727 van de 18.407 geregistreerde woninginbraken gegevens van verdachte(n)/dader(s) bekend. Bij deze 1.727 inbraken waren volgens de registratie 2.591 personen betrokken. Bij 494 inbraken waren meer dan 1 persoon betrokken. Onderstaande tabel geeft het aantal geregistreerde verdachten/daders per inbraak weer.

Tabel 6 Aantal verdachten/daders per inbraak, 2007

Aantal verdachten/daders per inbraak	Aantal inbraken
1	1.233
2	290
3	111
4	51
5 of meer	42
Totaal	1.727

Bij 1.233 inbraken waarbij een verdachte/dader is geregistreerd, is 1 verdachte in het systeem opgenomen (ruim 70%). Van ruim 200 inbraken is geregistreerd dat hier meer dan 2 personen bij waren betrokken.

4.9 Inbraakherhaling

4.9.1 Wat zeggen de daders

Meer dan de helft van de respondenten komt doelbewust in dezelfde *omgeving* terug voor nieuwe inbraken, al dan niet in dezelfde woning. Twee respondenten zeggen dat nooit te doen, uit angst voor herkenning. Motivatie om wel terug te komen is in veel gevallen de wetenschap dat er een goede buit te halen valt en ervaren hebben dat je in die buurt vrij ongestoord te werk kunt gaan.

Twaalf van de zestien respondenten zeggen na een geslaagde inbraak (soms) voor een tweede keer in dezelfde *woning* in te breken. De reden is bijna zonder uitzondering dat men weet dat er een goede buit te halen valt. De helft komt binnen een maand terug, de helft pas na één, twee of meer maanden.

Voor herhaalde inbraak worden verschillende motieven genoemd:

- “de wiet is weer aangegroeid, dus er valt opnieuw te snoeien”;
- “bewoners hebben geen betere beveiliging aangebracht of het raam weer open laten staan, dus je volgt de bekende weg”;
- “bewoners waren nog steeds afwezig”.

Recent onderzoek van het CBS laat zien dat bij degenen die in de vier voorgaande jaren slachtoffer van woninginbraak waren, vier maal zo vaak werd ingebroken als bij degenen die niet eerder slachtoffer van woninginbraak waren.¹⁸

4.9.2 Wat zegt de recherche

De sporencoördinatoren hebben weinig zicht op inbraakhervaling. Het komt in de gesprekken niet naar voren als een belangrijk aandachtspunt. In regio Gelderland heeft men de indruk dat, wanneer zich dit voordoet, het vooral daders uit de eigen buurt betreft. In regio Rotterdam-Rijnmond ziet men soms dat een bepaalde MO in een straat of buurt ineens veel voor komt, maar dit is geen standaardpatroon. Ook bendes concentreren zich soms gedurende enige tijd op een bepaalde buurt of wijk; andere bendes verplaatsen zich dagelijks door de regio's heen.

4.9.3 Wat zeggen de cijfers

Ook in de politieregistraties is gekeken naar herhaald slachtofferschap. De vraag is dan in welke woningen in 2007 meer dan 1 keer is ingebroken.

Tabel 7 Woninginbraken en herhaald slachtofferschap, 2007

Regio	Aantal inbraken	Aantal woningen waar is ingebroken	Aantal woningen met meer dan 1 inbraak in 2007	Percentage herhaald slachtofferschap
Amsterdam-Amstelland	5.161	4.954	160	3,1%
Brabant Zuidoost	3.908	3.729	147	3,9%
Drenthe	1.111	1.043	53	5,1%
Flevoland	1.895	1.778	75	4,2%
Utrecht	6.345	5.997	269	4,2%
Totaal	18.407	17.501	704	3,8%

De 18.407 inbraken in 2007 in de 5 politieregio's hebben plaatsgevonden in 17.501 woningen. Van deze 17.501 woningen zijn er 704 waarin in dat jaar meer dan 1 keer is ingebroken. Dit betekent dat in 2007 3,8% van alle woningen waar is ingebroken herhaald slachtoffer van woninginbraak is geworden. Herhaald slachtofferschap komt in Drenthe vaker voor (5,1% van alle woningen waar werd ingebroken) dan in de andere regio's. In Amsterdam-Amstelland kwam herhaald slachtofferschap het minst voor (3,1%).

4.10 De toekomst van de woninginbreker

Gevraagd naar het toekomstperspectief zegt ruim de helft van de gedeteneerde respondenten met woninginbraak te stoppen als het te lastig wordt

Noot 18 <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/publicaties/artikelen/archief/2009/2009-2797-wm.htm>. Geraadpleegd op 12 oktober 2009.

(zeven). Vier personen zullen de aandacht naar andere criminele praktijken verleggen, of andere objecten kiezen. Vijf respondenten geven de moed niet zo gauw op; zij zullen zich professionaliseren of ze accepteren dat ze een groter risico op betrappen lopen.

De meeste respondenten zijn niet gespecialiseerd in woninginbraak; zij richten hun activiteiten minstens zo vaak of vaker op winkels, bedrijven, kantoren, instellingen, etc. Als woninginbraak moeilijker wordt zijn er nog voldoende andere objecten te kraken.

5 Geografische analyse

5.1 Spreiding woninginbraak in relatie tot inkomen en woningbezit

Van alle gemeenten in de vijf onderzoeksregio's is het percentage woninginbraken berekend (het inbraakrisico: inbraakcijfer ten opzichte van woningvoorraad) en dit cijfer is gerelateerd aan inkomensgegevens en gegevens over het woningbezit. Uit de berekeningen komt naar voren dat er (op gemeenteniveau) een verband bestaat tussen het inbraakrisico en de relatieve welvaart. Wat we zien is dat in gemeenten met relatief veel huurwoningen en een lager dan gemiddeld inkomen, het inbraakrisico hoger is dan in andere gemeenten. Wie het minder voor de wind gaat is dus ook vaker slachtoffer van woninginbraak.

In onderstaande tabel zijn de cijfers over inkomen, woningbezit en inbraakrisico van de onderzoeksgemeenten naast elkaar gezet. Per kolom is het rekenkundig gemiddelde bepaald. Cellen waar de cijfers een bovengemiddeld inbraakrisico en een beneden gemiddeld inkomen en woningbezit laten zien zijn rood gekleurd. De gemeenten zijn geordend op de hoogte van het inbraakrisico. Bij de gemeenten in het bovenste deel van de tabel gaat een relatief hoog inbraakrisico (rood gekleurde cellen) frequent samen met een relatief laag inkomen en relatief gering eigen woningbezit (rood gekleurde cellen). In het onderste deel van de tabel komt vaker de combinatie van groen gekleurde cellen voor (relatief laag inbraakrisico en relatief hoog inkomen en groot eigen woningbezit).

Omdat alleen de cijfers uit de gemeenten van de vijf onderzoeksregio's zijn bekeken, zijn de gemeenten niet benoemd. Gemeenten boven aan in de tabel zouden ten onrechte gezien kunnen worden als onveilige gemeenten. We kunnen daarover niets zeggen omdat alle andere Nederlandse gemeenten niet in het onderzoek zijn betrokken. Gemeentenamen zijn daarom vervangen door nummers.

Tabel 8 Inbraakrisico in de gemeenten in de vijf onderzochte regio's, in relatie tot inkomen en eigen woningbezit, 2007

Gemeente	Regio	Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden*	Percentage eigen woningbezit	Inbraakrisico
1	Utrecht	48,3	65,6	2,29
2	Utrecht	30,1	45,7	1,90
3	Brabant Zuidoost	28,8	42,3	1,90
4	Amsterdam-Amstelland	32,9	43,1	1,80
5	Utrecht	42	54,3	1,75
6	Amsterdam-Amstelland	38,3	51,6	1,60
7	Utrecht	34,9	61,0	1,59
8	Utrecht	35,1	61,3	1,56
9	Flevoland	30	62,4	1,52
10	Brabant Zuidoost	39,3	75,6	1,47

Gemeente	Regio	Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden*	Percentage eigen wo- ningbezit	Inbraakrisico
11	Brabant Zuidoost	32,9	65,9	1,46
12	Utrecht	35,8	45,7	1,41
13	Flevoland	31,8	65,6	1,38
14	Flevoland	32,1	60,5	1,36
15	Utrecht	32,7	55,3	1,32
16	Utrecht	36,4	57,7	1,31
17	Utrecht	33,5	53,5	1,31
18.	Brabant Zuidoost	38,4	74,9	1,31
19	Flevoland	35,5	65,7	1,30
20	Brabant Zuidoost	29,6	50,6	1,28
21	Utrecht	34,5	61,3	1,15
22	Amsterdam- Amstelland	27,6	20,4	1,13
23	Amsterdam- Amstelland	35,7	45,0	1,12
24	Utrecht	38,7	59,7	1,09
25	Utrecht	37,1	66,6	1,08
26	Utrecht	34,5	66,5	1,05
27	Utrecht	35,5	63,2	1,04
28	Brabant Zuidoost	34,7	72,5	1,03
29	Utrecht	35,8	74,7	1,02
30	Utrecht	33,8	58,6	1,01
31	Utrecht	38,2	60,7	1,00
32	Brabant Zuidoost	31,1	59,1	1,00
33	Brabant Zuidoost	36	77,1	0,97
34	Utrecht	34,8	67,7	0,96
35	Brabant Zuidoost	37,4	71,3	0,95
36	Brabant Zuidoost	35,7	75,3	0,95
37	Utrecht	35,9	63,9	0,94
38	Brabant Zuidoost	32,4	61,8	0,93
39	Brabant Zuidoost	32,6	72,4	0,92
40	Brabant Zuidoost	34,8	78,9	0,92
41	Utrecht	36,8	72,1	0,91
42	Utrecht	31,9	55,8	0,87
43	Flevoland	33,5	74,7	0,86
44	Utrecht	38,3	58,8	0,86
45	Brabant Zuidoost	35,1	78,4	0,85
46	Flevoland	30	62,6	0,85
47	Amsterdam- Amstelland	36,1	56,0	0,81
48	Utrecht	34,5	56,9	0,80
49	Utrecht	39,4	72,5	0,80
50	Utrecht	37,3	65,7	0,80
51	Brabant Zuidoost	32,2	66,1	0,78
52	Brabant Zuidoost	36,8	70,6	0,77
53	Drenthe	29,1	54,2	0,75
54	Drenthe	28,7	58,5	0,72
55	Utrecht	36,9	70,2	0,72

Gemeente	Regio	Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden*	Percentage eigen wo- ningbezit	Inbraakrisico
56	Drenthe	32,3	70,5	0,69
57	Brabant Zuidoost	33,3	60,4	0,67
58	Drenthe	29,4	51,0	0,67
59	Brabant Zuidoost	33,2	67,2	0,66
60	Amsterdam- Amstelland	35,1	54,0	0,66
61	Brabant Zuidoost	33,7	73,9	0,65
62	Brabant Zuidoost	32,6	67,8	0,63
63	Utrecht	36,9	66,0	0,60
64	Drenthe	29,9	65,1	0,59
65	Drenthe	33,6	70,3	0,56
66	Drenthe	32,4	68,4	0,53
67	Brabant Zuidoost	32,9	66,4	0,51
68	Utrecht	35,6	66,2	0,51
69	Drenthe	30,8	63,6	0,48
70	Drenthe	32,2	68,6	0,48
71	Utrecht	38,4	67,2	0,44
72	Drenthe	32,1	67,9	0,43
73	Drenthe	28	58,6	0,39
74	Drenthe	30	65,9	0,27
75	Drenthe	31,1	67,1	0,06

Rekenkundig

gemiddelde 34,2 62,9 0,98

Bron inkomensgegevens en woningvoorraad: CBS, Statline

*Het gaat om het gemiddeld besteedbaar (netto) inkomen per huishouden (maal € 1.000,00)
Het huishoudeninkomen bestaat uit de som van inkomens van de afzonderlijke huishoudensleden.

5.2 Schouwresultaten

Op basis van de gegevens uit de politieregistratie zijn in de gemeenten in de vijf onderzoeksregio's 9 wijken geselecteerd met een relatief hoog inbraakrisico. Hier zijn vervolgens schouwen uitgevoerd. De schouwen moesten zicht geven op verklarende risicofactoren voor woninginbraak.

Centrale vraag was waarom in deze gebieden zo vaak werd ingebroken. Om hier meer zicht op te krijgen is gekeken naar specifieke kenmerken van de wijken, de woningen, de bewoners, etc. die de locaties kennelijk interessant maken voor woninginbrekers.

Onderstaand worden de bevindingen gepresenteerd.

Ook nu weer hebben we de informatie geanonimiseerd. Het is immers niet de bedoeling om de risico's van specifieke wijken te benoemen. Voor het onderzoek is het niet van belang welke wijken precies zijn geschouwd, maar wel wat we daar hebben aangetroffen. We hebben de geschouwde wijken letters gegeven.

Regio Amsterdam-Amstelland: Wijk A en Wijk B

Politieregio Amsterdam-Amstelland bestaat voor een belangrijk deel uit Amsterdam en direct omringende gemeenten; het betreft, meer dan elders een grootstedelijke regio.

Wijk A is een relatief oude wijk met veel woningbouw uit de jaren '20 en '30 van de 20e eeuw. De wijkagent wijst als risicopunt voor het hoge inbraakcijfer op de vele (lange) donkere doorlopende achterpaden, waarop nauwelijks zicht is. Het woningbezit in de wijk is verdeeld over 3 woningcorporaties. Eén van de corporaties is in 2008 begonnen met het afsluiten en compartimenteren van de achterpaden. De wijkagent constateert dat daarna in dit gebied het aantal inbraken sterk is afgenomen.

De tweede corporatie is begonnen met de verkoop van woningen. Door de toename van het private bezit van woningen is het moeizamer geworden tot een gezamenlijke aanpak van bijvoorbeeld de achterpaden te komen. Over het bezit van de derde corporatie geeft de wijkagent aan dat de meeste woningen beter hang- en sluitwerk hebben en dat daar minder woninginbraken plaatsvinden.

Gevraagd naar de Modus Operandi geeft de wijkagent aan dat de meeste inbraken plaatsvinden door verbreking van een raam, veelal aan de achterzijde van de woning. Vaak wordt daarvoor een koevoet gebruikt. Eén specifieke straat heeft ook een reeks inbraken via ramen aan de voorzijde van de woningen gehad. Waarom specifiek in deze straat deze reeks inbraken heeft plaatsgevonden is onduidelijk.

Wijk B ligt aan de zuidzijde van Amsterdam. De wijkagent is van mening dat een van de redenen van de woninginbraken is dat te weinig in de woonomgeving wordt geïnvesteerd (onderhoud en beheer). De bebouwing in de wijk is minimaal 20 jaar oud. Ook staat er nog veel oudere bebouwing want het gebied wordt al zeker 1000 jaar bewoond. Het gebied heeft veel donkere fietspaden en tunneltjes.

De wijkagent geeft aan dat het om een sociaaleconomisch zwak gebied gaat en er weinig sociale cohesie is. De sociale controle is daardoor gering. In de wijk blijken veel 'klimmers' actief, die via de 1^e of 2^e verdieping inbreken. Ook vertelt de wijkagent over een serie inbraken waarbij eerst de schuur werd leeggehaald en vervolgens met een hark of een schop de schuifpui van de woning werd opengebroken.

De wijkagent heeft de indruk dat een aanzienlijk deel van de woninginbraken in het gebied wordt gepleegd door Oost-Europeanen, omdat de sporen wijzen op MO's waarvan in andere politieregio's werd vastgesteld dat zij veelvuldig worden toegepast door groepen uit deze streken.

Samengevat

Wijk A en Wijk B behoren tot de minder welvarende stadsdelen. Er staan relatief veel oude woningen in een stedenbouwkundige structuur met veel achterpaden. Dit, gecombineerd met de omstandigheid dat in grote delen de beveiliging niet op niveau is (achterstallig onderhoud: kieren, slechte kozijnen, verouderd hang- en sluitwerk, etc.), en de sociale cohesie zwak, maakt het inbraakrisico in sommige delen groot.

Regio Brabant Zuidoost: Wijk C

De regio Brabant Zuidoost omvat grote steden als Eindhoven en Helmond, maar bestaat daarnaast uit veel landelijk gebied. Uit de gegevens blijkt dat de inbraken in 2007 verspreid over de hele regio hebben plaatsgevonden. Er is weliswaar een concentratie in de drie grotere steden te zien, maar ook enkele kleinere gemeenten hadden in 2007 relatief vaak te kampen met woninginbraak.

De schouw heeft plaatsgevonden in Wijk C. Deze wijk ligt aan een doorgaande weg en dicht bij een snelweg. Het gebied bevat zeer diverse bouw. Binnen de wijk ligt een gebied met zeer dure villa's, dat qua welstand kan concurreren met Wassenaar. In de wijk staan relatief veel vrijstaande woningen en het percentage eigen woningbezit is hoog. Daarnaast zijn er buurten met wat oudere bebouwing ('70 arbeiderswoningen).

In de buurt met villa's is relatief vaak ingebroken. De buurtbrigadier geeft aan dat de inbraken "lomp en snel" waren en dat de daders wisten waarvoor ze kwamen. "In een huis van 15 kamers wisten ze precies waar de juwelen lagen." Deze gerichte inbraken waren goed voorbereid. Vaak werd een trap tegen de gevel gezet en werd met bijvoorbeeld een moker een bovenraam ingeslagen. Dit gebeurde (ook) bij ramen met extra verstevigd en braakwerend glas¹⁹. Naar zijn indruk is hier een Oost-Europese bende aan de slag geweest, die gericht haar slag geslagen heeft. Het aantal inbraken laat een golfbeweging in de tijd zien.

Veel vrijstaande woningen en veel ruimte en groen

Rijtheshuizen uit de jaren '70

De huurwoningen in het gebied worden beheerd door 2 woningcorporaties. De buurtbrigadier geeft aan dat beide corporaties veel investeren in hun woningbezit. "Ramen en sloten worden snel vervangen als dat nodig is." Het is de verwachting van de wijkagent dat dit herhaalde inbraak in hetzelfde pand voorkomt en dat daders andere locaties zoeken om in te breken.

In de oudere gedeelten van Wijk C, de jaren '70 arbeiderswoningen, is vaak ingebroken via de achterkant van de woning. Hier wonen veel forenzen en is het overdag rustig. In deze gebieden zijn veel brandgangen en achterpaden die slecht verlicht zijn en waar nauwelijks zicht op is. De buurtbrigadier geeft aan dat men veelvuldig gebruik van de koevoet vaststelt om ramen en deuren open te wrikken, en dat de politie daarnaast soms de Bulgaarse methode is tegengekomen (vooral bij woningen met verouderd deurbeslag dat gemakkelijk te verwijderen is zodat men goed grip op de cilinder heeft).

Noot 19 Het is niet bekend of het glas betreft dat aan de nieuwste PKVW eisen voldoet.

Samengevat

De relatieve rijkdom in het villa gedeelte vormt een aantrekkelijk doelwit voor de georganiseerde inbrekers die voor de grote buit gaan. Door de open stedenbouwkundige structuur wordt het inbrekerslawaaï niet snel opvangen en is de locatie met de auto gemakkelijk te bereiken en te ontvluchten.

In het oude gedeelte van de wijk vormt de combinatie van verouderde beveiliging (oude gevelelementen, oude kozijnen en verouderd hang- en sluitwerk), achterpaden, slechte verlichting en afwezigheid van bewoners een gunstige omstandigheid voor de lokale inbreker.

Regio Drenthe: Wijk D en Wijk E

De politieregio Drenthe laat zich het best beschrijven als zeer landelijk gebied. Ten opzichte van de andere regio's vinden hier relatief weinig inbraken plaats. Dat geldt ook voor de gemeente waarin de wijken D en E liggen als geheel, maar binnen deze gemeente worden de wijken D en E relatief veel geplaagd door inbraken. Door de gemeente lopen veel doorgaande wegen en langs een van de wijken loopt een snelweg. Door hun ligging en opzet is het vanuit beide wijken altijd mogelijk om snel de stad uit en naar het buitengebied te komen. De wijkagenten suggereerden dat Wijk D en Wijk C hierdoor extra kwetsbaar zijn voor woninginbraak, maar konden dit niet met cijfers onderbouwen. De wijken zelf hebben grotendeels een woonervenstructuur met enkele hoofdwegen waaraan straten en erven die vaak doodlopen. Beide wijken liggen aan de rondweg die rond de gemeente loopt.

Wijk D is een wat oudere wijk en bevat met name bouw uit de jaren '50 en '60. Deze wijk is ruim opgezet met aan de ene kant hoogbouw en aan de andere kant luxe vrijstaande woningen. Momenteel wordt in de wijk door de beide woningcorporaties veel gerenoveerd, zichtbaar in onder andere beter hang- en sluitwerk. Volgens de wijkagent betekent dit een verdere afname van woninginbraak. Hij kon dit echter (nog) niet feitelijk vaststellen. Veel inbraken in Wijk D hebben plaatsgevonden in rijtjeshuizen, waar door middel van verbreken van ramen en deuren toegang tot de woning werd verkregen.

Steigers bieden inbrekers kansen

Via kliko of hek op de schuur, raam verder openschuiven en binnen

Gestapelde bouw met centrale portiek; inbraak door flipperen

Wijk E is in zijn geheel in de jaren '70 gebouwd. De stedenbouwkundige structuur van de wijk wordt gekenmerkt door veel kronkelende straatjes en is goed te typeren als een doolhof. Wie hier niet bekend is kan zeer gemakkelijk de weg kwijt raken. De wijk bevat veel groen. Bebouwing bestaat vooral uit veel laagbouw, verder een cluster gestapelde bouw (3-laags) en 3 hogere flats. Ook in deze wijk vindt momenteel veel renovatie plaats. Er was veel achterstallig onderhoud.

Samengevat

Ook hier lijkt de stedenbouwkundige structuur een factor in het inbraakrisico te vormen. Een combinatie van een onoverzichtelijke stedenbouwkundige structuur (kronkelig, veel groen) op de kleinere schaal en de gunstige ligging van de wijken aan uitvalswegen, maakt deze wijken kwetsbaar voor zowel de lokale inbrekers als de inbrekers die van buiten het gebied komen. Beiden hebben gunstige vluchtmogelijkheden, wat de pakkans vermindert.

In het verleden was daarnaast veroudering van de woningen (combinatie van zwakke gevelelementen en inbraakgevoelig hang- en sluitwerk) een duidelijke factor voor het hoge inbraakcijfer.

Regio Flevoland: Wijk F, Wijk G en Wijk H

Flevoland is een regio met veel (nieuwe) ruimte. De regio omvat de Flevopolder en de Noordoostpolder. De grotere steden in de regio, Almere en Lelystad, liggen in de Flevopolder en zijn medio vorige eeuw ontstaan. Beide zijn ruim van opzet (brede straten en vaak relatief veel ruimte tussen woningen).

De Wijken F, G en H zijn heel ruim opgezet met veel groen rond de huizen. Hier wonen veelal forenzen en de wijken zijn overdag dan ook zeer rustig. De woningen in deze gebieden zijn voornamelijk gebouwd aan het eind van de jaren 70 en begin van de jaren 80 van de vorige eeuw. Alle drie de wijken hebben veel fietspaden. De woningen zijn vaak gebouwd rond hofjes met doorlopende achterpaden en brandgangen. Vaak laat de verlichting van deze hofjes en paden te wensen over.

De drie wijkagenten geven aan dat deze achterpaden een groot probleem vormen, waar het woninginbraken betreft. Inbrekers kunnen daar vaak ongezien hun gang gaan en kunnen makkelijk weggkomen. "Door deze paden en de vele fietspaden kunnen ze op bijvoorbeeld een brommer of scooter gemakkelijk weggkomen. Met een auto kan de noodhulp ze bijna niet terugvinden of achterhalen."

Een ander probleem is de hoeveelheid groen in de wijken, dat gebrekkig onderhouden wordt en daardoor verlichting en zicht belemmert.

Donkere achterpaden

Overdadig groen

Wijk F heeft een eenzijdig woningbestand en is, in de woorden van de wijk-agent, "in hoog tempo uit de grond gestampt". In de wijk vonden in 2007 veel inbraken plaats tijdens koopavonden (donderdag). Na het aanhouden van enkele verdachten is dit fenomeen weer afgenomen.

Veel inbraken in de wijk vonden plaats door middel van verbreking van een raam aan de voorzijde van de woning. Omdat zich hier de keuken bevindt, is het aannemelijk dat dit raam doelwit was, de wijkagent kan dat echter niet bevestigen.

In *Wijk G* vonden de meeste inbraken in 2007 plaats in het gedeelte waar vooral woningen staan die in verhouding tot de andere gebieden dichter op elkaar staan. De wijkagent typeert dit deel van de wijk als "sociaal en economisch zwakker".

Wijk H is een wat oudere wijk dan de beide andere. De wijk heeft een wat meer volks karakter en er staan relatief veel huurwoningen. De wijk heeft evenwel ook een klein stuk met luxe woningen en villa's. De huurwoningen zijn vaak slecht onderhouden. Dit betekent vaak ook ouder hang- en sluitwerk dat meer inbraakgevoelig is.

Samengevat

In deze wijken blijkt een combinatie van factoren het inbraakrisico te verhogen: een wijkopzet met veel achterpaden en hofjes, slechte verlichting, te veel zichtbelemmerend groen, gecombineerd met de frequente afwezigheid van veel bewoners, biedt inbrekers ruime mogelijkheden om ongehinderd hun gang te gaan. Vooral daar waar ook sprake is van achterstallig onderhoud (verouderde gevelelementen, gevelelementen die niet goed in de kozijnen passen en verouderd hang- en sluitwerk) wordt het de gelegenheidsinbreker gemakkelijk gemaakt. Dit alles gecombineerd met een in sociaaleconomisch opzicht zwakke wijk maakt het inbraakrisico groot.

Regio Utrecht: Wijk I

De politieregio Utrecht omvat de stad Utrecht en enkele grotere steden als Amersfoort, Nieuwegein, Zeist en Veenendaal. Daarnaast zijn er veel kleinere gemeenten. Binnen dit onderzoek is het de regio met de meeste gemeenten.

Wijk I, gebouwd in de jaren '60 en opgezet volgens de idealen van de functionele stad, heeft ongeveer 20.000 inwoners en het overgrote deel daarvan is van allochtone afkomst.²⁰ De bouw in het gebied is tamelijk homogeen; kenmerkend is de hoogbouw met portiekflats in 4 bouwlagen. Daartussen staat een beperkte hoeveelheid rijtjeswoningen.

Kenmerkende bouw met achterpaden

Slecht onderhoud, slot wordt niet gerepareerd

De staat van onderhoud van de wijk is relatief slecht. Er zijn links en rechts inbraaksporen te zien, er is veel rot hout, afgebladderde verf, half omgevalen schuttingen, graffiti, etc. Recentelijk heeft grondig groenonderhoud plaatsgevonden, maar dit gebeurt volgens de wijkagent te incidenteel. Naar zijn mening wordt er te weinig in het beheer van de openbare ruimte geïnvesteerd.

In de wijk is veel ingebroken door middel van (grove) braak. "Vaak wordt een ruit ingetikt of een deur opengebroken. We hebben in dit gebied ook holle deuren gehad en daar werd gewoon een gat in geschopt of geslagen." Ook hier wijst de politie op het risico van het plaatsen van steigers, die door inbrekers gebruikt worden om hogerop in te breken.

De geschouwde wijk in regio Utrecht wordt ook gekenmerkt door veel slecht verlichte achterpaden en steegjes. Als er al hekken zijn geplaatst, zijn zij te laag of slecht geplaatst. Voor de inbrekers betekent dat dat zij gemakkelijk weggkomen, terwijl de politie met fiets of auto niet verder kan. De wijkagent geeft aan dat naar zijn indruk de meeste daders uit de wijk zelf komen en/lokaal goed bekend zijn.

Samengevat

Ook hier is sprake van het samenkomen van ongunstige omstandigheden: slecht onderhouden huurwoningen met verouderde ramen en deuren en verouderde beveiliging, in een wijk met veel achterpaden, steegjes en gangen tussen de huizen door, in combinatie met slechte verlichting en zichtbelemmerend groen maken het voor de lokale inbreker wel heel gemakkelijk ongehinderd zijn gang te gaan. Ook hier betreft het een wijk met een lage sociaal economische status.

Noot 20 Uit onderzoek van het CBS komt naar voren dat in allochtone stadsbuurten twee maal zo vaak wordt ingebroken als in andere buurten (zie noot 18).

6 Tips van de geïnterviewden

De gedetineerde inbrekers en de sporencoördinatoren is gevraagd naar in hun ogen effectieve methoden tegen woninginbraak. In dit hoofdstuk vatten we hun antwoorden samen. Het betreft spontane reacties, de onderzoekers hebben daarvoor niets voorgelegd. We wijzen er nogmaals op dat in het oog moet worden gehouden dat de informatie in onderstaande paragrafen is gebaseerd op de mening van slechts een bescheiden aantal inbrekers en sporencoördinatoren uit slechts drie korpsen.

Terwijl op een na alle inbrekers aangaven ook in winkels en bedrijfspanden in te breken is hen, net als bij alle andere onderwerpen, nadrukkelijk gevraagd zich bij de beantwoording uitsluitend te richten op woninginbraak.

6.1 Wat zeggen de daders

Zoals gezegd laten de meeste respondenten zich niet snel ontmoedigen. Toch zijn er omstandigheden die ze minder aantrekkelijk vinden. De antwoorden zijn echter uiteenlopend. Genoemd zijn, in willekeurige volgorde:

- de (vermoedelijke) aanwezigheid van de bewoners
- de aanwezigheid van een alarminstallatie
- een hoge concentratie van mensen in de omgeving
- de aanwezigheid van honden
- infrarood camera's
- de aanwezigheid van politie in de buurt

Bovenstaande punten betreffen in belangrijke mate factoren die te maken hebben met gehoord en gezien worden, en dientengevolge de pakkans. Wanneer expliciet naar de mening over verlichting wordt gevraagd, zeggen de respondenten echter zich daardoor nauwelijks te laten afschrikken. Verlichting is soms juist wel handig, want dan zie je goed wat je doet. Dat maakt duidelijk dat het vooral om de *combinatie* van verlichting en sociale ogen gaat. Goede verlichting in combinatie met camerabewaking vindt men ook niet prettig²¹.

Alarminstallaties die zijn ingebouwd zijn ook lastig, omdat niet duidelijk is waar of hoe je die uit kan schakelen.

Preventiemaatregelen voor eengezinswoningen, die de daders zelf aanraden zijn:

- zwaarder hang- en sluitwerk (4x genoemd)
- waakhonden (4x genoemd)
- het toepassen van rolluiken (maakt veel lawaai; 5x genoemd)
- alarminstallatie (2x genoemd)

Overige tips waren onder andere (alles slechts één keer genoemd):

- grindpaden (maakt veel lawaai)
- schrikverlichting
- anti-inbraakstrips op ramen

Noot 21 In recent onderzoek van het CBS bleek juist dat in buurten met weinig straatverlichting de kans op inbraak twee maal zo groot is als in goed verlichte buurten. Zie voor een link naar dit onderzoek noot 18.

- beweegruimte voor gereedschap beperken (tussen gevelement en kozijn)
- glaslatten aan binnenkant plaatsen en vastschroeven

Voor inbraakpreventie in woongebouwen/meergezinswoningen raden de respondenten onder andere aan (alles slechts één keer genoemd):

- regenpijpen verwijderen
- opklimbeperkende maatregelen treffen (antiklimkragen)
- mogelijkheid beperken om van balkon naar balkon te klimmen
- camera's met bewegingsdetectie plaatsen (bij entree)
- conciërge aanstellen (in flats)
- brandtrap beveiligen

6.2 Wat zegt de recherche

Verbeterde inbraakpreventie zou zich volgens de geïnterviewden moeten richten op het gros van de inbraken, het openwrikken van het slot:

- Zorgen dat er geen ruimte zit in de sluitnaden tussen gevelement en kozijn en zorgen dat sluitnaden niet zichtbaar/bereikbaar zijn, door het plaatsen van anti-inbraakstrips.
- Het plaatsen van anti-inbraakstrips (aan de slotzijde) wordt door iedereen als effectief tegen gelegenheidsinbrekers gezien (werkt als een flinke drempel en kost te veel tijd om te verwijderen; ouders kiezen in plaats daarvan voor woningen zonder strips), maar niet tegen de georganiseerde bendes; die laten zich daar niet door afschrikken.
- Het versterken van de kern van de slotcilinder.
- In het algemeen het verbeteren van hang- en sluitwerk in de oudere woningen.

In het interview in regio Utrecht stelt de politie dat het verbeteren van sloten niet heeft geleid tot minder aanvallen op sloten. Hij wijt dat aan het feit dat het zwakke punt van de cilinder (daar waar deze met een schroef in de deur is vastgezet) niet is versterkt. Door het schroefgat is de cilinder op die plaats zo verzwakt dat deze het bij een gerichte aanval gemakkelijk begeeft. Verbeterde sleuteltechnieken bieden hiervoor geen soelaas, verbetering zou naar de mening van geïnterviewde moeten worden bereikt door dit punt in de cilinder te versterken.²²

In regio Gelderland heeft men de ervaring dat driepuntsluitingen wel ontmoedigend werken. Het kost meer tijd en moeite om op drie punten tegelijk een schroevendraaier te plaatsen en de boel te forceren.

Geïnterviewden bij de politie zijn het er over eens dat woninginbrekers zich noch door dubbel glas, noch door gelamineerd glas laten afschrikken. Inbrekers slaan gewoon nog een keer, harder, of ze gebruiken daarvoor een grotere steen of bij bewoners rondslingerend gereedschap.²³

Noot 22 De kwetsbaarheid van dit punt is echter geen bezwaar als er goed inbraakwerend beslag wordt toegepast. Dan kan de cilinder niet geforceerd worden. Er was in sommige gesprekken veel aandacht voor het hang- en sluitwerk 'an sich'. In de praktijk gaat het bij inbraakwerendheid van gevelementen natuurlijk om een goede combinatie van een goede deur/raam in een goed kozijn met goed hang- en sluitwerk. Het plaatsen van een prachtig inbraakwerend slot in een deur die los in een slecht onderhouden kozijn hangt, en waar het beslag van slechte kwaliteit is heeft natuurlijk geen zin.

Noot 23 Of dit ook nog op gaat bij glas volgens de nieuwe PKVW eisen, is niet besproken.

Over het afschrikwekkend effect van verlichting lopen de ervaringen uiteen. De politie heeft de indruk dat de ene inbreker licht en zicht vervelend vindt, terwijl de ander zich er weinig van aan trekt. Een mening die de bevindingen uit de daderinterviews onderstreept. Het vernielen of afdekken van buitenlampen is voor velen een koud kunstje. Schrikverlichting lijkt een beter effect te hebben dan continue verlichting, en dan vooral verlichting die eerst binnen en dan buiten aan gaat. Sociale ogen lijken maar in beperkte mate preventief te werken.

Vluchtwegen via achterpaden e.d. zijn voor de meeste gelegenheidsinbrekers wel van belang. Voor inbrekers die de omgeving niet kennen nauwelijks, zij gebruiken over het algemeen gewoon de openbare weg en zetten hun auto op een gunstige locatie neer.

Alarmsystemen werken voor sommige inbrekers preventief. De (zichtbare of vermoedelijke) aanwezigheid van bewoners is voor sommige daders een reden af te haken, anderen zal het worst wezen. Ook deze uitspraken corresponderen met hetgeen de daders ons vertelden.

7 Samenvatting en conclusies

Onderstaand geven we de belangrijkste bevindingen van het onderzoek MO woninginbraak weer. Door het beperkte aantal inbrekers dat geïnterviewd kon worden en het beperkte aantal technisch rechercheurs dat in het onderzoek werd betrokken is sprake van een grote variatie in de onderzoeksresultaten. Dat maakt het lastig dominante patronen vast te stellen en harde conclusies te trekken. Daarom is terughoudend omgegaan met het aangeven van exacte aantallen of percentages. Een of twee interviews meer zouden al snel een grote invloed op de cijfers hebben. De gebrekkige registraties in de vijf onderzoeksregio's kon dit niet ondervangen.

Dat neemt niet weg dat door de informatie uit de verschillende bronnen te combineren we toch een beeld kunnen samenstellen dat we waardevol achten en dat de stand van zaken anno 2009 goed weergeeft.

We volgen in deze samenvatting dezelfde opbouw als in de voorgaande hoofdstukken: van wijkkeuze, via woningkeuze naar feitelijke werkwijze om de woning binnen te komen. De informatie uit de verschillende bronnen is nu echter zo veel mogelijk geïntegreerd. Aan het eind van de samenvatting trekken we een vergelijking met de resultaten van het onderzoek van twee decennia terug en geven we een aanzet voor de toekomst.

Op deze plaats is het goed er nog eens op te wijzen dat de helft van de inbrekers heeft aangegeven ook, of zelfs vaker in andere objecten dan woningen in te breken (winkels, bedrijfspanden, etc.). We hebben hen in de interviews nadrukkelijk gevraagd zich te richten op woninginbraak, maar kunnen niet garanderen dat in hun antwoorden geen andere ervaringen zijn doorsijpeld.

7.1 De kaders van het onderzoek en de resultaten

In 'Hoe doen ze het toch? Onderzoek Modus Operandi Woninginbraak' is onderzocht welke werkwijze woninginbrekers vandaag de dag hanteren om een woning binnen te komen en de gewenste buit te bemachtigen. Modus Operandi is daarbij breed opgevat. Zowel het feitelijke binnendringen in de woning was onderwerp van onderzoek, als de keuze van de aan te vallen woning en de omstandigheden daar omheen.

Het onderhavige onderzoek is deels een herhaling van het onderzoek naar de MO woninginbraak dat DSP-groep bijna 20 jaar geleden uitvoerde²⁴, maar deels ook een uitbreiding, daar meer bronnen zijn geraadpleegd dan toen het geval was. De opzet van het huidige onderzoek is zo gekozen dat de informatie van daders, Forensische Opsporing (FO), wijkagenten, cijfers en schouwen elkaar aanvullen. Het resultaat is een beeld, waarin het totaal meer is dan de som der delen. Door de integratie van de informatie is een verbreding en verdieping van het inzicht in de actuele situatie rond woninginbraak verkregen.

Noot 24 'Modus Operandi Woninginbraak', A.E. Burik e.a. (Bureau Van Dijk, Van Soomer en Partners), november 1991, in opdracht van het Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven (Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken).

Het onderzoek werpt echter ook licht op de beperkingen die vandaag de dag zijn gesteld aan het succesvol uitvoeren van een dergelijk onderzoek. In vergelijking tot de ervaringen van bijna 20 jaar geleden bleek het aanzienlijk meer moeite te kosten om de beoogde gegevens te verzamelen. Formele procedures om toegang te krijgen tot de volledige politieregistraties enerzijds, en tot de gedetineerde woninginbrekers anderzijds, zijn enorm aangescherpt en betekenen een forse hindernis voor de onderzoekers. Uitbreiding van wetgeving op het gebied van privacybescherming spelen in beide gevallen een belangrijke rol. Aanwezigheid van persoonsgegevens in de zogenoemde 'vrije tekstvelden' in de politieregistratie en bewustzijn van zwijgrecht bij daders werpen flinke drempels op bij het verkrijgen van toegang tot beide bronnen. Het weigeringspercentage bij de daders was veel en veel hoger dan 20 jaar geleden. Wat niet veel verschilde met onze ervaring van 20 jaar geleden was de constatering dat in veel politieregio's gegevens over woninginbraak nog steeds (zeer) onvolledig en niet eenduidig worden geregistreerd, waardoor het resultaat van de data-analyse teleurstellend is en het niet mogelijk is daaruit betrouwbare en generaliseerbare conclusies te trekken²⁵.

Wat betreft de moeizame toegang tot de daders en hun geringe medewerking is het de vraag of het werven van respondenten via een eenmalig door DJI aangeleverde overzichtslijst met gedetineerde woninginbrekers nog de meest aangewezen weg is. De lijst bleek nogal vervuild en verouderd snel, waardoor het aantal mogelijke respondenten in rap tempo afneemt. Het bereiken van een groot aantal inbraakdaders is in een kortlopend onderzoek nauwelijks (meer) te realiseren. We spraken daardoor veel minder daders dan gehoopt. Omdat we ook niet weten in hoeverre onze respondenten representatief zijn voor de grotere groep, is niet te zeggen in hoeverre de bevindingen te generaliseren zijn. We hebben dit ten dele kunnen ondervangen door de politie op dezelfde onderwerpen te bevragen. Niet alle medewerkers van de Forensische Opsporing beschikken echter over een compleet overzicht van woninginbraak in hun regio. Onderzoek op detailniveau ontnemt hen vaak het zicht op het geheel. Capaciteitsproblemen om meer zaken tot oplossing te brengen bleken bovendien een belangrijke rol te spelen bij het soms beperkte zicht op de praktijk van woninginbraak. Veel inbraken worden niet of slecht onderzocht. Bovenregionaal onderzoek heeft al helemaal geen prioriteit. Dat betekent bijvoorbeeld dat de georganiseerde woninginbraak slecht in beeld is.

Binnen deze beperkingen moeten de resultaten van het huidige onderzoek worden gezien.

De grote lijn

In grote lijnen kunnen we zeggen dat zo'n 80% van de woninginbraken wordt gepleegd door de zogenoemde gelegenheidsinbreker. Ideaaltypisch is deze inbreker uit op gemak en snel succes. Hij staakt zijn pogingen als hij binnen enkele minuten zijn doel niet bereikt. In dat geval beproeft hij zijn geluk bij het volgende object. Hij heeft in principe geen voorkeur voor een bepaald adres zolang de buit maar goed is en gemakkelijk bereikbaar. Hij

Noot 25 Politiekorpsen voeren zelfstandig wel analyses uit op de eigen databestanden, maar deze analyses zijn onderling niet of nauwelijks vergelijkbaar en dus niet optelbaar om een landelijk beeld mee te vormen. Daarvoor moet in alle regio's op gelijke wijze worden geregistreerd en geanalyseerd.

breekt liever in de donkere wintermaanden en de latere uren in en benadert het gemiddelde rijtjeshuis bij voorkeur via de achterzijde, waar hij met zijn schroevendraaier de deur openwrikt. Zijn belangrijkste angst is het risico om gezien of gehoord te worden. Hij gaat binnen en verblijft daar hooguit 10 minuten en zorgt dan weg te zijn. Oudere buurten met achterpaden, slechte verlichting en uitbundig groen hebben zijn voorkeur, omdat hij daar de pak-kans het geringst acht.

Hoewel dit beeld de grootste gemene deler aardig benadert, zijn we ook veel afwijkingen hiervan tegengekomen. Zo kwam in de interviews als opmerkelijk punt naar voren dat de koevoet of breekijzer vaker tot het gereedschap van de gelegenheidsinbreker lijkt te behoren dan wordt verondersteld en vroeger het geval was. Alle sporencoördinatoren die we spraken noemen het gebruik van koevoet of breekijzer in een adem met dat van schroevendraaier(s), beitel(s) en bandenlichter(s) en zij rekenen dat tot het gereedschapspakket dat bij de meest voorkomende inbraken wordt meegenomen. Van de zestien geïnterviewde daders gaven vier inbrekers zelf aan dit gereedschap te hanteren. Van hen is niet precies vast te stellen of zij tot de gelegenheidsinbrekers gerekend moeten worden of niet.

Ook in recent Belgische onderzoek naar woninginbraak wordt door de daders veelvuldig het gebruik van koevoet en breekijzer naar voren gebracht²⁶.

Afwijkingen van het geschetste ideaaltypische beeld van de woninginbreker hangen samen met het type dader, zijn (toevallige) keuze van de buurt en woning om in te breken en zijn (toevallige) vaardigheden voor het toepassen van een bepaalde werkwijze. We lopen deze variabelen in de volgende paragrafen achtereenvolgens door. Waar mogelijk leggen we onze bevindingen naast die uit enkele andere onderzoeken: het onderzoek naar de MO uit begin jaren 90, het boven reeds aangehaalde Belgische onderzoek naar woninginbraak, onderzoek naar dit onderwerp in politieregio Hollands-Midden van enkele jaren geleden²⁷ en recent onderzoek van de Universiteit Twente.²⁸

7.2 Het profiel van de inbrekers

De Forensische Opsporing maakt een duidelijk onderscheid tussen gelegenheidsinbrekers enerzijds en professionals en georganiseerde inbrekers-bendes anderzijds. 80% van de woninginbraken is volgens hen aan de eersten toe te schrijven.

Gelegenheidsinbrekers breken doorgaans in de eigen bekende omgeving in, waar zij de vluchtwegen kennen, het gedrag van buurtgenoten, de buurtkenmerken en het optreden van de politie. Zij laten zich vooral leiden door de mogelijkheden die zich voordoen om zonder al te veel moeite binnen te komen. Zij bereiden niets voor maar scannen de omgeving op openstaande ramen of deuren, of weten dat in bepaalde gebieden de beveiliging slecht is en wagen een snelle kans. Lukt een eerste poging niet dan zullen ze sneller

Noot 26 'Inbreken is mijn vak', Textuur en praktijk van woninginbraak, I. Verwee, P. Ponsaers en E. Enhus, 2007

Noot 27 'Quickscan' onderzoek naar de werkwijze (MO) van woninginbrekers in 5 politieregio's in Nederland in 2002', Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen® 2003.

Noot 28 'Fysieke omgevingskenmerken en woninginbraak in Enschede', K. Veld, Universiteit Twente, 2009 (scriptie).

naar een volgende mogelijkheid zoeken. Lokale (gelegenheids)inbrekers zijn in de ogen van de politie vaak junks en minderjarigen die een gemakkelijk doelwit kiezen.

Bendes daarentegen bepalen hun doelwit vooraf, oriënteren zich goed en beschikken over meerdere technieken om de woning binnen te komen. Een grote buit staat voorop. Zij slaan hun slag vaker in de buitenwijken en in woningen die vanaf snelwegen, provinciale wegen en rondwegen goed te bereiken en weer te ontvluchten zijn. Zij begeven zich niet te diep in de buurt, omdat zij de lokale situatie niet kennen. Ze bereiden zich goed voor, onderzoeken de vluchtwegen en houden het gedrag van de bewoners en de surveillance patronen van de politie in de gaten. Zij richten zich meer op de luxere en geïsoleerd liggende woningen waar zij een grotere buit verwachten (of weten), voor het verwerven waarvan alle kunde en vaardigheden uit de kast worden gehaald. Zij laten zich door geen enkele maatregel ontmoedigen en zullen hoe dan ook binnen komen. Professionals en bendes zijn vaak getipt of werken in opdracht. Bendes worden bijna zonder uitzondering als Oost-Europees aangemerkt.

Dit onderscheid tussen gelegenheidsinbrekers, professionals en bendes komt op vergelijkbare wijze in het Belgische onderzoek naar voren.

Opmerkelijk is overigens dat de gelegenheidsinbreker in de verschillende korpsen verschillend wordt getypeerd. Soms wordt hij gelijkgesteld aan een junk die uit is op snelle behoeftebevrediging (geld of gemakkelijk verhandelbare goederen voor drank of drugs), soms wordt vooral de lokaal bekende inbreker bedoeld die gericht is op de eigen woonomgeving waarin hem elke zwakke plek bekend is en soms gaat het vooral om de wijze waarop de inbreker de omgeving scant op mogelijkheden om gemakkelijk binnen te komen. Het criterium waarop de gelegenheidsinbreker wordt onderscheiden wisselt in de beschrijving van de korpsen dus.

In de ABC brochure van het PKVW²⁹ staan als kenmerken van de gelegenheidsinbreker genoemd:

- Werkt met klein materiaal: een tang, een bandenlichter of een schroevendraaier.
- Gaat niet georganiseerd te werk maar wordt actief als hij een pand ziet waar vermoedelijk wat te halen is.
- Wil snel zijn slag kunnen slaan.
- Heeft een hekel aan goede verlichting, stevig hang- en sluitwerk en dergelijke ramen en deuren.
- Houdt niet van oplettende bewoners en burens.

Door de Werkgroep Kwaliteitbeheer PKVW wordt daar nog aan toegevoegd dat het gaat om inbrekers die:

- veelal inbreken om te kunnen voorzien in de eigen behoefte (bijv. uit geldgebrek) en dit in de regel niet in opdracht van/voor anderen doen;
- zich meestal niet of weinig voorbereiden;
- meestal als solist opereren.

Als we kijken naar het profiel van de zestien geïnterviewde woninginbrekers, en vooral naar de toegepaste MO, dan constateren we dat zij moeilijk precies langs deze lat te leggen zijn. Men scoort wel op een deel van de crite-

Noot 29 Het ABC van veilig wonen, juni 2008

ria, maar op aspecten wijkt dit af, bijvoorbeeld omdat iemand zich een bepaalde handigheid heeft aangeleerd. Het komt nogal eens voor dat het haal van de respondenten voor een deel van hun daden past in het PKVW profiel, maar voor een deel een veel professionelere indruk wekt. Veel respondenten gaan bijvoorbeeld voornamelijk met schroevendraaier(s) en tang aan de slag, maar doen dat wel gepland en voorbereid. Negen van de zestien respondenten zeggen altijd vooraf te weten waar zij in gaan breken, maar regelmatig is het doel geld of goederen voor eigen gebruik. Diverse inbrekers geven overigens aan het ene moment voor eigen gebruik en het andere moment voor de verkoop of in opdracht in te breken. Ook ten aanzien van het gebruikte gereedschap is het beeld niet eenduidig. Het toepassen van koevoet of breekijzer past niet in het PKVW profiel van de gelegenhedsinbreker, maar werd door zowel politie als woninginbrekers meermalen genoemd, ook bij 'eenvoudige' woninginbraken. Verlichting, dat voor de gelegenhedsinbreker een ontmoedigende factor zou vormen, wordt door bijna geen van de respondenten als zodanig benoemd.

De respondenten lijken de ene keer tot de gelegenhedsinbreker gerekend te kunnen worden, de andere keer tot de professional. Het gaat natuurlijk om een glijdende schaal. Door meer ervaring gaan veel woninginbrekers in de loop der tijd anders te werk. Maar ook de professionele inbreker houdt waarschijnlijk niet van oplettende bewoners en burens. Ook al zeggen weinig respondenten zich daar veel van aan te trekken. Of hier sprake is van bluf weten we niet.

Wel leiden we uit de bevindingen af dat de typering gelegenhedsinbreker niet al te krampachtig gehanteerd moet worden.

In de interviews met de FO-medewerkers kwam ook nog een ander punt naar voren. Woninginbraak wordt door hen gezien als een uniek samengaan van dader(s) (wat kan ik en wat wil ik) en omstandigheden (wat biedt de buurt). Men neemt vaak inbraakgolven waar waarbij sprake is van specifieke combinaties van daders, buurten, woningtypen en MO. Na het oppakken van één dader(groepje) is de golf over. Hiermee geeft de politie aan dat inbraakgevoeligheid van buurten en woningen sterk bepaald wordt door de aanwezigheid van specifieke daders. Wellicht sterker dan door bijzondere sociale of ruimtelijke kenmerken van buurten en woningen.

Elke inbreker heeft zijn voorkeuren en handigheden. Oudere buurten met slechtere kozijnen (kieren, zachter hout) en slechter hang- en sluitwerk vormen een aantrekkelijk doelwit voor de beginnende inbreker en voor de gelegenhedsinbreker. De professionals en de inbrekersbendes, die meer geavanceerde inbraakmethoden beheersen dringen ook in beter beveiligde huizen binnen. Deze woningen vormen voor de gelegenhedsinbrekers vaak een te hoge drempel.

De geïnterviewde daders zeggen zelf overigens dat het zelden voor komt dat een inbraak niet lukt. Een bevinding die door de Belgische inbrekers volmondig werd ondersteund.

7.3 Aantrekkelijke wijken, buurten en woningtypen

Niet alleen de recherche heeft de indruk dat de meeste wijken en woningen doelwit kunnen zijn als de 'juiste' inbreker(s) maar in de buurt is/zijn, ook uit het totaalbeeld dat door de woninginbrekers zelf wordt geschetst komen

geen wijken of woningen naar voren die meer of minder aantrekkelijk zijn. Over het geheel genomen komt ook uit de politieregistraties niet naar voren dat bepaalde woningtypen vaker doelwit zijn dan andere. De Belgische woninginbrekers zijn het met hun Nederlandse collega's eens, het woningtype maakt ze weinig uit.

Aantrekkelijkheid zegt natuurlijk nog niets over de slaagkans. PKVW wijken en woningen blijken in de praktijk minder kwetsbaar te zijn. Het was geen onderzoeksdoel om dit te verifiëren en we konden in dit onderzoek geen onderscheid maken tussen wel of niet gecertificeerde woningen. In dit onderzoek worden woningtypen alleen op kenmerken van de woning zelf onderscheiden.

Hoewel de meeste woninginbrekers het interview beginnen door te zeggen geen voorkeur te hebben voor bepaalde wijken, woningen of woningtypen, kwam deze in de loop van het interview soms toch wel naar voren, maar als we alle interviews tezamen bekijken zit daar weinig systematiek in en lijken de voorkeuren erg persoonsafhankelijk. Wat de een aantrekkelijk vindt, wordt door de ander juist gemeden. Villawijken bijvoorbeeld worden gekozen omdat de buit er hoog is of juist vermeden omdat die buit goed beveiligd is. Achterstandswijken worden door de een niet interessant gevonden omdat er te weinig te halen valt, een ander kiest deze wijk graag omdat er veel cash zwart geld aanwezig zou zijn. Verlichting wordt door de een als vervelend ervaren, de ander vindt het wel handig om te zien wat hij doet. Wat de een als risico ziet ervaart de ander als een voordeel of een bijkomstigheid. Doorslaggeverder voor wijk-, buurt- en woningkeuze zijn de persoonlijke motieven, kenmerken en vaardigheden en vooral het soort buit waar de inbreker op uit is.

Vluchtwegen en zichtbaarheid spelen in de verhalen van de daders een ondergeschikte rol. Sommigen zijn zich daar wel van bewust, maar niemand geeft aan zich daardoor te laten (af)leiden. Impliciet gebeurt dit waarschijnlijk wel, gezien het beeld van de politie en gelet op de verschillende aanpak van de verschillende typen inbrekers. Tijdens het schouwen werd door de wijkagenten vaak gewezen op de lange, donkere achterpaden die het relatief hoge inbraakrisico ter plekke zou verklaren.

In het Twentse onderzoek stelt men zelfs vast dat er significant meer wordt ingebroken in woningen die aan achterpaden liggen. In het Belgische onderzoek komt naar voren dat woningen met de meeste mogelijkheden om zich om het huis te bewegen het meest getroffen worden door inbraak. Vooral vrijstaande woningen en hoekwoningen zijn slachtoffer. Woningen aan straten/paden die alleen voor langzaam verkeer bedoeld zijn, hebben een verhoogd risico; woningen aan doodlopende straten zijn juist minder vaak doelwit.

Hoewel de FO-medewerkers geen wijktypen of woningtypen kunnen aanwijzen die gevoeliger voor inbraak zijn dan andere, stellen zij vast dat buurten met *oudere* woningen, met slechtere beveiliging wel vaker doelwit zijn. Dat werd ook waargenomen bij het schouwen. De onderzoekers troffen veel verouderd hang- en sluitwerk in achterstallig onderhouden gevelelementen aan. Wijkagenten stellen vast dat inbraak afneemt als woningen worden gerenoveerd en het hang- en sluitwerk wordt vervangen door betere kwaliteit. Ook in het Twentse onderzoek heeft men vastgesteld dat bij tekenen van slecht onderhoud het inbraakrisico toe neemt.

7.4 Waar en hoe komen de inbrekers de woning binnen

Net zo min als zij zeggen een voorkeur voor bepaalde buurten of woningen te hebben geven de respondenten een voorkeur aan voor de kant van de woning waar zij de aanval op richten. Voor- of achterkant maakt hen niet uit.

Bij *eengezinswoningen* (rijtjeswoningen) zegt een enkeling wel eerst eens even aan de achterzijde te kijken of daar iets open staat of gemakkelijk te kraken valt. De ervaring heeft hen geleerd dat achterzijden van woningen nogal eens het stiefkindje van de beveiliging zijn. Gemak dient de mens, ook de woninginbreker. De voorkeur gaat verder primair uit naar de benedenverdieping, maar als zich boven betere mogelijkheden aandienen, vinden de meesten het ook geen bezwaar omhoog te klimmen (ook de beveiliging van ramen in de bovenverdieping laat nogal eens te wensen over). Regenpijpen en opstapjes bieden daarbij goede diensten.

Bovenlichten/uitzetramen die op de tochtstand staan vormen zowel beneden als boven een aantrekkelijke uitdaging voor de woninginbreker.

In het onderzoek van 20 jaar geleden lieten de daders weten liever de benedenverdieping te kiezen, omdat boven wellicht iemand aanwezig zou kunnen zijn. Nu spreken zowel daders als politie regelmatig over een rechtstreekse gang naar de slaapkamer op de bovenverdieping. Inbrekers weten dat daar de waardevolle zaken te vinden zijn en zij zijn kennelijk minder bevreesd dan hun compagnons van twee decennia terug.

Ook de politie stelt vast dat woningen aan de achterzijden vaak slechter beveiligd zijn. Zij nemen aan dat woninginbrekers daarom wel degelijk een voorkeur hebben voor inbraken aan de achterzijde. Ook al omdat hier vaak meer beschutting is en achterpaden als vluchtweg kunnen dienen. Wat dit laatste betreft is het de vraag in hoeverre het om beeldvorming of werkelijkheid gaat. De inbrekers gaven dit zelf nauwelijks aan. Uit de data-analyse komt een lichte oververteenwoordiging van inbraken aan achterzijden van woningen naar voren.

Het Belgische onderzoek geeft een vergelijkbaar beeld. In het onderzoek van het Beheerinstituut PKVW (2002) werd daarentegen geconstateerd dat bijna twee maal zo vaak aan de achterzijde als aan de voorzijde van woningen wordt ingebroken.

Op de benedenverdiepingen hebben deuren een lichte voorkeur omdat dat handiger is in verband met vluchten en afvoeren van de buit. Daders en politie zijn het hierover eens. Ook in de cijfers zien we een lichte oververteenwoordiging van deuren ten opzichte van ramen.

Deze lichte voorkeur voor deuren werd ook in het onderzoek van het Beheerinstituut PKVW aangetroffen.

In *meergezinswoningen* verkiezen de daders meestal de bovenste etages (portiek/etagewoningen), omdat de pakkans daar geringer is (en volgens de politie de deuren vaak minder goed beveiligd zijn). In meergezinswoningen, aldus de politie, worden vrij gemakkelijk de centrale toegangsdeuren geforceerd, of de daders lopen gewoon met anderen mee naar binnen, dan wel bellen willekeurig ergens aan. Er is altijd wel iemand die open doet. Middelhoogbouw uit bepaalde bouwperiodes is voorzien van goed opklimbare balkons (met verticale spijlen).

7.5 De feitelijke MO

Voor het vaststellen van de feitelijke MO moeten we vooral afgaan op wat daders en politierechercheurs ons vertelden, de cijfers geven hierover slechts zeer summier informatie.

Diverse geïnterviewden, zowel inbrekers als medewerkers van de politie, geven aan dat bewoners nogal eens slordig met beveiliging om gaan, sleutels in sloten laten zitten, ramen open laten staan, waardevolle zaken in zicht leggen, of duidelijk laten zien dat ze afwezig zijn. Geslaagde inbraken kunnen niet altijd toegeschreven worden aan het falen van beveiliging, vaak vormt het gedrag van bewoners de risicofactor. Ook geteste en gecertificeerde producten hebben weinig beveiligende waarde als daar niet goed mee wordt omgegaan.

Dat zichtbare tekenen van afwezigheid het inbraakrisico verhoogt, werd overigens ook in het Twentse onderzoek aangetoond.

Het 'verbreken' (Xpol) 'openbreken' (BPS) of 'openwrikken' (sporencoördinatoren) van ramen en deuren blijkt uit alle bronnen de meest toegepaste techniek te zijn om de woning binnen te dringen. Inbrekers zetten een (of twee) schroevendraaier, beitel, koevoet of breekijzer in de kier tussen kozijn en raam of deur en brengen zoveel druk aan dat de schoot uit de sluitkom schiet.

Het binnendringen van de woning door het forceren van de uitzetijzers/raamboompjes van openstaande uitzetramen en bovenlichten wordt ook als een veelvoorkomende methode door alle geïnterviewden naar voren gebracht.

De geïnterviewde inbrekers zeggen zelf daarnaast veel te flipperen. Dat kwam in de politie interviews alleen in Gelderland duidelijk naar voren, verder nauwelijks.

Het afbreken van de slotcilinder, de Bulgaarse methode, ziet de politie in de drie regio's waar interviews werden afgenomen regelmatig, maar vooral in vlagen. Verondersteld wordt dat dit vaak wordt toegepast door Oost-Europese bendes, maar solistisch opererende Nederlanders passen deze methode inmiddels ook geregeld toe (politie Utrecht en Rotterdam-Rijnmond). Van de inbrekers zelf gaven maar twee respondenten aan deze methode toe te passen.

Gaatjes boren is, aldus de geïnterviewde woninginbrekers, niet meer van deze tijd. Dat zou vooral nog door Oost-Europeanen worden toegepast. Dat wordt door de politie bevestigd. Ook deze MO treedt in vlagen op.

Ruiten inslaan zeggen veel respondenten wel te doen, maar vooral als andere methoden niet werken. Of de ruiten van dubbelglas of gelamineerd zijn maakt niet veel uit als men de buit absoluut wil bereiken. Door geweld en slagwapens te gebruiken zou dit altijd slagen. Of dat ook nog het geval is bij glas volgens de aangescherpte PKVW eisen is niet bekend. Ook de politie stelt vast dat regelmatig ruiten worden ingeslagen. Vooral in de Gelderse regio's lijkt dit veelvuldig voor te komen. Inslaan van ruiten gebeurt doorgaans om via het gemaakte gat een slot, hefboompje of raamgreep te kunnen openen.

Hengelen lijkt geen belangrijke plaats in te nemen in de reeks inbraakmethoden. Ook het specialistische kerntrekken komt maar weinig voor, evenals het lockpicken.

De slagsleutel- of kopsleutelmethode kan nergens aangetoond worden en wordt door de geïnterviewde daders niet genoemd.

Het onderzoek van het Beheerinstituut PKVW geeft eenzelfde beeld, evenals het Belgische onderzoek. Dat is echter iets lastiger te interpreteren omdat hier en daar afwijkende terminologie en beschrijving wordt gehanteerd.

7.6 Preventie

In een open vraag hebben de geïnterviewde daders suggesties gedaan voor betere beveiliging. De belangrijkste preventietips betreffen het plaatsen van anti-inbraakstrips (ook op ramen), het dichtten van kieren in kozijnen, het aanbrengen van beter hang- en sluitwerk en het beperken van opklimmogelijkheden. In de politie interviews kwam naar voren dat driepuntssluitingen preventief kunnen werken, omdat het meer moeite en dus tijd kost dergelijke sloten te forceren. De Belgische woninginbrekers brengen dit laatste punt ook naar voren.

Wat betreft de preventieve werking van verlichting zijn de meningen verdeeld. Schrikverlichting vinden de respondenten vervelender dan continue verlichting. Het uitschakelen van alarminstallaties is voor diverse inbrekers geen probleem, andere zeggen dan liever een ander object te kiezen.

Van belang is echter, zo weten we inmiddels, dat maatregelen niet afzonderlijk worden getroffen, maar altijd in combinatie met elkaar. Een goed slot in een slechte deur heeft even weinig zin als het aanbrengen van verlichting op plekken waar niemand zicht op heeft.

Het belang van zichtbaarheid en sociale ogen blijkt wisselend te worden ervaren. Een veel gehoorde opmerking, zowel van de daders als van de politie is, dat burens en passanten weinig geneigd zijn alarm te slaan als ze al een onbekende bij een woning zien of als zij al breekgeluiden horen. Vooral in buurten met weinig sociale cohesie is hiervan niet al te veel te verwachten. Dit preventie aspect sorteert wellicht vooral in combinatie met andere maatregelen positief effect.

Weinig inbrekers zeggen zich bij voorbaat door het PKVW af te laten schrikken. Zij zijn bovendien van mening dat bewoners in PKVW woningen en wijken eerder geneigd zijn tot laks gedrag. Binnen dit onderzoek kon niet worden vastgesteld in hoeverre de respondenten hun activiteiten daadwerkelijk op deze woningen richten en in hoeverre de door hen aangegeven MO op gecertificeerde producten werd losgelaten.

Het afsluiten van achterpaden behoeft volgens de wijkagenten aandacht. De inbrekers zelf reppen veel minder over het belang van vluchtwegen, maar impliciet zal de gelegenheidsdader hier hoogstwaarschijnlijk wel rekening mee houden. Hij blijkt er immers zijn pakkans door te kunnen verminderen. Het afsluiten of compartimenteren van achterpaden is in situaties met veel particulier woningbezit vaak een lastige opgave. Daar waar woningcorporaties een heel bouwblok in beheer hebben, kan veel gemakkelijker een cen-

traal besluit worden genomen en maatregelen worden getroffen. Ook voor het bereiken van een beter beveiligingsniveau op buurtniveau is de inzet van woningcorporaties van veel betekenis. Zij kunnen besluiten in één klap een groot aantal woningen van beter hang- en sluitwerk te voorzien en het onderhoud op niveau te brengen. De politie zegt aan de inbraakspreading te kunnen zien waar de grens tussen het (wel en niet aangepaste) bezit van de ene en de andere corporatie loopt.

Voor de aanpak van de georganiseerde bendes is inzet van de recherche nodig. Vooral samenwerking op bovenregionaal niveau is onontbeerlijk. Deze bendes laten zich niet afschrikken door op het PKVW gebaseerde preventiemaatregelen.

7.7 Aandachtspunten voor het PKVW

Centrale vraag in het onderzoek naar de MO woninginbraak is of de huidige werkwijze van woninginbrekers aanleiding vormt voor aanpassingen in het Politiekeurmerk Veilig Wonen. Daarvoor heeft de Werkgroep Kwaliteitsbeheer PKVW, optredend als begeleidingscommissie voor dit onderzoek, naast de meer algemene vraag naar de actuele MO enkele specifieke aandachtspunten aan de onderzoekers meegegeven. Deze punten zijn impliciet in voorgaande paragrafen al de revue gepasseerd, maar we vatten ze hier nog een keer expliciet samen:

- *Belang van buurt en sociale ogen*
Noch de geïnterviewde inbrekers noch de geïnterviewde recherche medewerkers geven de indruk dat bepaalde buurten per definitie kwetsbaarder zijn voor inbraak dan andere. Het inbrekersgilde verspreidt zich over alle buurttypen, al naar gelang hun vaardigheden en voorkeuren, “als er maar iets te halen valt”. Wel lijkt de ene buurt aantrekkelijker voor de ene inbreker dan voor de andere, maar de argumenten daarvoor zijn op basis van dit onderzoek niet systematisch aan ofwel de gelegenhedeninbreker ofwel de professionele inbreker toe te schrijven.
De politie geeft wel expliciet aan dat buurten met veel (en slecht verlichte) achterpaden, buurten met overdadig groen en buurten met oudere woningen (in slechtere staat) kwetsbaarder zijn voor woninginbraak. Vooral door gelegenhedeninbrekers. De kwetsbaarheid van wijken die aan uitvalswegen liggen wordt aan de werkwijze van bendes gekoppeld.
- *Zichtbaarheid en sociale ogen*
De geïnterviewden zeggen zich niet al te veel aan te trekken van zichtbaarheid en sociale ogen. Wellicht doen zij dit impliciet wel. Een belangrijke opmerking die in dit verband door zowel inbrekers als politie werd gemaakt betreft de ervaring dat de aanwezigheid van mensen lang niet altijd wil zeggen dat deze mensen ook daadwerkelijk ingrijpen als zij iets zien of horen dat ongewoon is.
- *Verlichting*
Ook verlichting wordt door veel respondenten niet ervaren als een grote belemmering voor een inbraakpoging. Net als bij het vorige punt lijkt verlichting op zichzelf geen al te grote preventiewaarde te hebben. In combinatie met sociale ogen wordt verlichting minder plezierig gevonden. Wijkagenten zien onvoldoende verlichting als een risicofactor. Maar ook zij ervaren dat betere verlichting als inbraakwerende maatregel pas effect heeft als dat in combinatie met andere maatregelen wordt toegepast.

- *Breken van ruiten*
Driekwart van de geïnterviewde daders zegt met succes alle soorten ruiten in woningen in te kunnen slaan en dat min of meer regelmatig te doen. Dubbelglas en gelamineerd glas houdt hen niet tegen. De FO-medewerkers in de vijf onderzochte regio's zien het zelfde. Of de daders die wij spraken ook op glas zijn gestuit dat voldoet aan de nieuwe eisen van het PKVW is niet bekend.
- *Buit of sleutels in zicht*
Meer dan eens vernamen we van de respondenten dat het in zicht zijn van een aantrekkelijke buit de inbraakmotivatie activeert. Dat kan gaan om geld, om gadgets of luxe goederen, om laptops, sieraden, autosleutels, etc. De recherche ervaart dat autosleutels meer en meer in trek zijn bij woninginbrekers en vaak via glasbraak worden buit gemaakt. De autosleutels blijken veelvuldig in de buurt van de deur te vinden te zijn. Een enkele inbreker zegt te letten op sleutels die bewoners zichtbaar in het slot laten zitten, dat hebben we echter niet veel gehoord. De politie wijst wel op dat risico. Deels uit ervaring, maar men geeft tegelijkertijd ook aan dat inbraken waarbij de sleutel kon worden omgedraaid soms moeilijk aan te tonen zijn. De voorafgaande werkwijze is lang niet altijd duidelijk.
- *Bereikbaarheid 2^e verdieping*
Bijna de helft van de geïnterviewden geeft aan in eengezinswoningen regelmatig op hoger gelegen verdiepingen in te breken. Zij werken zich vooral via regenpijpen omhoog. Maar ook vaste of losse objecten worden als opstapje gebruikt. Twee van de zestien respondenten geven aan via een balkon omhoog te klimmen. Vijf van de zestien inbrekers geven aan vaak ook in meergezinswoningen via de buitengevel omhoog te klimmen, meestal van balkon naar balkon. Zij gaan vaak hoger dan de 2^e verdieping. Vooral spijltjeshekwerken vinden zij erg handig.
- *Over de nok klimmen*
Ongeveer de helft van de geïnterviewden zegt wel eens via een dakraam te hebben ingebroken, maar de meesten doen dat niet vaak. In de politie-registraties vormde deze MO nog geen 1% van de geregistreerde inbraken.
Over de nok klimmen zegt geen van de respondenten te doen. In een van de politieregio's constateert de FO dat dit wel gebeurt. Dit wordt echter niet toegeschreven aan gelegenhedsinbrekers maar aan Oost-Europese specialisten.

7.8 Vergelijking met het MO-onderzoek van de jaren 80/90

In de twintig jaar die zijn verstreken sinds het vorige onderzoek naar de MO woninginbraak werd uitgevoerd is het een en ander veranderd.

Twee decennia geleden spraken veel meer woninginbrekers een voorkeur uit voor een bepaald type woning; eengezinswoningen waren favoriet, met een speciale voorkeur voor vrijstaande woningen en hoekwoningen.

Overeenkomstig met het oude onderzoek is de huidige bevinding dat daders hun keuze nauwelijks laten bepalen door vluchtwegen en zichtbaarheid. De inschatting of de woning makkelijk te kraken is, was en is een belangrijker criterium. Wat indertijd minder naar voren kwam, was dat de zichtbaarheid van de buit een trigger vormde. Inbrekers leken toen meer op de duurdere wijken te zijn gericht, waar altijd wat te halen valt.

Voorkeur voor de achterzijde van de woning kwam in het oude onderzoek meer naar voren dan nu, evenals de voorkeur voor het aanvallen van deuren, in plaats van ramen. Tegenwoordig lijken er meer klimmers te zijn. In het oude onderzoek braken daders liever op de benedenverdieping in dan dat zij zich naar boven waagden.

Het openwrikken van de gevelelementen met behulp van een schroeven-draaier was ook bij het vorige onderzoek al de meest voorkomende MO. Van het gebruik van koevoet of breekijzer horen we nu meer dan toen. Cilindersloten kwamen in de jaren 80/90 nog veel minder voor, niet verwonderlijk dus dat ook het afbreken van de slotcilinder in het huidige onderzoek veel vaker geconstateerd werd dan indertijd het geval was. Hier is sprake van een duidelijke ontwikkeling, aan preventieve en aan plegers zijde. Ook het breken van ruiten lijkt te zijn toegenomen.

Het toepassen van meerdere MO's was ook ten tijde van het vorige onderzoek voor veel daders gebruikelijk, daarin lijkt weinig verandering te zijn. Wat lijkt te zijn toegenomen is het inbreken in opdracht of na tips. Ook het type inbreker lijkt over het geheel genomen wat ruwer en 'makkelijker' geworden te zijn: de buit moet hoe dan ook bereikt worden.

7.9 En hoe nu verder

De invoering van de nieuwe registratiesystematiek, de BVH, lijkt nieuwe kansen te bieden om een betere data-analyse uit te kunnen voeren. Het zou daarbij zinvol zijn als voor woninginbraak enkele trefwoorden worden toegevoegd, zoals bijvoorbeeld verdiepinghoogte, buurttypering en het onderscheid tussen een- en meergezinswoningen. Ook zou het waardevol zijn om bejaardenwoningen en studentenwoningen te kunnen onderscheiden. De eerste reacties die ons over de BVH ter oren kwamen stemmen ons nog niet helemaal hoopvol. Er wordt van de verbalisanten erg veel gevraagd aan administratie. Gezien het registratiegedrag op dit moment, is het de vraag of de discipline met het in gebruik nemen van het nieuwe systeem zal verbeteren. Met het invoeren van het BVH systeem beschikken straks wel alle korpsen over een registratiemogelijkheid in de vrije tekstvelden. Als dit goed wordt gebruikt valt hier een schat aan informatie uit te halen (zie bijlage 8 voor een voorbeeld).

Echter, welk systeem ook wordt gebruikt, voor het voeren van gericht en onderbouwd beleid is goed onderzoek nodig op basis van betrouwbare gegevens. Daarvoor is een primaire vereiste dat de registratiediscipline wordt verhoogd. Hoewel dat in sommige regio's beter gebeurt dan in andere is het totaalbeeld schrikbarend slecht en zijn de verschillen te groot. Willen we wat van de feiten leren dan moet dat beter.

Wij zien beleid als een cyclisch proces, waarin analyse, interpretatie, plan van aanpak, uitvoering, evaluatie, bijstellen beleid, nieuwe analyse, aangepast plan van aanpak, etc. elkaar voortdurend opvolgen. Startend met een wankel analyse, kan alleen een slecht gefundeerde aanpak worden ingezet, die slecht te evalueren is en waarvan weinig verbetering te verwachten valt.

Wat de daderinterviews betreft zou een langlopend onderzoek meer kansen bieden voor het bereiken van een grotere populatie. Als met DJI en PaG voor een periode van anderhalf of twee jaar tijd afspraken gemaakt kunnen worden dat zij iedere twee maanden lijsten met nieuwe gedetineerde woninginbrekers leveren, schatten we in dat 40 tot 50 interviews per jaar kun-

nen worden afgenomen. In anderhalf à twee jaar tijd levert dat een respons op van 60 à 75 tot 100 interviews.

In het Belgische onderzoek bleek de permanente aanwezigheid van de onderzoeker in de gevangenis het aantal succesvol afgeronde interviews (56 in drie maanden) in belangrijke mate te verklaren. Continue beschikbaarheid is echter een kostbare zaak, als daarvoor externe onderzoekers moeten worden ingezet³⁰.

Voor specifieke onderwerpen die voor de toekomst van het PKVW van belang zijn kan ook gedacht worden aan het gericht bevragen van de Forensische Opsporing in alle politiekorpsen. Gevraagd kan bijvoorbeeld worden of de korpsen gedurende een jaar (nader te bepalen) exact wil bijhouden hoe vaak bij woninginbraak het gebruik van een koevoet werd vastgesteld, op welke etage de inbraak plaats vond, of aan welke zijde de woning werd aangevallen.

Wat betreft de mogelijkheden om inbraakgegevens en andere buurtkenmerken op kaart te plotten, blijken de mogelijkheden bij de meeste korpsen op dit moment nog beperkt. Enkele korpsen zijn hard bezig de mogelijkheden te vergroten, maar het kaartmateriaal is duur en de vaardigheden om hiermee te werken zijn niet overal aanwezig. Samen met RIGO Research en Advies zijn door DSP-groep de mogelijkheden verkend om hiermee verder te komen. In bijlage 9 is een voorstel opgenomen dat beide bureaus verder zouden kunnen uitwerken. De kosten die hiermee gepaard gaan overstijgen echter de ruimte binnen het budget dat voor het onderhavige onderzoek beschikbaar was.

Noot 30 In het Belgische onderzoek ging het om 'eigen tijd' van de promoverende onderzoeker.

Bijlagen

Bijlage 1 Procesbeschrijving

Daderinterviews

Ten behoeve van het onderzoek zijn zestien interviews afgenomen met respondenten die vanwege een woninginbraak gedetineerd zaten. Voorafgaan aan de interviews is speurwerk verricht om relevante interviewkandidaten te vinden, toestemming gevraagd voor koppeling van databestanden, is een vragenlijst opgesteld en zijn de interviewers getraind. Onderstaand worden de processtappen toegelicht.

Speurwerk

De respondenten zijn geselecteerd uit het totaal aantal gedetineerd dat ten tijde van het onderzoek vastzat vanwege woninginbraak in een van de Nederlandse penitentiaire inrichtingen. Voor het opsporen van de juiste respondenten is gebruik gemaakt van twee registratiesystemen.

In het centrale bedrijfsprocessysteem (TULP) van DJI valt op ieder moment na te gaan in welke inrichting gedetineerde personen vastzitten. In het systeem wordt tevens bijgehouden op grond van welk wetsartikel de gevangenhouding plaatsvindt. Woninginbraak valt echter niet af te leiden uit het wetsartikel. Dit delict valt namelijk onder artikel 311 van het wetboek van strafrecht dat luidt:

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft:

- 1°. diefstal van vee uit de weide;
- 2°. diefstal bij gelegenheid van brand, ontploffing, watersnood, schipbreuk, stranding, spoorwegongeval, oproer, muerij of oorlogsnood;
- 3°. diefstal gedurende de voor de nachtrust bestemde tijd, in een woning of op een besloten erf waarop een woning staat, door iemand die zich aldaar buiten weten of tegen de wil van de rechthebbende bevindt;
- 4°. diefstal door twee of meer verenigde personen;
- 5°. diefstal waarbij de schuldige zich de toegang tot de plaats van het misdrijf heeft verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum;
- 6°. diefstal met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken.

2. Indien de onder 3° omschreven diefstal vergezeld gaat van een der in onder 4° en 5° vermelde omstandigheden, wordt gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.

In het bedrijfsprocessysteem (Compas) van het Openbaar Ministerie is de informatie over woninginbraak wel voorhanden. Ieder persoon die veroordeeld wordt voor woninginbraak krijgt namelijk een markering voor dit delict. Bovendien wordt in het systeem een uniek parketnummer geregistreerd.

Dit parketnummer wordt ook geregistreerd in TULP. Binnen het onderzoek is daarom een koppeling gerealiseerd tussen TULP en Compas door middel van het parketnummer. Voor deze koppeling heeft het Parket-Generaal aan DJI een extractie uit Compas verstrekt van alle parketnummers van perso-

nen die veroordeeld zijn voor een woninginbraak. DJI heeft deze lijst met parketnummers toegevoegd aan haar registraties en kon vervolgens vaststellen wie van de voor woninginbraak veroordeelden momenteel nog gedetineerd zat in een van de Nederlandse penitentiaire inrichtingen.

DJI heeft vervolgens een overzicht van alle VIP-nummers van de betreffende personen geproduceerd met daarbij de locatie waar de betreffende gedetineerde vastzat inclusief de verwachte datum van invrijheidstelling.

In het totaal ging het om 285 VIP-nummers. Honderdzeventig daarvan behoorden met zekerheid toe aan een personen die op dat moment gedetineerd zaten voor woninginbraak. Het overige deel van de nummers behoorde toe aan personen die mogelijk vastzaten voor woninginbraak.

DSP-groep heeft in eerste instantie met alle inrichtingen waar vijf of meer personen vanwege woninginbraak gedetineerd zaten, contact gelegd. Aan medewerkers van de inrichting werd gevraagd of zij via TULP wilden vaststellen op wie het VIP-nummer betrekking had en of zij de betreffende persoon wilden benaderen met het verzoek tot deelname aan het interview. Ten behoeve daarvan werd door DSP-groep een brief opgesteld waarin het onderzoek en de rol van de respondent werd toegelicht en aangegeven dat deelname volledig vrijwillig en anoniem geschiedde en te allen tijde door de respondent kon worden gestopt.

Alle penitentiaire inrichtingen zijn zeer behulpzaam geweest in het benaderen van de beoogde respondenten. Tocht viel de respons tegen. Hiervoor valt een aantal redenen te noemen. In de eerste plaats bleek niet meer dan één op de zes beoogde kandidaten bereid tot deelname aan het onderzoek. In de tweede plaats bleek ongeveer een kwart van de beoogde kandidaten ondanks de woninginbraakclassificatie in Compas toch niet vast te zitten vanwege voornoemd delict. In de derde plaats werd meerdere malen door de gedetineerde het interview afgezegd waardoor de interviewer onverricht zaken terug moest keren. Tenslotte bleek een beperkt deel van de respondenten niet meer aanwezig in de betreffende inrichting. Dit kon zijn vanwege overplaatsing of vanwege invrijheidstelling.

Vanwege de tegenvallende respons heeft DSP-groep vervolgens alle inrichtingen benaderd waar minimaal twee personen vanwege woninginbraak gedetineerd zaten. Ook heeft DSP-groep drie maanden na de levering van de eerste lijst met VIP-nummers een nieuwe lijst aangevraagd. Deze lijst bevatte de personen die in de tussenliggende periode ter executie van een gevangenisstraf vanwege woninginbraak aan DJI zijn aangeboden. Deze lijst leverde 38 nieuwe potentiële kandidaten op.

In aanvulling op deze nieuwe extractie heeft DSP-groep stichting Exodus benaderd met de vraag of zij bij de leiders van haar huizen wilde informeren of zij binnen hun clientèle geschikte interviewkandidaten konden aandragen. Deze exercitie leverde slechts één naam op. Omdat deze persoon in het noorden van Nederland woonachtig was, al vijf jaar geleden gestopt was met inbreken en het interview niet gecombineerd kon worden met andere interviews is geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Ondanks de aanvullende activiteiten werd door de onderzoekers na verloop van tijd geconstateerd dat binnen de gewenste doorlooptijd van het onderzoek het beoogde aantal interviews onhaalbaar was. De formele procedures

vergden erg veel tijd. Ook de tijdsinvestering per geslaagd interview viel hoger uit dan voorzien zodat in overleg met de opdrachtgever besloten werd de interviews te beëindigen nog voor het beoogde aantal geslaagde interviews was afgerond. Het totaal succesvol afgenomen interviews kwam daarmee op zestien.

Autorisatie voor koppeling bestanden en houden interviews

Ten behoeve van het identificeren van de relevante respondenten is, zoals hiervoor beschreven, een koppeling tot stand gebracht tussen TULP en Compas. Voor deze koppeling is een toestemmingsprocedure doorlopen. DSP-groep heeft namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties twee verzoekschriften opgesteld waarmee DJI en het Parket-Generaal werden opgeroepen tot het leveren van de benodigde gegevens. Vervolgens is door het Parket-Generaal informatie ingewonnen bij het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie om een oordeel te krijgen over de onderzoeksopzet en de relevantie van het onderzoek. Nadat het WODC positief adviseerde over het onderzoek is door het Parket-Generaal besloten tot het leveren van de benodigde gegevens. Zij heeft deze gegevens zonder tussenkomst van DSP-groep rechtstreeks verstrekt aan DJI.

Voor het benaderen van de penitentiaire inrichtingen is door DSP-groep namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toestemming gevraagd aan het hoofd gevangeniswezen van DJI. Deze heeft ingestemd met het verzoek en alle clusterdirecteuren per brief over het onderzoek geïnformeerd.

Opstellen vragenlijst en houden interviews

Tijdens de interviews is een vragenlijst afgenomen die een groot aantal onderwerpen bevatte. De vragenlijst is grotendeels ontleend aan de groslijst die als resultante van het MO-onderzoek uit de jaren 1990 en 1991³¹ werd opgesteld en is opgenomen in 'Woninginbraak, Handleiding onderzoek woninginbraken'³², en door de begeleidingscommissie van het onderzoek aangevuld met relevante thema's. De vragenlijst is tijdens de interviews gebruikt als checklist. Dat wil zeggen dat niet alle vragen letterlijk gesteld zijn maar dat tijdens het gesprek met de respondent steeds bij het betreffende onderwerp is aangevinkt wat zijn antwoord was. In zoverre het betreffende onderwerp niet vanzelf ter sprake kwam is door de interviewer de vraag alsnog expliciet gesteld. Het gesprek had zodoende het karakter van een semigestructureerd enquête.

Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van beeldmateriaal. Dit beeldmateriaal bestond uit verschillende foto's van type woningen, gevelelementen, hang- en sluitwerk en gereedschap. Dit beeldmateriaal werd door de interviewer gebruikt om zaken te controleren en te expliciteren wanneer naar het oordeel van de interviewer de antwoorden onvoldoende duidelijk waren.

De interviews vonden op locatie plaats in de penitentiaire inrichting waar de respondent verbleef. Voor het interview werd door de inrichting een aparte

Noot 31 Zie noot 1.

Noot 32 'Woninginbraak, Handleiding onderzoek woninginbraken', opgesteld door Van Dijk, Van Soomeren en Partners, in opdracht van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven en de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie, 1992.

gespreksruimte beschikbaar gesteld die tijdens het gesprek gesloten werd. De interviews vonden plaats in de maanden mei, juni en juli 2009.

Vorbereiding van de interviewers

Het interviewen van de woninginbrekers vereist een gedegen voorbereiding. Enerzijds dient de interviewer te beschikken over kennis van inbraaktechnieken en preventiemaatregelen, anderzijds moet de interviewer in staat zijn informatie los te krijgen bij een respondentgroep die bekend staat als relatief gesloten.

Om aan beide vereisten te voldoen hebben de onderzoekers van DSP-groep die de interviews zouden gaan uitvoeren een training gevolgd. Tijdens de training werd door twee preventiespecialisten kennis van inbraaktechnieken en inbraakgereedschap overgebracht evenals de huidige vormen van woninginbraakpreventie.

Vervolgens zijn door een senioronderzoeker van DSP-groep die veel ervaring heeft met het interviewen van gedetineerden en een preventiedeskundige, twee interviews afgenomen met woninginbrekers om te testen in hoeverre de vragenlijst bruikbaar was voor het doel van het onderzoek en om vast te stellen of de kennis die was bijgebracht tijdens de training volstond voor het succesvol afnemen van het interview.

Nadat bleek dat met de vragenlijst en de bijgebrachte kennis kon worden volstaan heeft de senior onderzoeker van DSP-groep de volgende twee interviews samen met de andere getrainde onderzoekers afgenomen. Na deze twee begeleide interviews hebben beide onderzoekers de resterende twaalf interviews eigenstandig uitgevoerd.

Weigeringen gedetineerden

Het aantal weigeringen van gedetineerden om deel te nemen aan het onderzoek was opvallend hoger dan in de jaren '80/'90 van de vorige eeuw. Tijdens het uitvoeren van de interviews in die periode werd een grote bereidheid getoond.

In de interviews met de technische recherche / forensische opsporing is dit punt aan de orde gesteld. Algemeen wijst men op een verschuiving in het type en vooral de houding van de woninginbrekers. Gewezen werd op de ervaring dat verdachten snel aanspraak maken op hun zwijgrecht. Tegenwoordig hebben zij vóór zij gehoord worden contact met een advocaat, die stevast aanraadt geen woord te zeggen. "De politie moet maar bewijzen dat ik gedaan heb wat ze van me zeggen". Men is zich zeer bewust van de wetgeving aangaande bescherming van de privacy. Ook merkt de politie zelf dat het in verhoren van verdachten lastiger is geworden iets uit de verdachten te krijgen.

Deze houding treft men vooral bij de inbrekers uit het Oostblok aan.

Interviews sporencoördinatoren Technische Recherche / Forensische Opsporing

Oorspronkelijk plan was om in dezelfde regio's als waar de geregistreerde data werden geanalyseerd ook gesprekken met de politie te voeren. Omdat minder daderinterviews konden worden gehouden dan beoogd en we behoefte hadden aan meer gespecialiseerde informatie is er voor gekozen enkele korpsen te benaderen waar in principe alle woninginbraken door de

Technische Recherche / Forensische opsporing wordt onderzocht. Daarvoor werden personen gezocht die een goed overzicht over alle inbraken hebben, en niet alleen een beeld van bijzondere zaken. Via contactpersonen bij De voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN) is getracht informatie te krijgen welke korpsen alle inbraken onderzoeken en welke functionarissen binnen de korpsen de gezochte informatie zouden kunnen bieden. Een dergelijk overzicht blijkt echter niet te bestaan. Vervolgens is via het CCV aan de leden van de Werkgroep Kwaliteitbeheer PKVW diezelfde vraag voorgelegd. Dat leverde slechts een zeer beperkt aantal reacties op. Uiteindelijk zijn we via rondbellen tot de keuze gekomen van een korps in het westen van het land (Rotterdam-Rijnmond), een korps in het midden van het land (Utrecht) en twee (gelieerde) korpsen in het oosten van het land (Gelderland-Midden en -Zuid). Daar is vervolgens om een interview verzocht met diegenen die het meest zicht op woninginbraak hebben. Dat blijken vooral de sporencoördinatoren te zijn.

De kwantitatieve data verzameling

Bij de start van het onderzoek is voor het kwantitatieve deel daarvan door de opdrachtgever, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, aan de korpsen (via de korpsleidingen) medewerking gevraagd. De korpsen hebben deze medewerking verleend.

Voor het onderzoek hebben wij vervolgens gegevens opgevraagd uit de bedrijfsprocesssystemen van de politie (BPS en Xpol). Bij de korpsen die Xpol gebruikten, Amsterdam-Amstelland en Flevoland, hebben wij ook gegevens opgevraagd uit het 'vrije tekstveld', dat een toelichting geeft op de registratie. Hierin kan allerlei informatie worden ingevoerd, waaronder MO-gegevens. BPS heeft een dergelijk tekstveld, dat zich leent voor dit soort onderzoek, niet. Ten behoeve van dit onderzoek hadden wij in dit tekstveld willen zoeken naar MO-gegevens om meer verdieping of details over de Modi Operandi te vinden. Behalve dat dit ontbreekt in BPS, kregen wij in Amsterdam-Amstelland ook geen toegang tot deze gegevens, zodat we uiteindelijk alleen beschikten over informatie uit regio Flevoland.

De korpsen Brabant Zuidoost, Drenthe, Flevoland en Utrecht hebben de opgevraagde gegevens zonder bezwaren aangeleverd aan de onderzoekers. Het korps Amsterdam-Amstelland gaf aan de gegevens niet eerder aan te kunnen leveren dan na toestemming van het College van procureurs-generaal. Deze toestemming is aan het College gevraagd. Zij hebben de onderzoekers toestemming verleend voor de uitvoering van de analyse, met uitzondering van het vrije tekstveld met toelichting. Reden daarvoor was dat het veld ook gegevens van bijvoorbeeld de aangever/het slachtoffer kan bevatten en om redenen van privacy daarom niet konden worden aangeleverd. Wel boden zij de mogelijkheid aan om de gegevens in te komen zien, maar handmatig onderzoek naar 5.161 registraties is ondoenlijk. Onderzoek in het vrije tekstveld zoals wij dat voor ogen hadden, heeft derhalve niet kunnen plaatsvinden.

In regio Flevoland hebben we gekeken wat dat op zou kunnen leveren. In bijlage 8 geven we hier een beeld van.

Bijlage 2 Representativiteit

Steekproef daderinterviews

De interviews met woninginbrekers hebben plaatsgevonden met respondenten uit een steekproef van het totaal aantal woninginbrekers dat ten tijde van het onderzoek vastzat. Daarbij dient de vraag zich aan: "hoe representatief is de groep geïnterviewden nu voor de totale groep inbrekers die in Nederland actief is?". In de praktijk blijkt deze vraag niet te beantwoorden. Reden hiervoor is dat het merendeel van de woninginbraken niet wordt opgehelderd. Dat betekent dat onbekend is hoe de groep Nederlandse woninginbrekers is samengesteld. Vanwege het ontbreken van een beschrijving van deze totale groep kan nooit worden vastgesteld of de geïnterviewde daders representatief is voor de totale populatie woninginbrekers.

Er zijn redenen om aan te nemen dat er weinig gedetineerden zijn gesproken die deel uitmaakten van de georganiseerde bendes. Omdat zij zelden langere tijd op één plek opereren en er een goed gevoel voor hebben wanneer ze de politieregio moeten verlaten om hun pakkans niet te groot te maken, zijn zij vaak al weer weg, voordat de politie voldoende aanwijzingen voor opsporing heeft. Gepakt worden ze dan ook weinig. Regio-overstijgende teams worden soms wel opgezet om dergelijke bendes te pakken te krijgen, maar vaak prevaleert de prioriteit van de dag.

Steekproef interviews Forensische Opsporing

Voor het beeld dat bij de politie bestaat over woninginbraken zijn in drie regio's waar, naar zeggen, alle woninginbraken worden onderzocht, interviews gehouden met medewerkers van de Technische Recherche / Forensische Opsporing. Twee korpsen bevinden zich in het westen van het land, één (in feite twee: Noord en Zuid) aan het oosten van het land, met mogelijk meer ervaring met grensoverschrijdende incidenten. De informatie blijkt op enkele punten regiospecifiek te zijn, maar op veel punten overeenkomstig. Voor het schetsen van een algemeen beeld, blijken ze goed model te kunnen staan.

Korps *Utrecht* bestaat uit 10 districten, waarvan 4 de stad Utrecht betreffen. Van de woninginbraken in de regio wordt naar schatting ongeveer 80% op locatie door de FO onderzocht. Het onderzoek van de sporencoördinatoren bestrijkt de hele regio.

Het interview is gehouden met de sporencoördinator van de FO.

Politieregio *Rotterdam-Rijnmond* omvat 8 districten. 7 districten omvatten vooral stedelijk gebied en beperkt landelijk gebied; 1 district -de Zuid Hollandse eilanden- omvat juist vooral landelijk gebied en slechts gedeeltelijk stedelijk gebied. Het korps Rotterdam-Rijnmond is een van de grootste politieregio's van Nederland.

De FO onderzoekt in principe alle woninginbraken. Dat komt in de praktijk neer op ongeveer 80 à 85%. Hoewel woninginbraak prioriteit heeft kan dat worden overruled door de actualiteit.

In dit korps is met drie personen van de Forensische Opsporing gesproken, chef FO, sporenzoeker en sporencoördinator.

In *Gelderland-Midden* wordt ongeveer 70% van de woninginbraken bij de FO gemeld. Hiervan wordt ongeveer de helft onderzocht. (Dit blijkt in de praktijk dus minder dan 'alles' zoals bij het eerste contact werd gesuggereerd.) In *Gelderland-Zuid* wordt een groter percentage onderzocht. Midden en Zuid worden samengevoegd; er is capaciteit toegezegd om naar 100% (= 70% praktijk) onderzoek te gaan.

Gesproken is met de Operationeel manager Forensische Opsporing (Midden en Zuid) / Unithoofd Technische Recherche (Gelderland-Midden) en met de sporencoördinator / sporenanalist van Gelderland-Zuid.

Data-analyse politieregistratie

De verzamelde registraties uit de bedrijfsprocessensystemen van de politie zijn voor zover mogelijk compleet³³ en geven een volledig beeld van de woninginbraken in 2007 in de 5 regio's. Zoals aangegeven is bij de selectie van de regio's rekening gehouden met specifieke kenmerken van de regio's als landelijk versus stedelijk, grensregio of niet en spreiding over Nederland. Het beeld wat uit de analyse van de registratiegegevens naar voren komt, zou om deze redenen representatief moeten zijn voor woninginbraken in heel Nederland.

De registraties van Modi Operandi in de vorm van trefwoorden en categorieën zoals die onderzocht zijn in de geautomatiseerde bedrijfsprocesssystemen zijn over het algemeen uitermate summier en beperkt. Vooralsnog is er geen reden te verwachten dat bepaalde MO's doelbewust beter of slechter geregistreerd worden dan andere. Wel zal een MO als lockpicking minder snel worden teruggevonden in de registraties. Dit omdat vaak niet duidelijk of zeker zal zijn of het slot is opengewerkt met fijn gereedschap dat geen sporen achter laat of dat het om insluiping/inklimmen gaat.

Xpol en BPS moesten als bedrijfsprocesssystemen dezelfde informatie over het primaire proces van de politie kunnen bevatten. Toch zijn er verschillen in de manier waarop de systemen werkten en werden gebruikt. Verschillen in gebruiksgemak kunnen voor verschil in registratiegedrag zorgen. In hoeverre dit de registraties van woninginbraken in dit onderzoek heeft beïnvloed is niet bekend. Voor zover mogelijk zijn gelijke selecties en analyses gemaakt.

Noot 33 In een aantal gevallen worden woninginbraken anders in de registraties opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een inbraak waarbij de bewoners thuis zijn en waarbij de bewoners tijdens de inbraak de inbrekers betrappen en mishandeld worden. Een dergelijke zaak zal eerder als geweldpleging dan als inbraak worden geregistreerd. Soms komt een dergelijk incident echter wel als inbraak in het systeem.

Bijlage 3 Kenmerken respondenten daderinterviews

Alle zestien geïnterviewden waren van het mannelijke geslacht en in de leeftijd tussen de 25 en 49 jaar. Tien van de zestien geïnterviewden hadden de Nederlandse etniciteit, de overige zes hadden uiteenlopende etnische achtergronden. Het opleidingsniveau was relatief laag. Een derde van de respondenten had geen enkele opleiding afgerond of uitsluitend de basisschool doorlopen. Slechts twee van de zestien hadden een opleiding op MBO niveau gevolgd. Zes van de zestien geïnterviewden woonden voorafgaand aan hun detentie alleen in een zelfstandige woonruimte. Drie van de zestien woonde samen met een partner (al dan niet met kinderen). Vier personen hadden geen vaste woon- of verblijfsplaats; van drie personen is de woonsituatie onbekend. Tien van de zestien geïnterviewden gaf aan schulden te hebben.

Het aantal woninginbraken dat de respondenten naar eigen opgave in het verleden hadden gepleegd varieerde sterk. De helft van de respondenten gaf aantallen op tussen de 25 en 100. De andere helft suggereerde veel grotere aantallen. Een kwart van de respondenten gaf aan vaker dan 2.000 keer in woningen ingebroken te hebben.

Hoewel dus alle respondenten aangeven ruime ervaring te hebben met woninginbraak geeft slechts een kwart van de geïnterviewden aan woninginbraak als specialisme te hebben. De helft van de geïnterviewden vertelde vaker in winkels bedrijven of kantoren in te breken. Een kwart deed liever geen uitspraak over het vakgebied of benoemde uiteenlopende objecten.

Bijlage 4 Betrokken Penitentiare Inrichtingen

Tabel B.1 Respondenten daderinterviews naar locatie PI

Locatie	aantal	%
Arnhem	3	19
Dordrecht	3	19
Grave	2	13
Heerlen	1	6
Rijnmond	2	13
Ter Apel	2	13
Tilburg	2	13
Vught	1	6
Totaal	16	100

Bijlage 5 Geïnterviewden Forensisch Technische Opsporing

Korps Utrecht

Dhr. W. Borgstein, sporencoördinator

Korps Gelderland-Midden

Dhr. G. Pater, operationeel manager Forensische Opsporing

Korps Gelderland-Zuid

Dhr. M. Reijnen, sporenanalist

Korps Rotterdam-Rijnmond

Dhr. A. van Haaften, chef Forensisch Technische Opsporing

Mw. B. Baars, sporenzoeker

Dhr. W. Duijverlaar, sporencoördinator

Bijlage 6 Kenmerken daders data-analyse politierregistratie

In de registraties hebben wij ook gegevens verzameld over verdachten/daders die gekoppeld zijn aan de onderzochte woninginbraken. In totaal leverde dit 2.591 personen op.

Tabel B2 Leeftijd verdachten/daders

Geslacht	Aantal	%
onbekend	12	0
12 min	10	0
12 tot 18	540	21
18 tot 25	901	35
25 tot 35	526	20
35 tot 45	384	15
45 tot 55	155	6
55 tot 65	55	2
65 plus	8	0
totaal	2.591	100

Gekeken naar de leeftijd van de verdachten/daders dan blijkt ruim een derde tussen de 18 en 25 jaar oud te zijn. Een vijfde is tussen de 12 en 18 jaar en eveneens een vijfde is tussen de 25 en 35 jaar oud.³⁴

Tabel B3 Geslacht verdachten/daders

Geslacht	Aantal	%
man	2.165	84
vrouw	420	16
onbekend	6	0
totaal	2.591	100

84% van de verdachten is van het mannelijke geslacht.

Noot 34 Bij het genoteerde aantal 12-minners moet rekening worden gehouden met het feit dat zij lang niet altijd in de registraties worden opgenomen, omdat zij niet worden vervolgd.

Tabel B4 Geboorteland en nationaliteit verdachten/daders

Geboorteland	Nationaliteit	aantal	%
Nederlands	Nederlands	1.712	66
Marokko	Marokkaans	119	5
Suriname	Nederlands	94	4
Marokko	Nederlands	59	2
Nederlands	Marokkaans	52	2
Antillen	Nederlands	47	2
overige	overige	508	20
totaal		2.591	100

Uit de registraties hebben wij 1 nationaliteit, de eerste nationaliteit, bekeken. Registraties van tweede of meerdere nationaliteiten ontbreken vaak. Dubbele nationaliteiten zijn niet meegenomen in deze analyse.

Ook hebben wij gekeken naar het geboorteland en de nationaliteit van de verdachten/daders. Twee derde van de aangetroffen geregistreerden blijkt in Nederland geboren te zijn en de Nederlandse nationaliteit te bezitten. De daarna meest voorkomende groep is die van personen die geboren zijn in Marokko en ook de Marokkaanse nationaliteit hebben.

Tabel B5 Kruistabel geboorteland, nationaliteit en leeftijd

Tabel 25 - Kristallen, geboorteland, nationaliteit en leeftijd											
Geboorteland	Nationaliteit	Leeftijd									totaal
		onbekend	Jonger dan 12	12 tot 18	18 tot 25	25 tot 35	35 tot 45	45 tot 55	55 tot 65	65 en ouder	
				18	25	35	45	55	65		
Nederlands	Nederlands	0%	1%	24%	37%	17%	13%	6%	2%	0%	100%
Marokko	Marokkaans	0%	0%	5%	36%	32%	27%	1%	0%	0%	100%
Suriname	Nederlands	0%	0%	8%	8%	32%	38%	9%	3%	1%	100%
Marokko	Nederlands	0%	0%	12%	54%	24%	4%	6%	0%	0%	100%
Nederlands	Marokkaans	0%	1%	21%	62%	15%	1%	0%	0%	0%	100%
Antillen	Nederlands	0%	0%	13%	28%	19%	15%	21%	4%	0%	100%
overige	overige	2%	0%	18%	25%	28%	18%	7%	2%	0%	100%
totaal		0%	0%	21%	35%	20%	15%	6%	2%	0%	100%

Gekeken naar het geboorteland, de nationaliteit en de leeftijd van de verdachten/daders valt op dat de in Suriname geboren woninginbrekers relatief vaak ouder zijn dan 25 jaar. In Marokko geboren verdachten/daders of verdachten/daders met een Marokkaanse nationaliteit zijn relatief vaak jonger dan 25 jaar. Tussen de jongere inbrekers (12-25 jaar) treffen we in de registraties relatief veel Nederlanders met een Nederlandse nationaliteit aan.

Bijlage 7 Verantwoording data-analyse

Door middel van een tweetal query's zijn onderstaande gegevens uit de bedrijfsprocessensystemen BPS (Brabant Zuidoost, Drenthe en Utrecht) en X-pol (Amsterdam-Amstelland en Flevoland) gehaald.

Opgevraagde gegevens/velden uit BPS:

Verdachtenbestand

W_straat
W_postcd
W_postcf
W_postcl
W_plaats
Gebdat
Geslacht
Geb_datj
Relatie
National
Bps_jr
Incident
Aangifte
Aanhoud
Verhoord
Bps_nr
Nat_code
Land_bps
Persoonssleutel

Plaats
Straat
Huisnr
Hstoev
Van_jaar
Van_mnd
Van_jjmm
Van_dag
Van_tijd
Vantynu
Vantynm
Tot_jaar
Tot_mnd
Tot_dag
Tot_tijd
Tottydu
Tottydm
Artikel
Wet
Plaatscd
Wbs_code

Aangiftenbestand

Jr_meld
Mnd_meld
Jr_mnd
Dag_meld
Dagsmeld
Afd_wkg
Incident
Meldtijd
Uur_meld
Min_meld
Dagsaang
Jr_aang
Mnd_aang
Dag_aang
Uur_aang
Min_aang
Aangtijd
Afd_aang

Bpsjr1
Bpsnum
Dagvan
Dagtot
Bps_jr
Bps_nr
Gemeente
Afd_feit
Afd_clus
Inc_txt
Halt
Dagdeel
Gem_dagsoort

MO Bestand

Bps_nr
Nr_mob
Mob
Mob_beschrijving

Opgevraagde gegevens/velden uit X-pol:

Verdachten/daders

sleutel
 zaak_registratie
 volgnummer
 maatschap_klasse = a20, a30, b20 of b30
 datum_kennisname
 begin_dagsoort
 begindatum
 begintijd
 eind_dagsoort
 einddatum
 eindtijd
 dbo_voorval.straat
 huisnummer
 subbuurt
 buurt
 wijk
 dbo_voorval.plaats
 dbo_voorval.gemeente
 pging_tot
 soort_locatie_categorie
 soort_locatie_object
 dbo_voorval.postcode
 datum_opgelost
 rol = verdachte
 geboortedatum of alleen geboorteaar
 geslacht
 dbo_persoon.straat
 dbo_persoon.postcode
 dbo_persoon.plaats
 dbo_persoon.gemeente
 geboorteland
 gba_nationaliteit_kode
 nationaliteit_code
 nat_omschrijving
 leeftijd
 persoon = geanonimiseerde persoon
 soonsleutel, uniek per persoon

MO

sleutel
 zaak_registratie
 volgnummer
 maatschap_klasse
 datum_kennisname
 begin_dagsoort
 begindatum
 begintijd

eind_dagsoort
 einddatum
 eindtijd
 straat
 huisnummer
 subbuurt
 buurt
 wijk
 plaats
 gemeente
 pging_tot
 soort_locatie_categorie
 soort_locatie_object
 postcode
 datum_opgelost
 hoofdgroep
 categorie
 object
 trefwoord

feit/incident

sleutel
 zaak_registratie
 volgnummer
 maatschap_klasse
 omschrijving
 datum_kennisname
 begin_dagsoort
 begindatum
 begintijd
 eind_dagsoort
 einddatum
 eindtijd
 straat
 huisnummer
 subbuurt
 buurt
 wijk
 plaats
 gemeente
 toelichting
 pging_tot
 soort_locatie_categorie
 soort_locatie_object
 postcode
 datum_opgelos

Bijlage 8 Toelichtingsvelden Xpol en toekomstige onderzoeksmogelijkheden

Analyse vrije tekst / toelichting Flevoland

Van het politiekorps Flevoland kregen de onderzoekers ook toegang tot het toelichtingenveld, dat bestaat uit vrije tekst. In dit toelichtingenveld omschrijft de verbalisant het incident, hier woninginbraken, in zijn of haar eigen woorden. Dit veld geeft de onderzoekers de mogelijkheid om met trefwoorden te onderzoeken hoe vaak bepaalde termen zijn genoteerd. Vervolgens kan in het toelichtingenveld zelf worden gelezen wat er exact is gebeurd. Dit is de manier om gericht naar Modi Operandi te zoeken en deze te analyseren.

In regio Flevoland is bij 500 van de 1.882 geregistreerde woninginbraken gebruik gemaakt van het vrije tekstveld. Als test is in het bestand van Flevoland gezocht naar een aantal termen. Onderstaand zijn deze opgenoemd. De getallen achter de termen geven aan hoe vaak de betreffende MO in het toelichtingenveld is beschreven. De cijfers zijn hier alleen opgenomen om te laten zien wat een analyse van het toelichtingenveld kan opleveren.

Insluipen/insluiting	94 x genoteerd
Breekvoorwerp	36 x genoteerd
Hengelen	27 x genoteerd
Bulgaarse (methode)	15 etc.
Boren	13 etc.
Valse sleutel	8
Babbeltruc	4
Klopsleutel	0
Keukenraam	89
Bovenlicht	71
Deurpost	14
Zijraam	9
Glaslat	2
Bouwsteiger	2
Keuken	177
Flatscreen	14
Laptop	94
Bekende dader	14

Vervolgens zijn de toelichtingen gelezen bij een aantal trefwoorden. Bijvoorbeeld in de registraties waarin het woord babbeltruc voorkomt, wordt 3 van de 4 keer aangegeven dat het om "zigeunerachtige types" of vergelijkbare omschrijvingen gaat. Bij nadere bestudering van de registraties waarin het woord glaslat voorkomt, bleek in het ene geval dat de glaslat(ten) werden weggenomen en vervolgens het hele raam eruit werd gehaald. In het andere geval werden de glaslat(ten) weggenomen waarna het raam werd vernield. Deze twee voorbeelden geven aan dat gericht verdiepend onderzoek naar de MO in de vrije tekst van de toelichting zeer goed mogelijk is en mogelijk interessante kwalitatieve informatie kan opleveren. Deze mogelijkheid gaat ontstaan nu in alle politieregio's het nieuwe BVH-systeem is ingevoerd, waarin deze vrije tekstvelden zijn opgenomen.

Bijlage 9 Plotkaarten en layers, mogelijkheden voor verdere uitwerking

Het was de bedoeling om aanvullende gegevens te verzamelen, zoals sociaal demografische gegevens en gegevens over de woningvoorraad, en deze, evenals de gegevens over de woninginbraak op kaart te plotten. Omdat het in de onderzoeksregio's in het totaal over 436 wijken (2.068 buurten) gaat, zou informatie in tabelvorm onleesbaar zijn, maar geplot op kaart een mooi overzicht kunnen bieden. Door deze kaarten als 'layers' over elkaar heen te leggen, zouden we ons een beeld kunnen vormen van de samenhang tussen sociale en fysieke kenmerken van de wijken en de spreiding van woninginbraak.

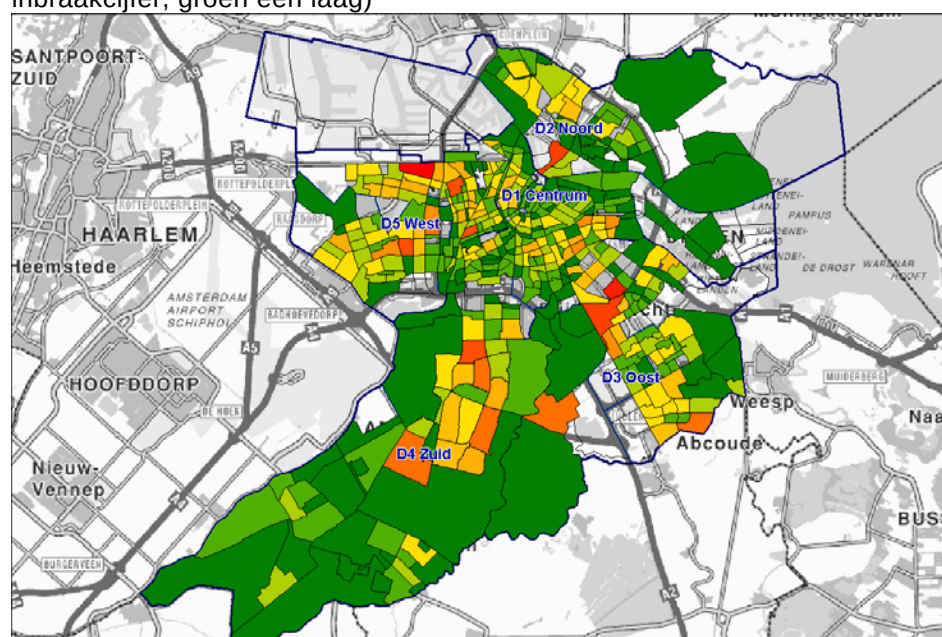
De gegevens waarvan wij gebruik verwachtten te kunnen maken, verwachtten wij te verzamelen bij het CBS, het SCP, de Stichting Atlas voor Gemeenten, het Ministerie van BZK en/of het Ministerie van Justitie.

Het plotten van inbraakgegevens

Al voor wij de mogelijkheden van de layers verkend hadden bleek echter al dat niet alle korpsen hun inbraakgegevens op kaart konden aanleveren. Het plotten van inbraakgegevens bleek voor de korpsen Drenthe en Flevoland niet mogelijk. De korpsen Amsterdam-Amstelland, Brabant Zuidoost en Utrecht leverden wel geografisch materiaal aan, maar dit was verschillend van aard. Terwijl Brabant Zuidoost en Utrecht kaarten met unieke inbraaklocaties konden aanleveren, bleken de kaarten van Amsterdam-Amstelland het inbraakrisico op buurtniveau te laten zien. Hieronder geven we enkele voorbeelden van het aangeleverde kaartmateriaal, waarop de inbraakgegevens zijn vastgelegd.

Politieregio Amsterdam-Amstelland

Figuur B1 De stad als geheel: Het aantal inbraken per buurt (rood betekent een hoog inbraakcijfer, groen een laag)

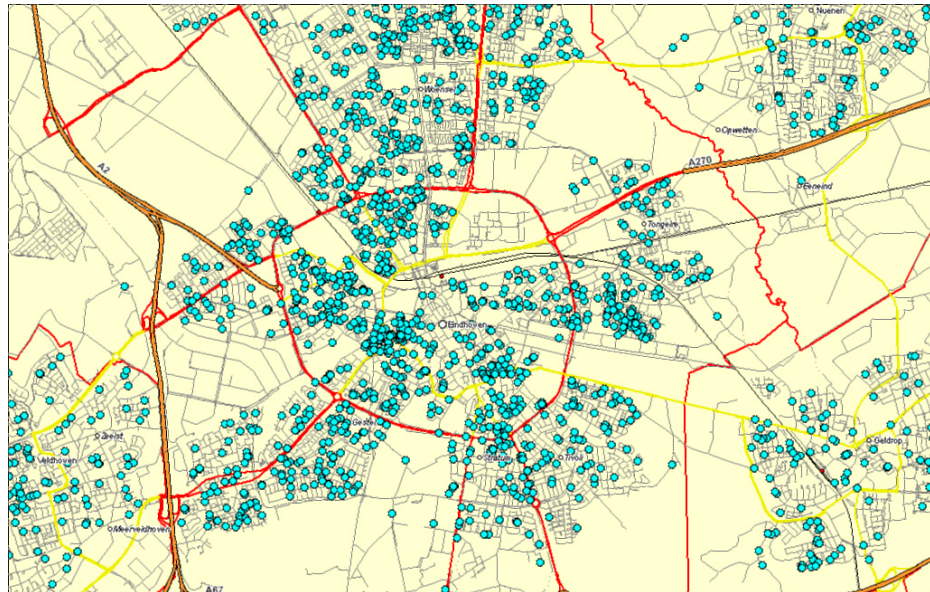

Bron: politiekorps Amsterdam-Amstelland

Politieregio Brabant Zuidoost

Pagina 80 Hoe doen ze het toch? Modus Operandi Woninginbraak

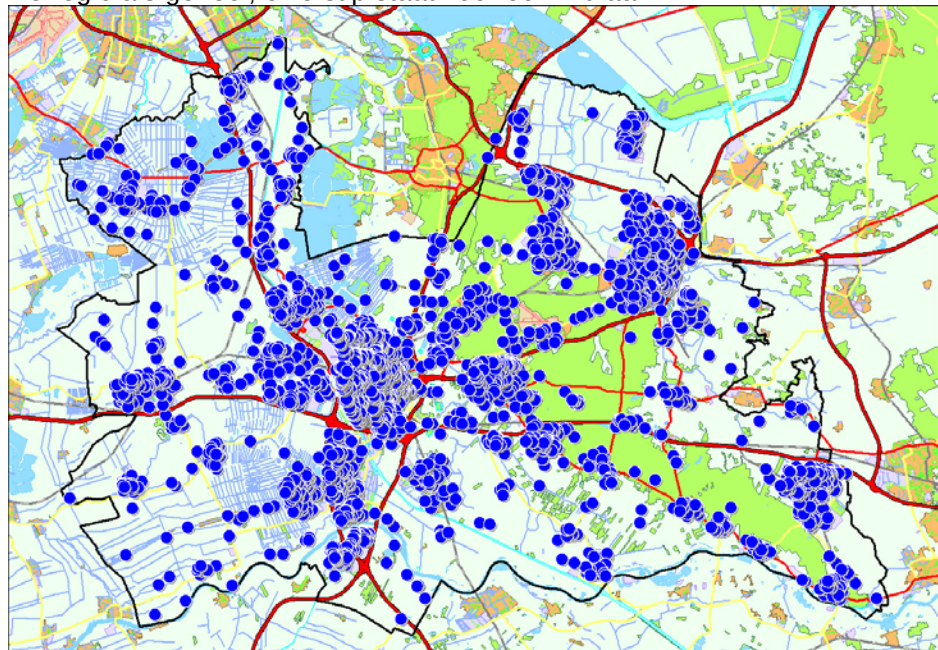
Figuur B4 Gemeente Eindhoven

Bron: politiekorps Brabant Zuidoost

Politieregio Utrecht

Figuur B5 De regio als geheel; elke stip staat voor één inbraak

Bron: Politiekorps Utrecht

Het plotten van sociale en fysieke gegevens

Vervolgens bleek het voor alle politiekorpsen onmogelijk om sociale of fysieke kenmerken te laten plotten op kaart. Groot probleem is dat veel statistieken wel beschikbaar zijn (met name via StatLine van het CBS), maar niet met de benodigde X- en Y-coördinaten om ze op kaart te kunnen zetten. Regio Utrecht is inmiddels begonnen met het importeren van CBS gegevens om deze te kunnen plotten, maar het kaartmateriaal is nog niet beschikbaar. De onderzoekers hebben zelf geen beschikking over het benodigde kaartmateriaal en software om gegevens zelf op kaart te plotten.

Het aanschaffen van het kaarmateriaal is kostbaar en hiervoor was geen ruimte in het onderzoeksbudget opgenomen. Omdat de opdrachtgever geen mogelijkheid zag om via het Ministerie aan dit materiaal te komen is in overleg besloten het plotten en het maken van layers niet verder uit te werken.

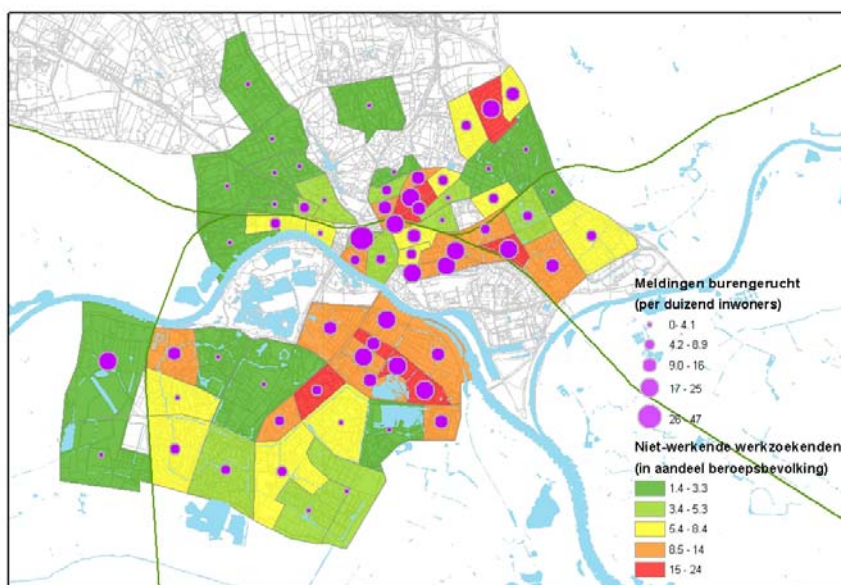
Wel hebben de onderzoekers contact gelegd met RIGO Research en Advies voor het bespreken van de mogelijkheden voor een dergelijke geografische exercitie in een eventueel toekomstig project. Een voorstel hiervoor treft u onderstaand aan.

Verkenning van mogelijkheden voor het koppelen en plotten van gegevens
RIGO, gespecialiseerd op dit terrein, kan met behulp van geografische analyses criminaliteitsgegevens (waarvan het plaats van delict bekend is) relateren aan kenmerken van de fysieke en sociale omgeving. Fysieke kenmerken zijn bijvoorbeeld bebouwingsdichtheid, bouwperiode of type bebouwing. Bij de sociale omgeving kan het gaan om bijvoorbeeld sociaaleconomische status, leeftijdsopbouw, etniciteit, etc. Ook dynamische gegevens (verhuismobiliteit) en eigendom (sociale huur) kunnen geografisch worden verwerkt.

Dit type analyses is steeds beter mogelijk, vanwege de beschikbaarheid van data op gedetailleerd geografisch schaalniveau en van geavanceerde GIS-software. Voor de ontwikkeling van de 'leefbaarometer' heeft RIGO bijvoorbeeld gebruik gemaakt van CBS-gegevens op het schaalniveau van zesposities postcodegebieden en van gedetailleerde grondgebruikgegevens (www.leefbaarometer.nl). Dit materiaal leent zich uitstekend voor een koppeling aan inbraakgegevens. Daartoe beschikt RIGO over de mogelijkheden. Onderstaand is een (willekeurig) eenvoudig voorbeeld opgenomen van een kaart met twee kenmerken op buurtniveau uit een lopend project van RIGO.

Daarnaast zijn veel gegevens verkrijgbaar bij commerciële partijen. De kosten zijn echter vaak hoog en alvorens deze gegevens aan te schaffen zou eerst uit vakliteratuur duidelijk moeten worden wat hun relevantie is. Een beknopt theoretisch vooronderzoek zou dan ook zeker deel moeten uitmaken van de verkenning.

Figuur B6 Voorbeeldkaart weergave kenmerken op buurtniveau

Bron: RIGO Research en Advies

Bijlage 10 Vragenlijst daderinterviews

MODUS OPERANDI WONINGINBRAAK

A. WONINGTYPE [foto-set 'Woningtypen']

A1. In wat voor type woning brak jij bij voorkeur in ?
(*één antwoord!*)

- 1) geen voorkeur
- 2) eengezinswoningen
 - 21) type maakt niet uit
 - 22) middenwoningen
 - 23) hoekwoningen/twee onder één kap
 - 24) vrijstaande woningen
 - 25) anders:
- 3) portiek-/etagewoningen
 - 31) begane grond woningen
 - 32) bovenwoningen
 - 33) maakt niet uit
- 4) woningen in flatgebouwen
 - 41) begane grond woningen
 - 42) lager gelegen verdiepingen
 - 43) hoger gelegen verdiepingen
 - 44) maakt niet uit
- 5) anders:.....

A2. Wat bepaalde die voorkeur vooral?

- 1) meestal makkelijk te kraken
- 2) meestal goede vluchtweg
- 3) meestal kun je er rustig en ongezien werken
- 4) meestal veel te halen
- 5) verlaten indruk
- 6) tip gekregen
- 7) anders:.....

B. WAAR GING JE DE WONING BINNEN [foto-set 'Inbraakpunt' en 'Risicosituaties']

Alleen vragen aan personen die het meest vaak inbraken in een **eengezinswoning** of **geen voorkeur** hebben.

B1. Aan welke zijde probeerde je meestal als eerste binnen te komen?
(*één antwoord!*)

- 1) geen voorkeur
- 2) voorzijde
- 3) achterzijde
- 4) zijkant (bij hoek- en vrijstaande woningen)
- 5) dak

B2. Op welke verdieping brak je meestal in?
(*één antwoord!*)

- 1) begane grond (ga door naar vraag C1)
- 2) hogere gelegen verdieping
- 3) dak
- 4) wisselend

Indien dader omhoog geklommen is:

B3. Hoe klom je meestal omhoog?

- 1) balkon
- 2) plat dak, afdak
- 3) tuinmuur/schutting
- 4) regenpijp
- 5) ladder
- 6) afvalcontainer
- 7) plantenbak
- 8) boom
- 10) anders:.....

Alleen vragen aan personen die het meest inbraken in een **portiek-
/etagewoning of flat of geen voorkeur hebben.**

B4. Op welke verdieping brak je meestal in?

- 1) begane grond
- 2) 1e verdieping
- 3) 2e verdieping
- 4) hogere gelegen verdieping
- 5) dak

B5. Hoe kwam je daar?
(*één antwoord!*)

- 1) via de buitengevel: hoe precies:.....
- 2) via trappenhuis/lift (ga door naar vraag B7.)
- 3) anders:.....

B6. Indien via buitengevel: waarlangs klom je meestal omhoog?
(*één antwoord!*)

- 1) balkon
- 2) plat dak, afdak
- 3) tuinmuur/schutting
- 4) regenpijp
- 5) ladder
- 6) afvalcontainer
- 7) plantenbak
- 8) boom
- 9) wisselend
- 10) anders:.....

B7. Indien via trappenhuis/lift: hoe kwam je daar/hoe kwam je door de hoofdingang/of andere toegangsdeur?
(*één antwoord!*)

- 1) liep met iemand mee
- 2) aangebeld bij willekeurig adres
- 3) flipperen
- 4) had sleutel (gekopieerd)
- 5) deur stond open
- 6) via fietsenberging
- 7) wisselend
- 8) anders:.....

C. HOE KWAM JE DE WONING BINNEN [foto-set 'Ramen en deuren']

Vanaf hier weer voor alle inbrekers van **alle woningtypen**.

C1. Waar richtte je aanval zich meestal op?
(*één antwoord*)

- 1) geen voorkeur
- 2) deur
- 3) raam
- 4) bovenlicht
- 5) deurruit
- 6) ruit in raam
- 7) anders:.....

C2. Welke techniek gebruikte jij bij voorkeur om binnen te komen?
[foto-set 'Modus Operandi' en 'HangSluitwerk']

Interviewer: Steeds **doorvragen** en verhaal uitschrijven!!

.....

- 1) breken ruit
- 2) verwijderen glaslatten ruit
- 3) met ijzerdraadje slot open hengelen (bijv. via de brievenbus)
- 4) flipperen
- 5) gaatje naast slot boren en met iets duns door gaatje slot of raam-boompje openen
- 6) forceren uitzetijzer ruit
- 7) aanval op draaiend gevelelement
 - aan scharnierzijde:
 - o scharnieren onklaar maken
 - o uittikken scharnieren
 - o open wrikken (bijv. omgebouwde autokrik/koevoet tussen deur/raam en kozijn zetten)
 - o anders:
 - aan slotzijde
 - o open wrikken (bijv. omgebouwde autokrik/koevoet tussen deur/raam en kozijn zetten)
 - o aanval op schoot:
 - terugwrikken slotschoot
 - anders:

- o aanval op cilinder (of klavierslot of bontebaardslot):
 - slotcilinder afbreken / vernielen (bijv. na verwijderen beslag) (Bulgaarse methode)
 - bumpen/lockbumping/kloppen (klopsleutelmethode / slagsleutelmethode (= gemanipuleerde sleutel in slot en dan 1 of een paar kleine klopjes en de cilinder gaat open)
 - Hoe prepareer je je klopsleutel precies?
 - zieh-fix methode / kurkentrekkermethode / kerntrek methode (= gat in cilinder boren, in cilinder schroefdraad tappen, bout inschroeven en cilinder uittrekken)
 - gebruik picking pistooltje (friemelen aan cilinder met behulp van gereedschap)
- o heb je een voorkeur voor bepaalde type/merken sloten of cilinders? Waar let je op?

.....

8) kind door (boven)raampje duwen, die raam of deur open doet (in combinatie met bovenstaande)

9) anders:

C3. Wat voor gereedschap gebruikte je meestal/nam je mee? **[foto-set 'Gereedschap']**
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) geen gereedschap
- 2) 1 schroevendraaier
- 3) 1 breekijzer/koevoet
- 4) meerdere schroevendraaiers
- 5) meerdere breekijzers
- 6) valse sleutel (loper)
- 7) gestolen sleutel
- 8) slagsleutel
- 9) baco
- 10) tangen
- 11) keg
- 12) flipperkaartje
- 13) boor
- 14) priem
- 15) beitel
- 16) bandenlichter
- 17) ijzerdraadje
- 18) autokrik
- 19) picking pistooltje
- 20) speciaal gereedschap voor kerntrekken/kurkentrekkermethode/zieh-fix methode
- 21) glassnijder
- 22) zaklamp
- 23) anders:

C4. Hoe vaak gebruikte je gereedschap of hulpmiddelen die je bij de woning of in de buurt vond?
(één antwoord!)

- 1) nooit / bijna nooit
- 2) soms
- 3) regelmatig
- 4) vaak

Indien antwoord 2), 3) of 4):

C5. Wat gebruikte je dan het vaakst?
(*één antwoord!*)

- 1) afvalcontainer
- 2) ladder
- 3) steen
- 4) plantenbak
- 5) 'echt' gereedschap (schroevendraaier oid)
- 6) tuinmeubilair
- 7) anders,;

Doorvragen: Hoe ging je precies te werk?:

C6. Hoe lang blijf je het proberen binnen te komen voordat je naar een andere woning gaat?
..... *minuten*

C7. Wat is de belangrijkste reden om je pogingen te staken (*open antwoord*):

C8. Op hoeveel verschillende plekken (gevelementen) heb je dan meestal geprobeerd? En waar begin je meestal met je pogingen (*open antwoord*):

C9. Probeer je wel eens via de achterkant van de woning wanneer zich daar een uitbouw of schuurtje bevindt het dak op de klimmen en via de nok de andere zijde de bereiken om daar de woning binnen te komen?

C10. Heb je wel eens geprobeerd via het breken van een ruit in te breken?
(*één antwoord!*)

1. ja ga door naar de volgende vraag
2. nee, ga door naar vraag C13

C11. Waarom koos je voor het breken van de ruit (Deed je dat alleen als je aan de binnenzijde een sleutel zag zitten? Deed je dat alleen als je een buit zag liggen?) (*open antwoord*):

C12. Wanneer de eerste breekpoging mislukte omdat het glas gelamineerd was, wat deed je dan precies (meerdere pogingen wagen? Hoe lang deed je er dan over om toch binnen te komen? etc...) (*open antwoord*):

C13. Wat deed je meestal als eerste wanneer je binnen was?

- 1) controle of bewoners thuis zijn
- 2) gordijnen sluiten

- 3) extra vluchtweg maken
- 4) voordeur op slot/ barricaderen
- 5) op de buit af
- 6) licht aan
- 7) licht uit
- 8) anders:

C14. Hoelang bleef je meestal in de woning?
Aantal minuten:.....

D. VOORBEREIDING

D1. Waar lette je het meest op bij het uitkiezen van de **woning** waar je het wilde gaan proberen?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) let nergens speciaal op
- 2) goede vluchtweg
- 3) gemakkelijk kraakbaar
- 4) uit het zicht
- 5) of er veel te halen is
- 6) binnenverlichting uit
- 7) niemand thuis
- 8) geen hond aanwezig
- 9) geen buitenverlichting
- 10) geen alarminstallatie
- 11) ik ken dit type woning goed
- 12) getipt door iemand
- 13) anders:

D2. Wat telde bij jou het zwaarst bij het uitzoeken van de **buurt/wijk** waar je wilde gaan inbreken?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) let nergens speciaal op
- 2) rijk uitziende huizen/ tuinen/ auto's
- 3) buurt moet gemakkelijk te ontluchten zijn
- 4) huizen lijken makkelijk te kraken
- 5) stille buurt, niemand op straat
- 6) weinig straatverlichting
- 7) dichtbij huis, goed bereikbaar
- 8) bekende buurt, waar ik goed de weg weet
- 9) dichtbij heler
- 10) slechte verlichting achterpaden
- 11) doorlopende achterpaden
- 12) anders:.....

Doorvragen: waarom en hoe is dat precies belangrijk:

D3. In welke type wijk/omgeving breek je bijvoorkeur in?
(één antwoord!)

- 1) dure wijk
- 2) niet dure wijk

- 3) nieuwbouwwijk
- 4) geen voorkeur
- 5) anders:

D4. Wat bepaalde je voorkeur voor dit type wijk/omgeving? (*open antwoord*):

D5. Bedacht je meestal tevoren hoe je kon vluchten als de bewoner plotseling thuis kwam?
(*één antwoord!*)

- 1) ja, (heel) soms
- 2) ja, vaker
- 3) nee, nooit

D6. Hoe ging je meestal op pad?
(*antwoorden voorlezen, meerdere antwoorden mogelijk*)

- 1) te voet
- 2) fiets
- 3) brommer, scooter
- 4) auto
- 5) openbaar vervoer
- 6) anders:.....

D7. Waarom ging je juist met (noem voertuig uit antwoord vorige vraag] op pad? (*open antwoord*):

D8. Was de keuze voor de woning waar je inbrak spontaan (maakte je de keuze ter plekke) of had je vooraf al bepaald in welke woning je ging inbreken?
(*één antwoord!*)

- 1) keuze ter plekke
- 2) vooraf gekozen
- 3) soms ter plekke, soms vooraf gekozen

Indien ter plekke gekozen, wat maakte dat je deze woning nu koos?
(*open antwoord*): :.....

D9. Wat was je belangrijkste motief om in te breken?
(*één antwoord!*)

- 1) spullen of geld voor eigen gebruik
- 2) in opdracht van klant/heler
- 3) anders:

Indien in opdracht: wat deed je precies met je buit? (*open vraag*):
.....

E. PREVENTIEMAATREGELEN/AFWEGINGEN BIJ KEUZE [foto-set 'Woningtypen']

E1. Zijn er typen woningen, waarin je beslist niet wilde inbreken?
(meer antwoorden mogelijk)

- 1) geen voorkeur (ga door naar vraag E3.)
- 2) eengezinswoningen
 - 1) type maakt niet uit
 - 2) middenwoningen
 - 3) hoekwoningen
 - 4) vrijstaande woningen
 - 5) anders: ...
- 3) portiek-/etagewoningen
 - 1) begane grond woningen
 - 2) bovenwoningen
 - 3) maakt niet uit
- 4) woningen in flatgebouwen
 - 1) begane grond woningen
 - 2) lager gelegen verdiepingen
 - 3) hoger gelegen verdiepingen
 - 4) maakt niet uit
- 5) anders:.....

E2. Wat bepaalde die afkeer vooral?
(open antwoord), **doorvragen:**

E3. Wat weegt voor jou het zwaarst wanneer je ergens besluit: hier ga ik beslist niet inbreken?
(antwoordmogelijkheden oplezen)

- 1) aanwezigheid sticker beveiliging
- 2) aanwezigheid alarm
- 3) aanwezigheid of vermoedelijke aanwezigheid bewoners
- 4) alerte buurtbewoners
- 5) aanwezigheid hond
- 6) zwaar hang- en sluitwerk
- 7) geen of slechte vluchtwegen
- 8) teveel in het zicht
- 9) te veel verlichting buiten
- 10) verlichting binnen
- 11) anders:

E4. Als je weet dat een woning of een woongebouw PKVW gecertificeerd is, is dat voor jou een reden om die woning of dat woongebouw te mijden?
(één antwoord!)

- 1) ja
- 2) nee
- 3) weet niet wat PKVW gecertificeerd is

- E5. Als je weet dat een buurt/wijk PKVW gecertificeerd is, is dat voor jou een reden om die wijk te mijden?
(*één antwoord!*)
- 1) ja
 - 2) nee
 - 3) weet niet wat PKVW gecertificeerd is
- E6. Is een bordje "Attentie Buurtpreventie" voor jou een teken om die buurt te mijden?
(*één antwoord!*)
- 1) ja
 - 2) een beetje/ hangt ervan af
 - 3) nee
 - 4) ben nooit zo'n bordje tegen gekomen
 - 5) weet niet wat buurtpreventie inhoud
- E7. Als een kant van een huis verlicht was, brak je dan aan die kant wel eens in?
(*één antwoord!*)
- 1) nooit op gelet/ nooit tegen gekomen (ga door naar vraag E9)
 - 2) ja (ga door naar vraag E9)
 - 3) nee
 - 4) hing ervan af (bijvoorbeeld of ze je aan die kant konden zien)
- E8. Wat was de voornaamste reden om niet aan de verlichte kant in te breken?
- 1) niet van toepassing -> brak alleen overdag in
 - 2) vond het risico te groot om gezien te worden
 - 3) dat soort huizen zijn meestal ook beter beveiligd
 - 4) er zijn genoeg donkere woningen over
 - 5) betekend dat bewoners thuis zijn
 - 6) anders:
- E9. Wat is naar jouw idee de meest effectieve manier om een **woning** te beveiligen tegen inbraak?
- 1) niets is effectief
 - 2) zwaarder hang- en sluitwerk
 - 3) zwaardere kozijnen
 - 4) dubbel glas
 - 5) gelamineerd glas /gelaagd glas
 - 6) gewapend glas /draadglas
 - 7) zichtbaarheid van de woning vergroten (kappen struiken, schutting tussen burens weghalen etc)
 - 8) waakhond
 - 9) alarm
 - 10) verlichting gevel
 - 11) verlichting binnen
 - 12) schrikverlichting
 - 13) afsluiten achterpad
 - 14) anders:

E10. Wat is naar jouw idee de meest effectieve manier om een **woongebouw of flatgebouw** te beveiligen tegen inbraak?

- 1) niets is effectief
- 2) zwaardere hang- en sluitwerk op entree deur woongebouw/flatgebouw
- 3) zwaardere kozijnen op ramen en deuren woongebouw/flatgebouw
- 4) dikkere ruiten, dubbel glas
- 5) verlichting entree woongebouw/flatgebouw
- 6) anders:
- 7) geen ervaring met deze objecten

E11. Als het inbreken lastiger wordt, zou je dan jezelf:
(*één antwoord!*)

- 1) professionaliseren
- 2) bereid zijn meer risico te lopen
- 3) stoppen
- 4) andere criminele praktijken kiezen

F. INBRAAK HERHALING / HERHAALD SLACHTOFFERSCHAP

F1. Ben je ooit na een geslaagde eerste inbraak voor een tweede keer in dezelfde **woning** teruggekomen om er opnieuw in te breken?
(*één antwoord!*)

- 1) ja (heel) soms
- 2) ja, vaker
- 3) nee, nooit

Als antwoord is: 1) of 2):

F2. Wat was de belangrijkste reden om terug te keren?
(*één antwoord!*)

- 1) wist dat er goede buit was
- 2) kende de situatie
- 3) anders:

F3. Hoeveel tijd zat er tussen beide inbraken?

- 1) minder dan een maand
- 2) tussen 1 en 2 maanden
- 3) langer dan 2 maanden

F4. Speel je informatie over een woning en de eigendommen van de bewoners door aan anderen?
(*één antwoord!*)

- 1) ja (heel) soms
- 2) ja, vaker
- 3) nee, nooit

F5. Kwam je na een (poging tot) inbraak wel eens terug in **directe omgeving** van die woning om opnieuw te gaan inbreken?
(*één antwoord!*)

- 1) nee, nooit (ga door naar vraag F7)
- 2) maakt me niet uit
- 3) ja

F6. Wat was de belangrijkste reden om weer in dezelfde omgeving in te breken?
(*één antwoord!*)

- 1) wist dat er goede buit was
- 2) kende de situatie
- 3) anders:

F7. Wat was de belangrijkste reden dat je die omgeving meed?

- 1) te veel kans op herkenning
- 2) kans op extra politie
- 3) kans dat bewoners meer opletten
- 4) anders:

G. INBRAAK LOCATIE EN TIJDSTIP

G1. Ging je bij voorkeur in je eigen woonomgeving inbreken of juist daarbuiten?
(*één antwoord!*)

- 1) geen voorkeur (ga door naar vraag G5)
- 2) in eigen woonomgeving (ga door naar vraag G2)
- 3) buiten eigen woonomgeving (ga door naar vraag G3)

G2. Waarom opereerde je bij voorkeur in je eigen woonomgeving?
(*één antwoord!*)

- 1) ik ken mijn eigen woonomgeving het best (ga door naar vraag G4)
- 2) het gemak van een korte afstand (ga door naar vraag G4)
- 3) weet wanneer/ waar politie aanwezig is (ga door naar vraag G4)
- 4) anders: (ga door naar vraag G4)

G3. Waarom opereerde je bij voorkeur buiten je eigen woonomgeving?
(*één antwoord!*)

- 1) minder kans op herkenning
- 2) huizen geschikt voor inbraak
- 3) maatje(s) woonde(n) daar in de buurt
- 4) anders:

G4. Kun je aangeven op hoeveel km afstand dat van je eigen woonplek is?
.....km

G5. Woonde je in de stad of in een dorp?

(*één antwoord!*)

- 1) grote stad
- 2) middelgrote stad
- 3) kleine stad
- 4) dorp / platteland
- 5) anders:

G6. In hoeverre houd je rekening bij het plannen van de inbraak met kenmerken van de buurt? (toegangswegen, verlichting, type bewoning, etc.) (*open antwoord*):

G7. Had je voorkeur voor bepaalde dagen of perioden om in te breken?

- 1) vakantieperioden
- 2) koopavonden
- 3) feestdagen
- 4) evenementendagen
- 5) anders:.....
- 6) geen voorkeur

G8. Had je voorkeur voor een bepaald tijdstip?

- 1) geen voorkeur
- 2) nacht (0-6 uur)
- 3) ochtend (6- 12 uur)
- 4) middag (12-18 uur)
- 5) avond (18-24 uur)
- 6) anders:.....

G9. Maakte het je wat uit of het donker was?

(*één antwoord!*)

- 1) ja, ik ga alleen bij donker
- 2) ja, liever bij donker
- 3) nee, maakt niet uit
- 4) liever bij licht
- 5) alleen bij licht

Z. ACHTERGRONDKENMERKEN

Z1. Geslacht

- 1) man
- 2) vrouw

Z2. Hoe oud ben je?

Leeftijd:jaar

Z3. In welk land is je moeder geboren?

- 1) Nederland
- 2) Suriname
- 3) Antillen / Aruba
- 4) Marokko
- 5) Turkije
- 6) Oost Europa
- 7) anders:.....

Z4. In welk land is je vader geboren?

- 1) Nederland
- 2) Suriname
- 3) Antillen / Aruba
- 4) Marokko
- 5) Turkije
- 6) Oost Europa
- 7) anders:.....

Z5. Heb je schulden (hypotheek niet meegerekend)?

- 1) ja
- 2) nee
- 3) geen antwoord

Z6. Hoe woon je?

- 1) zelfstandige woning, alleen
- 2) zelfstandige woning, met partner
- 3) zelfstandige woning, met een of meer anderen (broer, maat)
- 4) bij (een van) beide ouders
- 5) in tehuis
- 6) bij pleeggezin
- 7) geen vaste woon- of verblijfplaats
- 8) anders:.....

Z7. Wat is de hoogste opleiding die je hebt gevolgd of nu volgt?

- 1) Geen opleiding
- 2) Basisonderwijs (lagere school)
- 3) LBO (bv. LTS, LEAO, huishoudschool)
- 4) VMBO, MAVO (MULO)
- 5) HAVO/VWO (HBS, MULO-B, Lyceum)
- 6) MBO (bv. MTS, MEAO, UTS)
- 7) HBO (bv. HTS, HEAO, Sociale Academie, Kweekschool, PABO, HAS)
- 8) Wetenschappelijk onderwijs (universiteit)

De volgende 3 vragen eventueel aan het begin van het interview stellen

Z8. Hoe vaak heb je naar schatting ingebroken of geprobeerd in te breken in **woningen**?

Geschat aantal inbraken:.....

Z9. Heb je uitsluitend inbraken in woningen gepleegd of heb je ook in andere objecten ingebroken?

- 1) alleen in woningen
- 2) ook in andere objecten

Z10. Met welk van de volgende objecten heb je de meeste ervaring?
(antwoorden oplezen, één antwoord aankruisen)

- 1) auto's
- 2) winkels, bedrijven, kantoren
- 3) schuren, flatboxen, garages
- 4) kantines, sportcomplexen
- 5) woningen
- 6) anders:

Bijlage 11 Itemlijst interviews Forensisch Technische Opsporing

Voor de interviews met de FO is in principe dezelfde vragenlijst gehanteerd als die voor de daderinterviews werd gebruikt, maar dan vanuit het perspectief van de politie. Ter voorbereiding werd die vragenlijst en onderstaand (samenvattende) itemlijst toegestuurd.

Kwetsbare woningtypen

- Naar welk woningtype gaat de voorkeur van de daders naar uit, wat wordt vermeden en waarom (objectkeuze)

Kwetsbare buurten

- Naar welke buurten gaat de voorkeur van de daders uit (kenmerken), welke worden gemeden en waarom
- Is er volgens de TR een bepaalde dynamiek waarneembaar in buurtkeuze en waar hangt dit mee samen (bijvoorbeeld georganiseerde bendes uit Oost-Europese landen)
- Welke demografische kenmerken hebben de buurten waar veel wordt ingebroken

Relatie woonadres en pleegplaats

- Wat bepaalt voor de dader de afstand/ligging tussen woonadres en pleegplaats
- Is er volgens de TR een bepaalde (regionale/landelijke) dynamiek waarneembaar en waar hangt dit mee samen

Modi Operandi

- Waar gaat dader bij voorkeur naar binnen (aanvalspunt: ramen, deuren, boven, beneden, etc.)
- Op welk wijze dringt de dader de woning binnen (techniek); is de dader een specialist
- Wordt er (graag) gebruik gemaakt van hulpmiddelen ter plekke (ladders, containers, regenpijpen, bakstenen, etc.)
- Welk gereedschap gebruiken de daders bij voorkeur (altijd zelfde? altijd meegedragen? in de omgeving verstopt? etc.)
- Wat doen de daders als pogingen (herhaald) mislukken (andere mo, andere woning)
- Welke voorzorgsmaatregelen worden getroffen
- Wat doen de daders als ze de woning eenmaal binnen zijn
- Welke ontwikkeling ziet de TR in de Modi Operandi, hoe verspreidt zich dat
- Is er volgens de TR een bepaalde systematiek of dynamiek waarneembaar en waar hangt dit mee samen

Werken de daders alleen of samen (als maatjes of georganiseerd)

- Hoe worden taken verdeeld en wat is voordeel/nadeel van samenwerken voor daders
- Is er volgens de TR een bepaalde systematiek of dynamiek waarneembaar en waar hangt dit mee samen

Keuze overwegingen

- Welke situationele omstandigheden worden door de daders gunstig en ongunstig beoordeeld (verlichting, sociale ogen, vluchtwegen, etc.)
- Welke rol spelen preventiemaatregelen (hoe gaat men daar mee om (herhaalde pogingen of zoeken naar alternatief))

Motief en voorbereiding

- Wat is inbraakmotief van de dader (welke buit zoekt de dader en wat doet ie daar mee)
- Waarom is keuze voor woninginbraak gemaakt en niet andere vorm van (vermogens)criminaliteit
- Hoe heeft dader het vak geleerd
- Werkt de dader in opdracht
- Wordt doelwit vooraf gekozen en daad voorbereid
- Wordt vooraf specifieke informatie ingewonnen (over buit en over bewo-nersgedrag bijvoorbeeld)
- Worden vluchtwegen vooraf verkend; wordt vluchten voorbereid
- Wordt informatie tussen daders uitgewisseld

Periode en tijdstip inbraken

- Hebben de daders voorkeur voor bepaalde periodes, dagen en tijdstip-pen en waarom

Inbraak herhaling

- Worden geslaagde inbraken door daders herhaald (zelfde woning en/of zelfde buurt) en wat is de afweging van de daders

Wat is de meest effectieve beveiliging/wat schrikt het meeste af?

Voorts bespreken:

- Dadertypering (vanwege beperkte bereidheid aan onderzoek mee te wer-ken).
- Onderscheid gelegenheidsinbrekers versus professionals en/of georgani-seerde inbraak.